

Vili Ridell

**UUTISKÄÄNNÖSTEN
UUDELLEENKEHYSTÄMINEN OSANA
VENÄJÄN INFORMAATIOSOTAA
LÄNSIMAITA VASTAAN**

Korpusavusteinen diskurssianalyysi InoSMI -sivuston
suomi-venäjä -käännöksistä vuosilta 2022–2024

Informaatioteknologian ja viestinnän tiedekunta

Pro gradu -tutkielma

Toukokuu 2025

TIIVISTELMÄ

Vili Ridell: Uutiskäännösten uudelleenkehystämisen osana Venäjän informaatiotasoa länsimaita vastaan – Korpusavusteinen diskurssianalyysi InoSMI -sivuston suomi-venäjä -käännöksistä vuosilta 2022-2024

Pro gradu -tutkielma

Tampereen yliopisto

Monikielisen viestinnän ja käännöstieteen maisteriohjelma, venäjän kääntämisen ja tulkkauksen opintosuunta

Toukokuu 2025

Tässä pro gradu -tutkielmassa tarkastellaan uudelleenkehystämistä InoSMI -uutiskäännössivuston suomi-venäjä -käännöksissä osana Venäjän informaatiotasoa länsimaita vastaan kotirintamalla. Tutkimuksessa selvitettiin, miten venäläinen uutiskäännössivusto InoSMI uudelleen kehystää suomalaisia Venäjään ja Ukrainan sotaan liittyviä lähdetekstejä uutisten valinnalla sekä käännöksiin tehtävien lisäysten avulla ja millaisia narratiiveja se luo venäläisille lukijoilleen tukeakseen Venäjän informaatiotasoa. Tutkimuksen aihe on ajankohtainen Ukrainan sodan ja sen ympärillä käytävän informaatiotasodan vuoksi.

Tutkimuksen teoreettinen viitekehys pohjautuu yhtäältä kirjallisuuteen Venäjän informaatiotasosta, propagandasta sekä disinformaatiosta, mutta toisaalta myös kirjallisuuteen poliittisen diskurssin käännöstöiminnasta ja tutkimuksesta, uudelleenkehystämisestä ja InoSMI -uutiskäännössivustosta.

Tutkimus toteutettiin korpusavusteista diskurssianalyysia soveltamalla ja sen tutkimusaineistona toimi InoSMI-22-24 -rinnakkaiskorpus, joka koostuu 426:sta suomenkielisestä uutistekstistä ja InoSMI:n venäjänkielisistä käännöksistä. Korpuksen tutkimiseen hyödynnettiin korpushallinta- ja tekstianalyysiohjelma Sketch Enginea ja sen korpustyökaluja, kuten Parallel Concordancea ja Word Sketchiä. Tutkimuksen hypoteesina oli se, että InoSMI:n uutisten avulla yritetään luoda lukijoille narratiivi, joka myötäilee pitkälti Kremlin ja Putinin virallista linjaa, ja jolla rakennetaan Venäjästä yltiöpositiivinen kuva ilman negatiivista uutisointia. Tutkimuskysymykseni oli seuraava: miten käännösten uudelleenkehystämistä käytetään osana Venäjän informaatiotasoa länsimaita vastaan kotirintamalla ja millaisia narratiiveja tai diskursseja InoSMI luo uudelleenkehystämisen avulla sen venäläiselle yleisölle?

Uutisotsikoiden analyysi osoitti, että InoSMI:n otsikot esittävät Suomen, länsimaat ja Ukrainan pääosin negatiivisessa valossa, luoden narratiivia ja diskurssia maiden yhteiskuntien epätoivosta. Venäjästä kertovat otsikot jakautuivat puolestaan tasaisesti positiivisiin, negatiivisiin ja neutraaleihin uutisotsikoihin, mikä puolestaan luo tasapainoista kuvaa Venäjän yhteiskunnasta. Sanojen *Ukraina* ja *Venäjä* kontekstianalyysi näytti sen, että InoSMI:n venäjänkielisessä kontekstissa Ukrainaan viitataan lähes poikkeuksetta prepositiolla *на*, mikä viittaa Ukrainan itsenäisyyden kyseenalaistamiseen. Lisäksi InoSMI:n kontekstissa Venäjän sotatoimiin viitataan neutraalein kiertoilmaisuin ja noudatetaan Venäjän virallista linjaa Ukrainan sodasta puhuttaessa. Kommenttien analyysi toi esille sen, että yli puolet suomalaisten lukijoiden kommentteista tukevat jotain Venäjän informaatiotasodan yhdeksästä narratiivista ja lisäksi InoSMI näyttää rakentavan Suomesta narratiiveja ja diskursseja, joissa suomalaiset ovat tyytymättömiä oman maansa talouteen ja Suomen hallitukseen. Jatkotutkimuksessa voitaisiin tarkastella InoSMI:n tai Venäjän uutismedian Suomi-narratiiveja ja diskursseja syvemmin.

Avainsanat: Ukrainan sota, informaatiotasota, propaganda, disinformaatio, uudelleenkehystämisen, poliittinen diskurssi, InoSMI, uutisten kääntäminen, korpusavusteinen diskurssianalyysi

Tämän julkaisun alkuperäisyys on tarkastettu Turnitin Originality Check -ohjelmalla.

TEKOÄLYN KÄYTTÖ OPINNÄYTTEESSÄ

Opinnäytteessäni on käytetty tekoälysovelluksia:

- Ei
- Kyllä

Ilmoitukseni mukaan olen käyttänyt opinnäytteessäni tutkielmaprosessin aikana seuraavia tekoälysovelluksia:

Tekoälysovellusten nimet ja versiot: ChatGPT 4.0

Käyttötarkoitus: Käytin ChatGPT:tä apuna tutkielman lyhennelmän laatimisessa. Ensin loin lyhennelmän koko tekstin ChatGPT:n avulla ja sitten jälkieditoin sen. Tavoitteena oli tehostaa kirjoitusprosessia ja saada alustava, tiivis kokonaiskuva tutkielman sisällöstä, jonka pohjalta pystyin viimeistelemään tiivistelmän lopullisen version. Lisäksi halusin arvioida kielimallin soveltuvuutta akateemisen tekstin tuottamiseen erityisesti tiivistämisen näkökulmasta, mikä on olennainen osa tieteellistä viestintää. Kielimallin käyttö auttoi jäsentämään tutkielman keskeiset sisällöt ja tarjosi vaihtoehtoisia näkökulmaa siihen, mitkä kohdat nousevat esiin ydinviesteinä tutkielmastani. Lopullinen vastuu sisällöstä, muotoilusta ja kielenhuollosta oli kuitenkin minulla itselläni.

Osiot, joissa tekoälyä on käytetty: Lyhennelmä

Olen tietoinen siitä, että olen täysin vastuussa koko opinnäytteeni sisällöstä, mukaan lukien osat, joissa on hyödynnetty tekoälyä, ja hyväksyn vastuun mahdollisista eettisten ohjeiden rikkomuksista.

SISÄLLYS

1 JOHDANTO	1
1.1 Tutkimusaihe	1
1.2 Ajankohtaisuus ja uutuus	2
1.3 Tutkimusongelma, tavoitteet ja hypoteesi	3
1.4 Kohderyhmä	3
1.5 Materiaali ja metodi	4
1.6 Tutkimuksen rakenne	5
2 UUTISTEN KÄÄNTÄMINEN OSANA POLIITTISTA DISKURSSIA..	6
2.1 Propaganda, disinformaatio ja informaatio­sota ja niiden rooli nykymaailmassa	6
2.1.1 Propaganda	6
2.1.2 Disinformaatio	8
2.1.3 Yhdysvaltojen ja Neuvostoliiton/Venäjän informaatio­so­dankäynti....	11
2.1.4 Yhteenveto alaluvusta	15
2.2 Käännöstoiminta poliittisessa diskurssissa	16
2.2.1 Uutisten kääntäminen	16
2.2.2 Muutokset politiikkaan liittyvissä uutiskäännöksissä	17
2.2.3 Syyt uutiskäännösten muutoksille ja valinnalle	18
2.2.4 Journalistikääntäjien rooli ja merkitys	20
2.2.5 Uutismedian rooli ja merkitys	21
2.2.6 Yhteenveto alaluvusta	23
2.3 InoSMI ja uutiskäännösten uudelleenkehystäminen propagandan keinona	24
2.3.1 Uutiskäännössivusto InoSMI.ru	24
2.3.2 Uudelleenkehystäminen ja sen keinot	26
2.3.3 Uudelleenkehystäminen ja narratiivit InoSMI:n Krimin valtaukseseen liittyvissä uutisissa.....	27
2.3.4 Yhteenveto alaluvusta	30

2.4 Poliittisen diskurssin korpusavusteinen tutkimus	31
2.4.1 Diskurssianalyysi.....	31
2.4.2 Poliittinen diskurssianalyysi.....	32
2.4.3 Korpusavusteinen diskurssianalyysi.....	34
2.4.4 Monikielisen poliittisen diskurssin tutkiminen	36
2.4.5 Yhteenveto alaluvusta	39
3 DISKURSSIANALYYSI INOSMI:N UUTISKÄÄNNÖKSISTÄ.....	40
3.1 InoSMI-22-24 rinnakkaiskorpus	41
3.1.1 Korpuksen kokoaminen ja tekstien kohdistus	41
3.1.2 Korpuksen kokoonpano.....	42
3.2 Korpusavusteinen diskurssianalyysi poliittisesta diskurssista.....	43
3.3 Analyysi käännettyjen artikkelien otsikoiden valinnasta.....	43
3.3.1 Otsikot analyysin aiheena.....	44
3.3.2 Analyysi ja sen tilastot	44
3.3.3 Yhteenveto InoSMI:n otsikkojen analyysin tuloksista.....	47
3.4 Analyysi sanojen "Ukraina" ja "Venäjä" konteksteista	49
3.4.1 Kontekstit analyysin aiheena.....	49
3.4.2 Kontekstianalyysi ja sen tulokset	50
3.4.3 Yhteenveto analyysin tuloksista.....	59
3.5 InoSMI:n kääntämien kommenttien analyysi	60
3.5.1 Kommenttien analyysi aiheena ja sen perustelut	61
3.5.2 Analyysin aineiston kerääminen	61
3.5.3 Analyysin alkuvaihe ja sen tilastot.....	62
3.5.4 Analyysin keskimäinen vaihe: käännettyjen kommenttien aiheet ...	64
3.5.5 Analyysin päätösvaihe: käännettyjen kommenttien avulla edistetyt narratiivit ja diskurssit.....	66
3.5.5 Yhteenveto alaluvusta	74
3.6 Otsikkojen, kontekstien ja kommenttien analyysien yhteisanti....	75
4 PÄÄTELMÄT JA POHDINTA	78
4.1 Päätelmät	78
4.2 Pohdinta.....	80

KIRJALLISUUSLÄHTEET	84
LIITTEET	96
VENÄJÄNKIELINEN LYHENNELMÄ	99

1 JOHDANTO

1.1 Tutkimusaihe

Uutiset ovat keskeinen tiedonvälityksen väline yhteiskunnassa, ja ne muokkaavat käsitystämme ympäröivästä maailmasta. Jokaisessa maassa on omat uutistoimistonsa, jotka tarjoavat ihmisille omia uutisia sekä muiden maiden tuottamia uutisia. Uutisia myös käännetään, ja se koskee ulkomaisia lähteitä. Suomessa ja Venäjällä uutisia käännetään päivittäin kansainvälisistä uutistoimistoista kuten Reutersilta, AFP:lta ja AP:lta, mutta uutiskäännöksiä tehdään myös länsimaisten uutistoimistojen kuten CNN:n ja BBC:n uutisista. Suomessa uutiskäännöksiä tekee muun muassa Yle, Helsingin Sanomat ja MTV Uutiset ja ne kääntävät uutisia myös venäläisistä uutismedioista, kuten TASSilta, Izvestijalta ja Meduzalta.

Venäjällä uutiskäännöksiä tekee muun muassa RT, Sputnik sekä uutiskäännössivusto InoSMI, joka on tämän tutkimuksen keskiössä. InoSMI aloitti toimintansa vuonna 2000 nettiprojektina kääntäen ulkomaiden medioiden uutisia venäjäksi. Vuonna 2004 sen omistusoikeudet siirtyivät RIA Novostille. (Spiessens & Van Poucke 2016, 320). Vuonna 2013, Venäjän presidentin, Vladimir Putinin asetuksella, InoSMI siirtyi valtion omistukseen, kun RIA Novostista tuli osa valtio-omisteista Rossija Segodnjaa (engl. *Russia Today*). Tämän seurauksena InoSMI alkoi menettää kriittistä ääntään. Nykyään InoSMI:n puolueettomuus on pelkkä muisto menneisyydestä, ja sillä voi olla kohtalona muuttua Kremlin narratiivien äänitorveksi.

Uutiskäännösten merkitys yhteiskunnassamme on moniulotteinen. Ne edistävät tiedonvälitystä, kulttuurien välistä ymmärrystä, monimuotoisuutta ja monikielisen yhteiskunnan tarpeita sekä auttavat kriisinhallintaa jakamalla oleellista tietoa oikea-aikaisesti. Lisäksi uutiskäännökset levittävät ajankohtaista tietoa tieteestä, uusista innovaatioista, poliittisista tapahtumista ja talouden kehityksestä, mikä pitää yhteiskunnat ajan tasalla globaaleista ilmiöistä.

Tämän tutkimuksen aihe on uutiskäännösten uudelleenkehystäminen, joka tarkoittaa Anneleen Spiessensin ja Piet Van Poucken mukaan (2021) prosessia, jossa "valitaan ja nostetaan esiin tapahtumien tai ongelmien tiettyjä puolia ja muodostetaan yhteyksiä niiden välille tietyn tulkinnan, arvioinnin ja/tai ratkaisun edistämiseksi". Tämä mahdollistetaan "valinnan, valitsematta jättämisen, poistojen, sanavalintojen ja paratekstin avulla" (Tässä ja tästä eteenpäin

omat käännökset – V.R.). (Spiessens & Van Poucke 2021, 371). Tässä tutkimuksessa keskityin kahteen uudelleenkehystämisen strategiaan, joihin kuuluvat muun muassa "käännettävien tekstien valinta" (engl. *gatekeeping*) sekä "käännösratkaisut" (engl. *translation proper*), joista jälkimmäisenä mainitussa keskityn lisäyksien eli tässä tutkimuksessa suomalaisten lukijoiden kommenttien käännosten tutkimiseen (Spiessens 2019, 403). Tässä tutkimuksessa pohdin vastausta kahteen pääkysymykseen: miten käännosten uudelleenkehystämistä käytetään osana Venäjän informaatio sotaa länsimaita vastaan kotirintamalla ja millaisia narratiiveja ja diskursseja uudelleenkehystämisen jälkeen saadaan luotua venäläiselle kohdeyleisölle. Tutkimuksen analyysi koostuu kolmesta eri analyysistä: ensimmäisessä selvitin, millaisia suomalaisia uutisia InoSMI -uutiskäännössivustolle valitaan käännettäväksi (otsikot); toisessa vertailin sanojen *Ukraina* ja *Venäjä* kontekstieroja tutkimusaineistossa ja isompien korpusten välillä; kolmannessa tarkastelin InoSMI:n käännösratkaisuja (suomalaisten lukijoiden käännetyt kommentit). Lopuksi tein yhteenvedon, jossa pohdin sitä, millaisia narratiiveja InoSMI pyrkii rakentamaan näiden kahden uudelleenkehystämisen strategian avulla.

1.2 Ajankohtaisuus ja uutuus

Tutkimuksen aihe – uutiskäännösten uudelleenkehystäminen – on erityisen ajankohtainen Venäjän Ukrainaan aloittaman hyökkäyssodan ja siihen liittyvän informaatio sodan kontekstissa. Tässä informaatio sodassa osapuolina ovat yhtäältä Venäjä ja sen liittolaiset, kuten Kiina, Iran sekä Pohjois-Korea, ja toisaalta Ukraina länsimaisine kumppaneineen Yhdysvaltojen ja sen liittolaisten johdolla. Huomionarvoista uudelleenkehystämisessä on se, että aiheena se alkoi ilmetä jo Venäjän miehitettyä laittomasti Krimin niemimaan vuonna 2014 ja tukiessa Ukrainan itäosien separatistialueiden venäjämielisyyttä vuosina 2014–2022 (Spiessens & Van Poucke 2016). Venäjän median narratiiveja ja diskurssia tutkimalla voidaan myös ennakoita maan tulevia liikkeitä, jotka ovat usein jääneet länsimailta huomaamatta ajoissa. Tästä puutteesta johtuen länsimaat eivät ole reagoineet Venäjän toimiin riittävän nopeasti. Kyseessä on ollut ikään kuin shakkipeli, jossa länsimaat ovat usein yhden tai useamman siirron jäljessä Venäjää, ja tulevaisuutta ajatellen tämä epäkohta olisi hyvä korjata. Suomi uutena Nato-jäsenenä voisi olla tässä edelläkävijä, joka ennakoii ja kehittää informaatio sodan puolustusstrategioita varautuakseen Venäjää ja muualta tulevia uhkia vastaan.

Tutkimuksen aiheesta on jo tehty kansainvälistä tutkimusta aikaisemmin muutaman tutkijan toimesta, joihin kuuluvat muun muassa Piet Van Poucke, Anneleen Spiessens sekä Angela Kamyants. Heistä Van Poucke ja Spiessens ovat tutkineet InoSMI:n tekemiä uutiskäännöksiä länsimaiden medioista, ja keskittyneet uudelleenkehystämiseen, narratiiveihin ja syvään muistiin (Spiessens & Van Poucke 2016 & 2021; Spiessens 2019). Kamyants on puolestaan tarkastellut BBC:n uutisten otsikoiden käännöksiä ukrainaksi ja venäjäksi sekä ukrainalaisen UNIAN -median toimintaa (Kamyants 2022 & 2023). Käännösten uudelleenkehystämistä ei kuitenkaan ole tutkittu aiemmin kieliparilla suomi–venäjä, joten tämä tutkimus on nyt ensimmäinen laatuaan. Tämä kielipari voi paljastaa uusia piirteitä käännösvalinnoista ja niiden vaikutuksista narratiivien ja diskurssien muodostumiseen, erityisesti Venäjän informaationsodan kontekstissa.

1.3 Tutkimusongelma, tavoitteet ja hypoteesi

Tämän tutkimuksen tutkimusongelma on uutistekstien uudelleenkehystämisen roolin arviointi osana Venäjän informaationsotaa. Tutkimuksen tavoitteena on selvittää, miten venäläinen InoSMI -sivusto uudelleen kehystää Venäjään ja Ukrainan sotaan liittyviä suomalaisia uutistekstejä osana Venäjää informaationsotaa ja millaisia narratiiveja ja diskursseja se pyrkii rakentamaan lukijoilleen Venäjällä. Tämän tutkimuksen kontekstissa viitataan lukijoilla kohderyhmään, johon kuuluu muun muassa poliittisesti valveutuneet ja akateemiset ihmiset, kuten opiskelijat, tutkijat ja muut koulutetut ihmiset Venäjällä. Hypoteesini on, että InoSMI -sivuston uutiskäännösten avulla pyritään luomaan lukijoille narratiiveja ja diskursseja, jotka myötäilevät pitkälti Venäjän virallista linjaa, joka pyrkii hallitsemaan ihmisiä informaationsodan avulla. Tähän liittyen oletan myös, että InoSMI pyrkii luomaan Venäjstä yltiöpositiivisen kuvan, jossa ei ole tilaa kriittisille näkökulmille.

1.4 Kohderyhmä

Tutkimuksen ensisijaiseen kohderyhmään kuuluvat suomalaiset instituutiot, jotka keskittyvät ulko- ja turvallisuuspolitiikkaan sekä Venäjä-tutkimukseen. Näihin kuuluvat Puolustusvoimat, Maanpuolustuskorkeakoulun Venäjä-ryhmä, Ulkoministeriö, Kyberturvallisuuskeskus, Liikenne- ja viestintäministeriö, Valtioneuvoston kanslia (VNK), Turvallisuuskomitea, Ulkopoliittinen instituutti ja Aleksanteri-instituutti. Muita tutkimuksen kohderyhmiä ovat

kielentutkijat, kääntäjät ja journalistit, jotka ovat kiinnostuneita tutkimuksen aiheesta. Tästä tutkimuksesta saadut tulokset tarjoavat arvokasta tietoa näille tahoille, sillä ne valottavat uutistekstien uudelleenkehystämisen roolia informaatioidossa ja voivat tukea strategista päätöksentekoa uutismedioissa sekä myös käännöstutkimusta. Tämän vuoksi jaan tämän tutkimuksen yllä näkyvien instituutioiden luettavaksi kesällä 2025.

1.5 Materiaali ja metodi

Tämän tutkimuksen materiaalina käytin InoSMI-22-24 -rinnakkaiskorpusista, johon kerättiin suomalaisten medioiden (mm. Iltalehti, Ilta-Sanomat, HS, Yle ja MTV Uutiset) uutisia sekä niiden venäjänkielisiä käännöksiä InoSMI -uutiskäännössivustolta vuosilta 2022–2024. Tämä rinnakkaiskorpus koottiin yhteistyössä professori Mikhail Mikhailovin, Pauli Kuivisen ja Elizaveta Iamashevan kanssa, ja se sisältää 426 suomenkielistä uutistekstiä, joista jokaiselle on venäjänkielinen käännös. Aineistoksi valittiin kaikki InoSMI:n käännökset tärkeimmistä medioista (Yle, Helsingin Sanomat, Iltalehti, Ilta-Sanomat jne.) oletuksena, että InoSMI valitsee ne artikkelit, jotka liittyvät Venäjään tai Venäjän politiikkaan, kuten uutiset Suomen rajasta tai Suomen taloudesta. Korpuksen tarkemmat tiedot esittelen alaluvussa 3.1 InoSMI-22-24 -rinnakkaiskorpus.

Tutkimuksen metodiksi valitsin korpusavusteisen diskurssianalyysin, jota soveltamalla sain suoritettua kolme analyysiä: käännettäväksi valittujen uutistekstien otsikoiden, sanojen *Ukraina* ja *Venäjä* kontekstien sekä suomalaisten lukijoiden käännettyjen kommenttien analyysit. Näitä kolmea analyysia varten hyödynsin työkaluja korpushallinta- ja tekstinanalyysiohjelmisto Sketch Enginestä, joka on verkkopohjainen korpusutkijoiden työkalupakki (<https://www.sketchengine.eu>). Otsikoiden analyysia varten muodostin uutisten otsikoista positiivis-negatiivis-neutraali -jakauman lataamalla ensin otsikoiden listan korpuksesta Microsoft Exceliin ja luokittelin ne 12 eri kategoriaan. Hyödynsin otsikoiden sävyn tarkastamiseen myös Sketch Enginen Word Sketch -työkalua tarkastamaan liittyikö otsikkojen sanoihin positiivisia tai negatiivisia kollokaatioita. Sanojen *Ukraina* ja *Venäjä* konteksteja tarkastelin tutkimalla kollokaatioita Word Sketch -työkalulla. Kommentteja tutkin puolestaan Parallel Concordance -työkalulla ja sen tukena hyödynsin myös Exceliä helpottamaan tilastojen tekemistä.

Valmistellessani tutkimusaineistoa merkkasin siinä ilmenevät lisäykset eli tässä tutkimuksessa suomalaisten lukijoiden kommentit aineistoon, jotta niitä voisi tarvittaessa hakea aineistosta. Etsiessäni lisäyksiä keräsin samalla myös tilastoja siitä, paljonko niitä tutkimusaineistossa ilmeni ja sen valmistuttua luokittelin ne mahdollisten Venäjän informaatio sotaa tukevien tarkoitusten perusteella, esimerkiksi: *Lännen aggressiivisuuden korostaminen* tai *suomalaisten epäyhtenäisyyden korostaminen*. Näistä laadin havainnollistavan yhteenvedon, joka valaisi suomalaisten lukijoiden käännettyjen kommenttien merkitystä narratiivin muokkaamisen kannalta. Lopuksi yhdistin otsikko-, konteksti- ja kommenttianalyysin tulokset, jotta pystyin arvioimaan, millaisia narratiiveja ja diskursseja uutistekstien valinnat, sanojen kontekstit ja uutiskäännöksiin lisätyt käännetty kommentit edistävät Venäjän informaatio sodan kontekstissa.

1.6 Tutkimuksen rakenne

Tutkielma koostuu johdanto-osasta, teoriaosasta, analyysiosasta sekä päätelmistä ja pohdinnasta. Tutkimuksen lopussa on lähdeluettelo, liitteet sekä 10-sivuinen venäjänkielinen lyhennelmä. Teoriaosan alussa esittelen tutkimuksen kannalta tärkeimmät käsitteet, kuten *propagandan*, *disinformaation* ja *informaatio sodan* tukemaan tutkimuksen ymmärtämistä. Tämän jälkeen käsittelen käännöstoimintaa poliittisessa diskurssissa, uutiskäännössivusto InoSMI:tä ja uudelleenkehystämistä propagandan välineenä. Teorialuvun lopussa kerron myös poliittisen diskurssin korpusavusteisesta tutkimuksesta. Analyysiluvun alkuun esittelen InoSMI-2022-24 -korpuksen ja tämän jälkeen vuorossa ovat tutkimuksen analyysit otsikoista, sanojen *Ukraina* ja *Venäjä* konteksteista sekä suomalaisten lukijoiden käännettyjen kommenttien valinnasta.

Tutkielman päätelmät ja pohdinta -luvun ensimmäisessä alaluvussa tuon esille tutkimuksen tärkeimmät päätelmät, vastaan tutkimuskysymyksiin, tarkistan, pitikö hypoteesi paikkansa, nostan esille tutkimuksen onnistuneet sekä kehitettävät puolet. Pohdinta -alaluvussa pohdin Venäjän informaatio sotaa syvällisemmin vertaamalla sitä länsimaiden diskurssiin Ukrainan sodasta ja nostan esille tästä huomioita. Lopuksi ehdotan mahdollisia aiheita jatkotutkimukselle ja nostan esille kaksi kuuluisaa ohjetta Suomen päättäjille, sekä oman vähemmän tunnetun vaihtoehdon.

2 UUTISTEN KÄÄNTÄMINEN OSANA POLIITTISTA DISKURSSIA

Tässä luvussa tarkastelen uutisten kääntämistä osana poliittista diskurssia. Aluksi käyn läpi tutkimuksen kannalta tärkeät käsitteet, kuten propagandan, disinformaation ja informaatio sodan, jotka ovat keskeisiä tutkimuksen kannalta. Tämän jälkeen pohdin käänno toimintaa poliittisessa diskurssissa, johon Ukrainan sodan ympärille sijoitetut uutiset liittyvät, sillä sotaa on yleisesti pidetty politiikan jatkeena, ja sotaan liittyvät uutiset koskevat tällä tavoin myös poliittista diskurssia. Tämän jälkeen kerron InoSMI -uutiskäännössivustosta ja uudelleenkehystämistä propagandan keinona. Viimeisessä aluvussa käsittelem poliittisen diskurssin korpusavusteista tutkimusta, johon kuuluu diskurssianalyysin, poliittisen diskurssianalyysin, korpusavusteisen diskurssianalyysin sekä monikielisen poliittisen diskurssin tarkastelua.

2.1 Propaganda, disinformaatio ja informaatio sota ja niiden rooli nyky maailmassa

Tässä aluvussa tarkastelen propagandan, disinformaation ja informaatio sodan roolia nyky maailmassa käyttäen esimerkkeinä Venäjän toimia näihin käsitteisiin liittyen. Avarran myös lukijan käsitystä siitä, mitä nämä käsitteet tarkoittavat. Aluvun lopussa teen kertauksen sen tärkeimmistä kohdista.

2.1.1 Propaganda

Aloitetaan pohtimalla propagandan käsitettä. Mitä tarkoittaa sana *propaganda* ja miksi sitä ei määritellä selkeästi yleisölle? Olen seurannut viimeisen kolmen vuoden aikana Ukrainan sodan uutisointia intensiivisesti, ja propaganda on käsite, jota ei ole määritelty tarkasti suomalaisessa uutismediassa. Jos tavalliselta suomalaiselta kysyisi määritelmää tällä sanalla niin todennäköisesti sitä kuvailtaisiin valheeksi tai hölynpölyksi. Tässä moni menee harhaan, sillä sen oikea määritelmä on jotain muuta. Bolinin ja Kuneliuksen mukaan (2023) propaganda on "tahallinen, systemaattinen yritys muokata käsityksiä, manipuloida ihmisen tajuntaa ja ohjata käyttäytymistä sellaisen reaktion saamiseksi, joka edistää propagandistin haluamaa aietta" (Bolin & Kunelius 2023, 4). Tarkemmin sanottuna, kun uutismediassa kirjoitetaan Venäjän

propagandasta niin kyse ei ole suoraan valehtelusta vaan siitä, että Venäjä pyrkii ohjaamaan ihmisiä uskomaan heidän narratiiviinsa maailman tapahtumista ja "muodostamaan ihmisten mielipiteitä ja asenteita" (Bolin & Kunelius 2023, 5). Tämä selittänee sen, miksi Suomen uutismedia ei halua määritellä suurelle yleisölle tätä tiettyä käsitettä.

Toinen tapa, jolla voidaan kuvailla propagandaa, on kutsua sitä prosessiksi, jossa uskotellaan ihmisille asioita ja levitetään arvoja sekä uskomuksia heidän kuultavaksi (Taylor 2007, 197). Tämä on jo toinen mahdollinen syy sille, miksi propagandan käsitteen oikea merkitys on jätetty piiloon tavallisen, usein pelkästään otsikkoja lukevan suomalaisen lukijan tietämättömiin. Onhan paljon suotuisampaa kansallisen turvallisuuden ja suomalaisten yhtenäisyyden kannalta, että kansa uskoo Venäjän valehtelevan propagandallaan eikä kyse ole uskottelemisesta tai mielipiteiden muodostamisesta. Toisaalta, vaikka Venäjältä tulevassa diskurssissa ei olisi edes kyse propagandasta niin kyseessä on kuitenkin hämmennyksen, epävarmuuden, polarisaation luomisesta sekä "mikään ei ole totta" -uskomuksen levittämistä (Bolin & Kunelius 2023, 10). Nordstreng (2023) puolestaan tuo esille journalismin propagandamallin, jossa valtion ja yritysten tietolähteitä sekä asiantuntijoita käytetään vahvistamaan virallisten lähteiden kiistaton totuus (Nordstreng 2023, 166).

Näiden määritelmien pohjalta voidaan olettaa, ettei Venäjältä tuleva propaganda tai propagandan tapainen diskurssi ole pelkkää valhetta, vaan pikemminkin on kyse ihmisten mielten ja asenteiden hallinnasta, mikä on oikeastaan vakavampi uhka kuin valhe. Kyse ei ole uudesta ilmiöstä. Propagandaa on käytetty hyväksi jo ensimmäisen ja toisen maailmansodan aikana, jolloin Hitler, Mussolini ja Stalin käyttivät hyväkseen propagandaa avittaakseen omaa asemaansa ja pysyäkseen vallassa (Taylor 2007, 199). Myös Neuvostoliitossa propagandaa käytettiin jo ensimmäisen maailmansodan jälkeen:

Tämä on teollisuuspropagandan keskustoimiston tehtävä, tämä on koko Neuvostoliiton ammattiliittojen keskusneuvoston tehtävä, tämä on kaikkien puoluejohtajien tehtävä, tämä on jokaisen Neuvostoliiton vallan koneiston tehtävä, tämä on kaiken propagandamme tehtävä, jolla saavutimme maailmanmenestyksemme, sillä propagandamme kaikkialla maailmassa on aina kertonut ja kertoo totuutta työläisille ja talonpojille, mutta kaikki muiden maiden propaganda valehtelee heille. (Lenin 1920, 8. yleisvenäläinen neuvostokongressi).

Tämä on odotettavissa olevaa toimintaa myös sotaa käyvän Venäjän kohdalla, koska propaganda on todennäköisesti vain muuttanut muotoaan ja tullut laillisemmaksi eikä se ole mihinkään kadonnut (Bolin & Kunelius 2023, 4). Propaganda on tänä päivänä myös nykyaikaisempaa kuin aikaisemmissa sodissa, jolloin lentolehtisiä tiputettiin vihollisen

joukkojen päälle, tarkoituksena murtaa heidät henkisesti ja suostutella antautumaan. Nykyään on olemassa myös tietokoneilla tehtävää propagandaa (engl. *computative propaganda*), jossa algoritmilla ja automaatiolla voidaan hallita ja levittää harhaanjohtavaa tietoa ja kontrolloida sen levittämistä. Tähän propagandan lajiin liittyy myös käsite disinformaatio (ks. seuraava alaluku), jossa Venäjä keskittyy poliittiseen keskusteluun bottien ja trolliarmeijoiden avulla. (Bolin ja Kunelius 2023, 9). Täten osoitetaan, että propagandasta on tullut paljon modernimpaa kuin aiemmin ja siihen liittyy myös toinen salaperäinen käsite, *disinformaatio*, jota kuulee käytettävän usein poliittisissa diskurssissa.

2.1.2 Disinformaatio

Pohditaan seuraavaksi disinformaation käsitettä. Mitä tarkoittaa tämä nykyään yleisesti käytetty sana *disinformaatio*? Ilman kirjallisuuteen tutustumista vastaus tähän kysymykseen olisi ollut epätarkka, mutta jo silloin ajattelin disinformaation liittyvän propagandaan jollain tavalla, koska nämä kaksi mainitaan usein samassa yhteydessä suomalaisten asiantuntijoiden ja poliitikoiden puheissa. Fallisin (2015) mukaan "disinformaatio on harhaanjohtavaa tietoa, jonka tarkoitus on johtaa harhaan" ja "se voi aiheuttaa vakavaa haittaa sen uhreille." (2015, 422). Lisäksi disinformaation prototyyppeihin kuuluu "valtion propaganda, muokatut kuvat, väärennetyt dokumentit, valekartat, nettihuijaukset, feikkisivut sekä manipuloidut Wikipedia-sivut" (Fallis 2015, 201).

Disinformaatio voi olla myös huomaamattomampaa kuin edellä mainitut. Esimerkkinä disinformaation käyttäjistä voidaan käyttää poliitikkoja, jotka johtavat äänestäjiään harhaan korostaessaan vain tiettyjä faktoja. Tämän tyyppisen disinformaation lajin nimi on totuudenmukainen disinformaatio, englanniksi *true disinformation* (Fallis 2015, 409). Tämä disinformaation laji on vaarallisempi ja tehokkaampi, sillä käytännössä disinformaation levittäjä kertoo totuuksia eikä valheita. (Fallis 2015, 418). Kuitenkin, koska nämä "totuudet" eivät ole kokototuuksia vaan osatotuuksia, niillä voidaan johtaa harhaan ja antaa lukijalle vääristynyt tilannekuva. Myös tämän tutkimuksen tutkimuskohteena olevien uutistekstien joukossa voi olla totuudenmukaista disinformaatiota levittäviä artikkeleita, joissa esimerkiksi "kerrotaan esimerkiksi pelkästään Ukrainan tappioista eikä ollenkaan Venäjän omista tappioista" ja annetaan tällä tavoin harhaanjohtava kuva sodan tilanteesta, vaikka tämä yksipuolinen tieto olisikin totta (Бойко 2025b). Näiden disinformaatiota koskevien

taustatietojen valossa onkin tärkeää, että disinformaatiota vastaan on alettu valmistautumaan. Toisaalta se saattaa olla myös kaksiteräinen miekka.

Nimittäin, Angwaldin ja Wagnssonin mielestä (2024) "valtion keskustelu disinformaatiosta on verrattavissa journalistien strategiseen kehystämiseen poliittisista tapahtumista raportoidessaan." Toisin sanoen tällainen keskustelu disinformaatiosta voi lisätä yleisön epäluottamusta mediaa kohtaan (Angwald & Wagnsson 2024, 1). Tämä on hankala tilanne uutismedioille, jotka auttavat levittämään ihmisten tietoisuuteen poliitikoiden sanomaa disinformaation vastustamisesta, mutta menettävät samaan aikaan omaa luottamustaan kansan keskuudessa. Miten tämä on mahdollista? Tähän liittyy "strateginen epistemologia mediaa kohtaan" ja tässä yhteydessä strateginen epistemologia tarkoittaa teoriaa tiedosta. Strateginen epistemologia mediaa kohtaan näkyy siinä, että median käyttäjät ajattelevat muiden mediakäyttäjien pyrkivän uskottelemaan eikä puhumaan totta ja että mediaa ei enää lähestytä tiedon perässä vaan omien uskottelutavoitteiden vuoksi. (Angwald & Wagnsson 2024, 1–3). Luottamus mediaa kohtaan laskee, koska pelko harhaanjohtamisesta lisää epäilyä yleisössä. Yhä useampi kyseenalaistaa sen, onko mihinkään mediaan luottamista. Tästä prosessista on näyttöä, sillä yhä suurempi määrä tutkimuksia näyttää disinformaatiota vastaan valmentamisen itse asiassa vähentävän luottamusta luotettavia ja legitimejä medioita kohtaan (Angwald & Wagnsson 2024, 3). Vaikuttaa siltä, että pelkkä tietynlaisen tiedon kieltäminen saattaa kääntyä kieltäjää itseään eli mediaa vastaan.

Mutta miksi disinformaatio toimii? Tähän ei ole helppoa vastausta, mutta vihjeitä saattaa löytyä, kun pohditaan ihmisten mielten toimintaa. Hannonin mukaan (2023) ihmiset ovat naiiveja realisteja eli he luulevat näkevänsä maailman ilman vääristymiä ja objektiivisesti, mutta eri mieltä heidän kanssaan oleva nimetään epätietoiseksi, vääristyneeksi tai moraalittomaksi. (Hannon 2023, 48). Tätä tulkintaa tukee myös idea siitä, että sellainen tieto, joka on ihmisen omaa identiteettiä vastaan, saatetaan nimetä valheelliseksi ja puolestaan omaa identiteettiä vastaavaa tietoa pidetään uskottavampana (Kunda 1990, Angwald & Wagnssonin 2024, 7 mukaan). Usein ihmiset perustavat mielipiteensä tunteisiin ja heillä on vahvoja mielipiteitä varsinkin poliittisista aiheista, ja siitä mikä on oikein ja mikä väärin. Sen vuoksi tunteisiin vetoavat aiheet saattavat ollakin toimivia juuri disinformaation levityksen aiheita. Ei ole yllättävää, että tunteisiin vetoavia ja polarisoivia aiheita käyttävät erityisesti disinformaation levittäjät (Angwald & Wagnsson 2024, 5). Näin olleen, vaikuttaa siltä, että disinformaatio toimii, koska disinformaation levittäjät käyttävät hyväksi ihmisten mielen piirteitä ja

heikkouksia. Näin he pyrkivät aiheuttamaan säröjä kansan yhtenäisyyteen ja vähentämään luottamusta uutismedioihin. Tämä muodostaa vakavan uhan ja tämän vuoksi on myös ymmärrettävää, miksi disinformaatiota vastaan yritetään valmentautua. Kuitenkin on tärkeää, että löydetään lähestymistapa, jolla vältetään vahingolliset seuraukset, jotka disinformaation suora kieltäminen voi aiheuttaa.

Miten disinformaatiota vastaan sitten tulisi valmentautua? Edellisissä kappaleissa esitettyjen havaintojen perusteella voidaan ehdottaa, että suora disinformaation tai siltä vaikuttavan tiedon kieltäminen voisi olla itsetuhoista uutismedioiden yleisen uskottavuuden vuoksi, joten se ei näytä kannattavalta toimintatavalta. Toisaalta ihmiset välttyisivät harhaanjohdetuksi tulemisesta sen kustannuksella, että eivät saa uuttakaan tietoa (Angwald & Wagnsson 2024, 3). Tämä johtaisi tilanteeseen, jossa ihmiset eläisivät kuin tynnyrissä tai kuplassa ilman uutta tietoa vain siksi, että pelkäävät joutuvansa johdetuksi harhaan. Tämä lisäisi tietämättömyyttä kansan keskuudessa. Ehkä ongelman ratkaisu olisi kouluttaa ihmisiä lähdekriittisyyteen, erottamaan faktat niiden tulkinnasta ja kuuntelemaan tahoja, jolla on tilannekohtaista tietoa. Tällöin syntyisi tilanne, jossa ihmiset joutuvat kohtaamaan erilaisia maailmannäkemyksiä ja mielipiteitä, yrittäen samalla oikeasti ymmärtää niitä. Lopulta päästäisiin tilanteeseen, jossa tällaisella eri ihmisten erilaiset mielipiteet hyväksyvällä näkökulmalla haastettaisiin naiivi realismi. (Angwald & Wagnsson 2024, 9). Tällä tavoin voitaisiin välttyä propagandaa käsittelemässäni kappaleessa mainitsemani Venäjän toiminnan edistämiseltä, jolla halutaan "luoda polarisaatiota ja edistää mikään ei ole totta-uskomuksen leviämistä" (Bolin ja Kunelius 2023, 10).

Lopuksi on syytä korostaa, että totuus on elintärkeä asia toimivassa demokratiassa, kuten Suomessa. Siksi olennaista on hyväksyä joskus kipeätkin totuudet, vaikkeivat ne aina kuuluisi omaan ideologiaan tai käsitykseen maailmasta. Nimeämällä kipeät totuudet disinformaatioksi teemme itsellemme karhunpalveluksen ja nakerramme uskoa omaan uutismediaamme ja sitä kautta myös Suomen kansalaiseen, mikä voi johtaa yhtenäisyyden rakoilemiseen. Herkkäuskoisuus voi olla haitallista, mutta totuus on välttämätön hyväksyä demokratian toimimiseksi (Angwald & Wagnsson 2024, 9). Tämä Suomen poliittisessa diskurssissa on hyvä muistaa tulevaisuutta ajatellen, koska haluamme varmasti olla niin yhtenäisiä kuin mahdollista, kun kohtaamme suuria haasteita, kuten Venäjän harjoittaman informaatio sodan.

2.1.3 Yhdysvaltojen ja Neuvostoliiton/Venäjän informaatiotosodankäynti

Tarkastellaan seuraavaksi lyhyesti, miten informaatiotosota on ilmennyt Yhdysvaltojen, Neuvostoliiton ja sen perijän, Venäjän toiminnassa toisesta maailmansodasta tähän päivään ja keskitytään sen jälkeen Venäjän informaatiotosotaan tarkemmin. Yhdysvaltojen informaatiotosota sai alkunsa toisen maailmansodan aikana Yhdysvaltojen presidentin Franklin D. Rooseveltin perustettua Sotainformaation viraston (Office of War Information, OWI) Yhdysvaltojen propagandan edistämiseen. Tämä osoittautui hyödylliseksi päätökseksi, sillä informaatiotosodan ansiosta esimerkiksi kuuluisa Normandian maihinnousu ja sen sijainti onnistuttiin kätkemään saksalaisilta. Lisäksi natsi-Saksan miehittämiin maihin levitettiin uutisia radioasema Voice of American avulla, joka jatkoi työtään myöhemmin kylmän sodan aikana vastustaakseen kommunistipropagandaa. (Hunter ym. 2024, 244). Informaatiotosota nähtiin ei pelkästään tapana levittää disinformaatiota ja propagandaa vaan sitä voitiin käyttää myös poliittisen ja sotilaallisten toimien edistämiseksi (Price 2023). Luonnollisesti, sen käyttö jatkui myös Vietnamin sodan aikana 1960- ja 1970-luvuilla (Whitaker 1997). 1980-luvulla informaatiotosota kehittyi tekniikan, tietokoneiden ja satelliittien tullessa Yhdysvaltojen käyttöön. 1990-luvulla Yhdysvallat kävi informaatiotosaa Saddam Husseinia vastaan Persianlahden sodassa (Bouchard 1999). Informaatiotosota on siis ollut jo pitkään ainakin Yhdysvaltojen käytössä, mutta entä edesmenneen Neuvostoliiton kohdalla?

Myös Neuvostoliitto kävi informaatiotosaa Yhdysvaltoja vastaan kylmän sodan aikana. Neuvostoliiton informaatiotosodan keinoihin kuuluivat muun muassa propaganda ja disinformaatio, jotka lukeutuvat heidän sanojensa mukaan "aktiivisiin toimiin." Nämä keinot ovat säilyneet myös Venäjän disinformaation politiikassa. (Kanet 2024, 35). Näiden aktiivisten keinojen tarkoitus oli suuremmissa kuvassa vaikuttaa ulkomaiden käyttäytymiseen ja tapahtumiin halutuissa maissa. Tarkemmin, niillä haluttiin heikentää ja horjuttaa Neuvostoliiton päävastustajia, vaikuttaa eri maiden politiikkaan, kylvää eripuraa maiden välille sekä luoda epäluottamusta instituutioihin ja johtajiin näiden valtioiden sisällä. Nämä vastustajat olivat etenkin Nato ja Yhdysvallat (Shultz & Godson 1984). Samaan aikaan näillä keinoilla haluttiin luoda suotuisa kuva Neuvostoliitosta ja sen politiikan tavoitteista näihin maihin. Neuvostoliitto tuki myös ulkomailla sijaitsevia kommunististen organisaatioiden verkostoja, jotta neuvostopropagandan levittäminen oli mahdollista (Kanet 2024, 35–36). Suomessa tällaisia järjestöjä olivat esimerkiksi SKP (Suomen Kommunistinen Puolue) ja SKDL (Suomen kansan demokraattinen liitto). Näiden toiminta Suomessa oli yleistä toisen maailmansodan lopusta

Natoa. (Baumann 2020, 295–296). Tämän lisäksi Venäjä käyttää usein länsimaisten asiantuntijoiden lausuntoja hyväkseen, jos ne menevät yhteen Venäjän oman päänarratiivin kanssa. Tätä sivunarratiivia voidaan kutsua "Venäjän liittolaisiksi lännessä" (Baumann 2020, 296).

Nämä Venäjän levittämät narratiivit kuulostavat erikoisen tutuilta. Ikään kuin ne olisivat jo tuttuja Suomen mediasta, mutta ne oli suunnattu toiseen suuntaan eli länsimaihin. Selitys tälle ilmiölle löytyy siitä, että länsimaiden medioiden narratiivi Venäjästä on melkein täysin samanlainen eli se syyttää Venäjää samoista asioista, joista Venäjä syyttää meitä länsimaita. Länsimaiden media kuvaa Venäjää uhkana, epäjärjestyksen aiheuttajana, valehtelijana, moraalittomana, irrationaalisenä, autokratiana ja epäyhtenäisenä tahona. (Baumann 2020, 293–295). Lisäksi sillä kerrotaan olevan "liittolaisia lännessä" ja se haluaa haastaa länsimaat suurvaltana kuten kylmän sodan aikaan (Baumann 2020, 295). Suomen poliittisessa diskurssissa puhutaan ajoittain Venäjän liittolaisista, mutta toisaalta käytetään myös jyrkempiä ilmauksia, joihin kuuluu muun muassa *Putinin kätyrit*, *Putinin puudelit* tai *ryssän kätyrit* (Järveläinen 2025; Silvennoinen 2023; Ristamäki 2022). Tämä aggressiivinen ja provosoiva retoriikka on vastakkainasettelun tulosta. Yhteenvetona Venäjän ja länsimaiden informaationsodan narratiivista voidaan sanoa, että molemmat pyrkivät kuvaamaan toista vihamielisenä vastapuolena, jolla on negatiivisia ominaisuuksia. Informaationsodan ylläpitämiseen tarvitaan tietenkin myös keinot.

Siirrytään seuraavaksi tarkastelemaan Venäjän informaationsodan keinoja ja sitä, mihin Venäjä niillä pyrkii. Valtion lähes täydellisessä kontrollissa olevien medianarratiivien lisäksi Venäjältä löytyy myös muita keinoja, joilla se pystyy käymään informaationsotaa. Hunter ym. (2024) mukaan yleisimpiin informaationsodankäynnin tekniikoihin kuuluu disinformaatio, propagandan ja psykologisten operaatioiden käyttäminen. Näitä Venäjä käyttää heikentääkseen, manipuloidakseen ja johtaakseen harhaan ihmisten käyttämällä tiedolla poliittisten ja sotilaallisten tavoitteiden saavuttamiseksi. (Hunter ym. 2024, 255). Tästä huomataan, että informaationsotaa ymmärtääkseen tulee tietää myös, mitä tarkoitetaan propagandalla ja disinformaatiolla, ja siksi näitä käsitteitä on jo käsitelty tämän luvun alkupäässä helpottamaan informaationsodan ymmärtämistä lukijan näkökulmasta.

Kuitenkin, jos halutaan mennä vielä tarkempiin yksityiskohtiin siitä, miten Venäjä käy informaationsotaa, voidaan puhua myös suomalaisille tutuista Venäjän *trolleista* ja *trollitehtaista*. Venäjällä on käytössään omaa propagandaansa levittäviä trollitehtaita, joilla on

käytössään tekoälyllä toimivaa syvävääreennösteknologiaa (engl. *deepfake technology*), joka mahdollistaa ei-tapahtuneiden tapahtumien kuvailun tehden ne kuitenkin hyvin realistisiksi tekaistujen kuvien ja videoiden avulla. Trolli pystyy näitä kuvia ja videoita jakamalla levittämään mitä tahansa haluttua narratiivia. Tämä on myös herättänyt huolta asiantuntijoissa Venäjän halusta muokata kuvia ja videoita politiikkansa edistämiseksi. (Hunter ym. 2024, 256). Venäjä siis edistää informaatiosodan narratiivejaan monin eri keinoin saavuttaakseen tavoitteensa.

Venäjän informaatiosodan tavoitteita ovat ainakin jo mainittu tiedon manipulointi ja ihmisten harhaanjohtaminen poliittisen ja sotilaallisen edun saamiseksi, mutta sillä on myös muita tavoitteita. Näihin lukeutuvat kohteena olevien hallitusten heikentäminen, kansainvälisen yleisen mielipiteen muokkaaminen liittyen Ukrainan sotaan sekä todennäköisesti myös omien kansalaistensa monitorointi erimielisyyden vähentämiseksi. (Hunter ym. 2024, 260). Myös sosiaalisen kahtiajaon ja polarisaation vahvistaminen ovat Venäjän tavoitteena (Hunter ym. 2024, 259).

Tässä on jo paljon Venäjän informaatiosodan tavoitteita, mutta ne eivät rajoitu tähän, sillä Venäjällä voi olla vieläkin pidemmälle vietyjä tavoitteita. Tähän liittyy niin sanotut "ulkomailla elävät maanmiehet" (Thornton 2015, 43). He ovat ihmisiä, joilla on jokin yhteys Venäjään, olipa se kielellinen, kulttuuriin liittyvä tai ideologinen yhteys. Tarkemmin kerrottuna, heidät halutaan pelotella vastustamaan omaa hallitustaan vertaamalla maanmiesten maiden nykyisiä hallituksia toisen maailmansodan aikaiseen Ukrainan ja Baltian maiden miehitystä harjoittaneeseen natsi-Saksaan ja korostamalla näiden nykyisten hallitusten natsielementtejä. Lisäksi näiden maanmiesten halutaan tavoittelevan yhteistä kohtaloa Venäjän kanssa ja pyytävän apua Venäjältä, joka voi vastauksena lähettää joukkojaan joko siviilivaatteissa tai ilman tunnuksia. Lopulta ihmiset pyytävät humanitääristä apua tai liittymistä Venäjään. (Thornton 2015, 43). Tätä tukevia esimerkkejä on vuoden 2022 keväältä, jolloin Venäjä tunnusti laittomat Luhanskin ja Donetskin kansantasavallat. Tuolloin nämä "kansantasavallat" pyysivät ensin apua ja itsenäisyytensä tunnustamista Venäjältä, ja myöhemmin syksyllä 2022 Venäjä liittikin nämä Ukrainan osat laittomien kansanäänestysten avulla itseensä (Kuuskoski 2022; Kirjonen 2022). Vaikuttaa siltä, että Venäjällä on eri tasoisia tavoitteita erilaisia kohdemaita varten ja niistä merkittävimmät ovat kunnianhimoisia ja häikäilemättömiä, joihin kuuluu tavoite muiden maiden osien valtaamisesta.

2.1.4 Yhteenveto alaluvusta

Yhteenvetona tästä alaluvusta voidaan todeta, että propaganda, disinformaatio ja informaationsota linkittyvät toisiinsa, kun tarkastellaan niiden käyttötarkoituksia Venäjän kohdalla. Propagandalla eli uskottelemisella voidaan saada ihmiset uskomaan haluttua narratiivia, jota voidaan muokata halutunlaiseksi disinformaation eli harhaanjohtavan tiedon avulla. Tässä tehokas keino voi olla muun muassa puolitotuusien levittäminen, jolloin poliittisessa diskurssissa puhujaa ei voida syyttää suorasta valehtelusta, vaan kyse on kokonaiskuvan vääristämisestä halutunlaiseksi puolitotuuksia korostamalla. Hyvä tapa torjua disinformaatiota on se, että yrittää ymmärtää erilaisen tiedon näkökulmia, säilyttää lähdekriittisyys ja erotella valheet totuuksista. Se, joka kieltää omaa näkemystään vastaan olevan tiedon tekee karhunpalveluksen itselleen. Oman maan uutismedioiden skeptisesti suhtautuvat voivat jäädä paitsi olennaisesta tiedosta.

Käsitelyämme näiden kahden käsitteen yhteyden, lisäsimme niiden joukkoon vielä informaationsodan käsitteen ja hieman taustatietoa sen historiallisesta käytöstä Yhdysvaltojen ja Neuvostoliiton kohdalla. Huomattiin myös, että Venäjä on perinyt propagandan ja disinformaation oman informaationsotaansa juurikin sen edeltäjältä, Neuvostoliitolta. Tässä kohtaa käykin ilmi, miksi propaganda ja disinformaatio ovatkin nykyään Venäjän informaationsodan keinoja. Niitä käyttämällä Venäjä pyrkii edistämään omia poliittisia ja sotilaallisia intressejään ja lopulta jopa saavuttamaan tilanteen, jossa se pääsee vastaamaan ulkomailla asuvien maanmiestensä avunpyyntöön ja "auttamaan" kyseisen maan tai osan siitä vapaaksi fasismista tai natsismista ja lopulta mahdollisesti "liittämään sen itseensä" kuten kävi Itä-Ukrainassa vuoden 2022 aikana (TASS 2022a). Venäjän luomat Donetskin ja Luhanskin "kansantasavallat" olivat tästä tapahtumaketjusta oppikirjamainen ja varoittava esimerkki. Tämä kehitys vaati kuitenkin aikaa ja muitakin keinoja Venäjän propagandakoneistolta ja siinä käsitteellä nimeltä *uudelleenkehystäminen* oli myös oma roolinsa. Tätä käsitettä ja sen yhteyttä uutisiin käsitellään alaluvussa 2.3 *InoSMI ja uutiskäännösten uudelleenkehystäminen propagandan keinona*. Seuraavaksi pohditaan poliittiseen diskurssiin liittyvää käännöstoimintaa.

2.2 Käännöstoiminta poliittisessa diskurssissa

Tässä aluvussa pohditaan, millaista käännöstoiminta on poliittisessa diskurssissa. Tarkemmin sanottuna tarkastellaan uutiskäännöksissä tapahtuvia muutoksia, syitä muutoksille ja uutisten valinnalle sekä myös journalistikäytäntöjen ja uutismedioiden roolia ja merkitystä.

2.2.1 Uutisten kääntäminen

Millaista on käännöstoiminta uutisten kääntämiseen liittyen? Tähän ei ole yksinkertaista vastausta, mutta aloitetaan kuvailemalla käännöstoimintaa poliittisessa diskurssissa. Ensinnäkin kääntäminen ei ole puhdas ja neutraali prosessi, vaan puolueellinen ja likainen ja se osallistuu aina poliittisen ja kulttuurisen edustamisen rakentamiseen (Hermans 2002, 11). Käännöstoiminta on myös erilaista poliittisessa diskurssissa verrattaessa ei-poliittiseen diskurssiin. Syy tähän on siinä, että uutiset, joissa kuvataan toista osapuolta poliittisesti tiukoissa tilanteissa ovat alttiimpia kehystämislle ja siksi poliittisista tapahtumista kertovissa uutisten käännöksissä käytetäänkin erilaisia strategisia nimeämisstrategioita, poistoja ja lisäyksiä (Spiessens & Van Poucke 2021, 371–372). Nimeämisstrategioita sivuan hieman tulevissa aluvuissa, mutta lyhyesti selitettynä nimeämisstrategia tarkoittaa strategiaa, jolla nimetään esimerkiksi konfliktin syy tai konfliktin osapuolet. Tästä havainnollistava esimerkki on Ukrainan sodan nimeäminen. Suomessa sitä kutsutaan usein *Venäjän laittomaksi hyökkäyssodaksi*, ja Venäjällä sitä kutsutaan *sotilaalliseksi erikoisoperaatioksi* (ven. специальная военная операция = CBO). Yleisesti puhuttaessa InoSMI:n uutiskäännösten poliittisista aiheista tai Venäjän mediasta laajemmin, niiden yleisin poisto tai pehmenys on sana *sota*, koska sitä ei haluta mainita vaan käytetään mieluummin ilmausta *sotilaallinen erikoisoperaatio tai tilanne/tapahtumat Ukrainassa* (Ridell 2023, 24). Lisäyksiä InoSMI:n uutisteksteissä on muun muassa lähdetekstien lukijoiden käännetty kommentit, joita tutkin tässä tutkimuksessa aluvussa 3.5.

Lisäksi on syytä huomata, ettei tämänkaltainen käännöstoiminta ole mitenkään poikkeuksellista, kun katsotaan ajassa taaksepäin uutisten kääntämisen historiassa. Bielsa ja Bassnett (2008) mainitsevat 1930-luvun fasisin Italian ja Espanjan käyttäneen poistoa strategiana keskittyneessä sensuurissa. He muistuttavat myös poiston käytöstä uutisten räätälöimiseen tietyille yleisölle. (Bielsa & Bassnett 2008, 8). Vaikuttaa siltä, että nimeämisstrategioita, poistoja ja lisäyksiä on siis käytetty jo aikaisemmin uutisten

kääntämisessä, ja InoSMI -sivustolla uutisia käännettäessä tapahtuu joitain erikoisia muutoksia vielä tuntemattomista syistä. Palaan lisäksi InoSMI:n uutiskäännöksissä edempänä tämän tutkimuksen analyysissä luvussa 3. Nämä muutokset eivät kuitenkaan ole ainoita, mitä uutisia kääntäessä tapahtuu.

2.2.2 Muutokset politiikkaan liittyvissä uutiskäännöksissä

Pohditaan seuraavaksi, mitä muita muutoksia uutiskäännöksissä tarkemmin ottaen tapahtuu ja mihin se johtaa. Ensinnäkin journalistit tekevät lisäyksiä ja poistoja, kuvailevat joitakin seikkoja yksityiskohtaisemmin ja toisia yleisemmin sekä vaihtavat lainauksia toisiin (Conway 2015, 525). Nämä kuvailemisen erot näkyvät tämpäpäiväisessä poliittisessä diskurssissa esimerkiksi tavassa, jolla kuvataan Venäjän ja Ukrainan tappioita Suomen mediassa. Venäjän tappioista kerrotaan paljon yksityiskohtaisemmin sekä myös määrällisesti useammin kuin Ukrainan vastaavista (Mulari 2025b; STT-AFP 2024b). Toisaalta sama ilmiö korostuu vielä selvemmin Venäjän mediassa, jossa kerrotaan kyllä "Ukrainan suurista tappioista", mutta Venäjän omista tappioista ei kerrota juuri mitään (Бойко 2025a). Tällä tavoin luodaan kuva heikosta vastapuolesta ja samalla pidetään oman yleisön motivaatiota korkeammalla kuin vihollisen.

Myös muita muutoksia on havaittavissa uutiskäännöksissä. Journalistikääntäjät muun muassa järjestelevät uudelleen tekstiä vaihtamalla kappaleiden kokoonpanoa ja lyhentämällä niitä (Kamyants 2022, 86). Näin voidaan siirtää esimerkiksi uutistoimiston mielestä olennaisempaa tietoa käännettävän uutisen loppuosasta uutisen alkuun ja jätetään vähemmän tärkeä tieto uutisen loppuosaan. Kappaleiden lyhentäminen on taas tapa tehdä uutisesta helpommin ymmärrettävä selkeillä, lyhyemmillä lauseilla tai päinvastoin, kertomalla uutisen kohdasta niin lyhyesti että teksti jää lukijalle hieman epäselväksi tai monitulkintaiseksi. Yhteenvetona voidaan todeta, että poliittisista aiheista kertovien uutisten kuvailemista, kappaleiden järjestystä tai kokoa muokkaamalla voidaan vaikuttaa yleisön mielipiteeseen sekä ymmärrykseen siitä, mitä maailmalla tapahtuu uutistoimiston näkökulmasta.

2.2.3 Syyt uutiskäännösten muutoksille ja valinnalle

Pohdittuamme uutiskäännöksissä tapahtuvia muutoksia, siirrytään seuraavaksi tarkastelemaan sitä, miksi uutiskäännöksiä muutetaan ja miten ne valitaan käännettäväksi. Kysymystä voidaan lähestyä ainakin kahdelta eri kantilta. Ensinnäkin on olemassa materialistinen näkökulma (Conway 2015). Tämä tarkoittaa sitä, että journalistikäntäjät tietävät, että tekstien pitää vetää puoleensa lukijoita ja myydä hyvin. Siksi on hyvä vedota asioihin maailmasta maalaisjärjellä (Conway 2015, 529). Lisäksi, lukijoilla on odotuksia tekstiä kohtaan (Kamyans 2022, 86). Nämä journalistikäntäjien tulee ottaa huomioon, kun he muokkaavat uutisia poliittisista aiheista. Eri tahojen välille syntyy ketjureaktio. Poliitiikka ja talousajattelu muokkaavat journalistien ja yleisön käsitystä siitä, mikä on tärkeää, ja lisäksi yleisön prioriteetteja ja journalistien käsitystä siitä, mitä yleisö haluaa (Conway 2015, 530). Poliitiikka ja talous näyttävät vaikuttavan journalistien käsitykseen siitä, mitä heidän kannattaa kirjoittaa yleisölle. Tämä johtaa myös siihen, että yleisö altistuu journalistien ratkaisuille siitä, mistä kirjoitetaan (Conway 2015, 530). Täten, vaikuttaa siltä, että yksi syy sille, miksi uutistekstejä muutetaan ja valitaan käännettäväksi, ovat poliitiikka ja talous. Ne toimivat uutistoimiston ja journalistikäntäjien yläpuolella ja vaikuttavat yleisön käsitykseen siitä, mikä on tärkeää. Journalistien kannattaa kirjoittaa taloudellisesti kannattavista aiheista verrattuna siihen, että kirjoittaisivat aiheista, jotka eivät yleisöä kiinnosta tai eivät vastaa poliitiikan ja talouden yleisölle määrittelemiä prioriteetteja. Yllä käsitellyn perusteella voidaan sanoa, että materialistinen näkökulma on hyvin todennäköisesti perusteltu.

Tätä näkökulmaa tukevia uutisaiheita ja havainnollistavia esimerkkejä löytyy Suomen ja Venäjän medioista. Suomen uutismedioissa löytyy paljon uutisia *Putinin* ja *Venäjän epäonnistumisista*, mutta toisaalta myös *uhasta*, jonka Venäjä Suomelle aiheuttaa (Perttula 2025; Pulliainen 2022; Seppä 2025). Venäjällä, esimerkiksi InoSMI -sivuston yleisiä uutiskäännösten aiheita, jotka on poimittu Suomen mediasta ovat *Suomen venäjävastaiset toimet*, *Suomen heikko taloudellinen tilanne* ja *Suomen itärajan tilanne* (ИноСМИ 2022; ИноСМИ 2024e; ИноСМИ 2023). Molempien maiden uutisten näkökulma saadaan poliitiikasta, joka näkyy Yhdysvaltojen, Naton, EU:n ja Suomen sekä Venäjän poliittisten päättäjien lausunnoissa. Nämä aiheet kiinnostavat yleisöä molemmissa, Suomessa ja Venäjällä, ja ovat siksi valittu uutisoitavaksi.

Toinen näkökulma siihen, miksi uutisia valitaan käännettäväksi ja muokataan, ei löydy suoraan poliitiikasta vaan tasoa alemmaa, uutistoimistoista. Angela Kamyans (2023) toteaa, että

journalistikääntäjän käännöksen tulee vastata myös mediaryitysten agenda ja ideologiaa (Kamyants 2023, 189). Tätä tukee myös Maxwell McCombs'in havainnot siitä, että media priorisoi raportoinnissaan tiettyjä aiheita, ongelmia ja henkilöitä, sillä ihmiset pystyvät keskittymään kerralla vain rajalliseen määrään aiheita (McCombs 2004). Lisäksi myös politiikka vaikuttaa uutistoimistojen taustalla. Mielipidekirjoitusten ja uutisten tarkoituksena on legitimoida uutislehden ideologinen kanta ja voimaryhmä tai poliittinen kanta, jota se kannattaa (Valdeón 2022, 128). Otetaan poliittisen kannan tukemisesta esimerkit molempien maiden, Venäjän ja Suomen medioista. Venäjällä InoSMI räätälöi käännöksensä Kremlin virallista diskurssia myötäileväksi, eikä haasta sen pääkäsityksiä (Spiessens & Van Poucke 2016, 336). Lisäksi sen päälinja omasta tiedonkeruustaan on hieman epämääräinen slogan: "kaikki käännettävän arvoinen" (Spiessens 2019, 390). Suomessa iltapäivälehdet ovat kritisoineet Venäjää ja Putinia ja tukeneet Ukrainaa ja Natoa kirjoituksillaan, ja sitä kautta antaneet tukensa Ukrainan ja Naton politiikalle, vaikka esimerkiksi Iltalehti on "poliittisesti sitoutumaton ja eri intressiryhmistä riippumaton iltapäivälehti" sen virallisen kannan mukaan (Iltalehti 2025).

Kritiikkiä uutismedian puolueettomuutta kohtaan on esitetty myös muualla Euroopassa. Esimerkiksi brittiläistä yleisradio- ja tuotantoyhtiötä BBC:tä on syytetty länsimaisen propagandan levittäjäksi (Bulić 2011). BBC:n lupaama puolueettomuutta on kyseenalaistettu muun muassa serbialaisen yleisön toimesta. Heidän mielestään BBC:n uutiset, raportit, analyysit ja kommentit kertovat vain länsimaisen näkökulman ja useat serbialaiset pitävätkin siksi BBC:n raportointia länsimaita tukevana propagandana, vaikka monet BBC:n journalistit yrittävät useilla eri keinoilla esittää tekstinsä puolueettomina (Bulić 2011). Kamyants (2022) oli havainnut samankaltaisen ilmiön tutkiessaan BBC News Ukrainan ja BBC News Русская служба:n (venäjänkielinen BBC) käännöstoimintaa, sillä hänen tutkimuksensa paljasti, että raportoitaessa Venäjästä negatiivisessa valossa, Venäjän versioita tapahtuneesta uudelleen kehystetään merkittävästi poistoin ja lisäyksin näyttämään ne monitulkintaisimmilta kuin englanninkieliset lähdetekstit (Kamyants 2022). Edellä mainittujen tietojen perusteella näyttääkin siltä, että uutismedioiden agendalla ja ideologialla on merkitystä uutisten valintaan ja siihen millaisina ne halutaan esittää yleisölle. Toisaalta pitää huomioida myös journalistikääntäjän rooli käännöstoiminnassa – hän on kuitenkin se, joka tekstin kirjoittaa.

2.2.4 Journalistikääntäjien rooli ja merkitys

Tarkastellaan seuraavaksi journalistikääntäjien roolia ja heidän työnsä merkitystä. Tähänastisen pohdinnan perusteella käännöstoiminnasta poliittisessa diskurssissa voidaan huomata, että journalistikääntäjä ei käännä valittuja uutistekstejä suoraan vaan kehystämistä tapahtuu poistojen, lisäysten, kuvien vaihtamisen ja tekstin muokkausten perusteella merkittävästi poliittista diskurssia käsittelevissä uutisissa. Tätä huomiota tukee myös kääntäjien omat näkemykset roolistaan. Nimittäin, useilla journalistikääntäjillä on vaikeuksia kuvata itseään kääntäjiksi. Mieluummin he määrittelevät itsensä kansainvälisiksi reporttereiksi, journalistikääntäjiksi tai vain kielitaitoisiksi journalisteiksi. Tällainen määrittely vahvistaa tekstin uudelleenkirjoittamisen tärkeyttä, jossa kohdekielen normien ja kulttuurin tietäminen on tärkeämpää kuin itse kielten välinen kääntäminen. (Bielsa & Bassnett 2008, 15). Kääntämistä pidetäänkin vain yhtenä journalistikääntäjän työkaluista työkalupakissa, jossa keskeisimpiä taitoja ovat erinomainen kirjoitustaito ja uutisvainu (Schäffner & Bassnett 2010, 194). Myös satujen kertomisen taitoa tarvitaan. Alan Bellin mukaan (1991) journalistit kirjoittavatkin tarinoita artikkeleiden sijaan (Bell 1991, 47).

Journalistikääntäjien rooli ei myöskään ole täysin vapaata kirjoittamista. Kaikki prosessit päätöksestä raportoida asioista toisessa maassa viimeisen tekstin valmistumiseen määräytyvät ideologian ja institutionaalisten käytäntöjen perusteella (Schäffner & Bassnett 2010, 8). Tämä johtunee siitä, että tietolähteitä on käytössä vain tietty määrä ja ne ohjaavat journalistikääntäjän kirjoittamaa tarinaa. Riippuvuus uutistoimiston lähteistä johtaa siihen, että journalistikääntäjä valitsee tietonsa ennalta määrätystä määrästä tietoa ja hänen vastuulleen jää oikeanlaisten uutisnäkökulmien ja tarvittavien lähteiden löytäminen sekä uutistoimiston omien lähteiden hyödyntäminen, jotka sisällytetään kääntäjän ideoihin ja juoniin. (Schäffner & Bassnett 2010, 192). Näyttää siltä, että journalistikääntäjän rooli puhtaana uutisten kääntäjänä on pikemminkin myytti. Todellisempi rooli on toimia uutistoimiston ideologian äänitorvena, jossa itsenäiseen ajatteluun perustuva kääntäminen ja omien ajatusten esilletuonti ovat rajallisia. Tätä tukee Bakerin (2005) näkemys, jonka mukaan kääntäjät eivät ole niinkään neutraaleja rauhanvälittäjiä, vaan he osallistuvat aktiivisesti narratiivien edistämiseen, jotka voivat joko tukea rauhaa tai vahvistaa konflikteja ja alistavia diskursseja (Baker 2005, 12). Merkityksetöntä heidän työnsä ei siis ole, niin kuin huomaamme.

Journalistikääntäjien työllä on päinvastoin suuri merkitys. Valdeónin mukaan valikoimalla tiettyjä lähteitä ja tietynlaista tietoa niistä voidaan luoda halutunlainen näkökulma maailmasta,

jota näytetään kohdeyleisölle (Valdeón 2008, 303). Tässä journalistikäytäntöjen valitsemilla otsikoilla on keskeinen rooli, sillä uutisten otsikot ovat relevanssin optimoijia eli niiden tarkoitus on optimoida uutisten tärkein anti lukijalle (Dor 2003, 696). Tällä tavoin lukijalle luodaan oikeanlainen konteksti, josta uutista tulisi tulkita. Siihen pyritään käyttämällä otsikoissa tunnettuja nimiä ja käsitteitä ja liittämällä ne jo tiedossa oleviin faktoihin, sekä kehystämällä uutinen oikealla tavalla. (Dor 2003, 716.). Tästä esimerkkinä Iltalehden otsikko "G20-huippukokous alkaa Brasiliassa ilman Putinia" (STT-AFP 2024a). Tässä otsikossa hyödynnetään tunnettua nimeä eli Putinia sekä tunnettua käsitettä eli suurimpien talousmaiden, G20-maiden kokousta. Samalla tieto Putinin osallistumisen estymisestä liitetään jo tunnettuun tietoon tai ainakin länsimaiden medioiden narratiiviin Venäjän ja Putinin eristämisestä muusta maailmasta.

Esimerkkinä Venäjän mediasta tarkastellaan InoSMI -sivuston kääntämää ukrainalaista alkuperäistä otsikkoa "Хто дозволив клоуну торгувати Україною", joka on suomeksi: Kuka antoi klovnille luvan käydä kauppa Ukrainalla (Останній Бастіон 2024). Tässä otsikossa Ukrainan presidentti Volodymyr Zelenskyi nimetään klovniksi todennäköisesti siksi, koska hän oli menestynyt koomikko ja näyttelijä ennen presidentin ammattiaan. Kaupankäynnillä tässä viitataan USA:n ja Ukrainan keskustelemaan mineraalidiiliin Ukrainan luonnonvaroista. Journalistikäytäntöjen kirjoittamien otsikoiden merkitystä vahvistavat lisäksi lukijoiden omat lukutottumukset: ihmiset harvoin lukevat otsikkoa pidemmälle nykyään (American Press Institute 2014). Tämä muutos lukutottumuksissa korostaa otsikoiden ja niiden käännosten merkitystä entisestään (Kamyranets 2022, 90). Journalistikäytäntö on siis mukana luomassa yleisölle tietynlaista näkökulmaa maailmasta jo pelkkien otsikoiden kautta.

2.2.5 Uutismedian rooli ja merkitys

Uutismedialla on myös tärkeä roolinsa ja merkityksensä, jossa journalistikäytäntö toimii median asettamissa raameissa. Kyse on portinvartijana toimimisesta (engl. *gatekeeping*) (Vuorinen 1995). Portinvartiointi on tiedon kulun kontrolloimista ulos viestintäkanavista ja niiden sisään (Vuorinen 1995, 161). Lisäksi portinvartiointi journalistisessa kääntämisessä voidaan jakaa kahteen eri tasoon: makro- ja mikrotasoon. *Makrotasolla* portinvartiointi on suodattamista: kääntäjät ja toimistot päättävät mitä saa julkaista ja mitä ei, ja *mikrotasolla* portinvartiointi tapahtuu muokkaamalla ja poistamalla alkuperäisen artikkelin osia editointi- ja käännosprosessin aikana. (Vuorinen 1995, 118). Tarkastellaan tähän liittyen muutamaa

havainnollistavaa esimerkkiä Suomen mediasta, venäläiseltä InoSMI -uutiskäännössivustolta sekä ukrainalaisesta UNIAN-mediasta. Yleisesti Ilta-Sanomiiin ja Iltalehteen valitaan Venäjistä negatiivisia uutisia, joista yleisimpiä aiheita ovat muun muassa "Putinin nöyryytys" (Hujanen 2023), "Venäjän armeijan epäonnistuminen" (Brunnsberg 2023) ja sen "suuret tappiot" (Julkunen 2023). Lisäksi näissä uutismedioissa korostetaan myös Venäjän taloudellinen ahdinko: "konkurssit" (Lehtonen 2024), "ruplan luhistuminen" (Erämaa 2023) ja "Venäjän keskuspankin koronnostot" (STT & Taloussanomat 2023). Uutisia Venäjän talouden kasvusta, sotilaallisista saavutuksista ja yhteistyöstä muiden maiden kanssa on paljon vähemmän, joskin niitä on ilmestynyt enemmän 2025 vuoden alusta. Lisäksi uutisten tekstiä kehystetään tunteisiin vetoavilla sanoilla: "propagandisti" (Mulari 2025c), "raakalaismainen" (Karjalainen 2022), "hyökkäyssota" (Simojoki STT 2025), "sotarikollinen" (Varjus 2022) ja "diktaattori" (Alenius 2024).

InoSMI:n aiheita loppuvuodesta 2024 olivat muun muassa "Ukrainan vaikea tilanne rintamalla" (ИноСМІ 2024a), "Venäjän liittolaiset eri puolilla maailmaa" (ИноСМІ 2024b) BRICS-maiden kokouksen yhteydessä Kazanissa sekä "Venäjän Orešnik-ohjusten tehokkuus" (ИноСМІ 2024d). Helmikuussa 2025 uutisotsikot koskivat puolestaan muun muassa "Zelenskyin ja Trumpin katastrofaalista tapaamista Washingtonissa" (ИноСМІ 2025d), "Venäjän vahvaa neuvotteluasemaa" (ИноСМІ 2025e) ja "Yhdysvaltojen tukea Venäjälle YK:n äänestyksessä" (ИноСМІ 2025c). Ilta-Sanomien ja Iltalehden painottamista aiheista InoSMI ei ymmärrettävästi kirjoita. Toisin sanoen, InoSMI:n uutiskäännöksissä Venäjän negatiivista kuvaa vähätellään ja positiivista kuvaa korostetaan (Spiessens & Van Poucke 2016, 324).

Kamyanetsin (2023) tutkimuksen mukaan Ukrainalaisessa UNIAN -mediassa (ukr. *Українське Незалежне Інформаційне Агентство Новин*, suom. Ukrainan riippumaton uutistoimisto) on käännöksiä pääasiassa liittyen Venäjän Nord Stream 2 -kaasuputkeen, Venäjän hyökkäykseen itä-Ukrainassa, Ukrainan suhteeseen Yhdysvaltoihin sekä EU:n asenteeseen Ukrainaan. (Kamyanets 2023, 205–206). Toisaalta, korruptiota ja uudistusten tarvetta käsitellään vähän. Tämä osoittaa sen, etteivät nämä aiheet ole korkealla UNIAN:in agendalla, jonka omistaa Ihor Kolomoiskiy, merkittävä ukrainalainen oligarkki (Kamyanets 2023, 206). Kolomoiskiya syytettiin korruptiosta ja petoksesta hänen ollessaan Dnipropetrovskin alueen kuvernöörinä vuosina 2014–2015 (Kamyanets 2023, 191). Tämä voi selittää osin sen, miksi journalistikäntäjät UNIAN:illa eivät kirjoita korruptiosta kovin usein.

Yllä kerrotun perusteella havaitaan, kuinka massamedia pystyy pitämään yllä puheyhteyttä kulttuurien ja kielten välillä, mutta samalla hidastaa tai estää tiedon kulkua sekä suosii jotain tietoa toisen tiedon kustannuksella (Schäffner & Bassnett 2010, 8). Utismedialla ja sen kautta myös journalistikäntäjällä on vielä muitakin rooleja. Myös konfliktin ylläpitäminen, häivyttäminen sekä uuden konfliktin alulle pano onnistuu uutismedian toimesta (Schäffner & Bassnett 2010, 64). Esimerkkejä tästä ovat tämänhetkinen Ukrainan sota, uutismedian vähemmälle huomiolle jättämä Afganistanin sota Yhdysvaltojen sieltä vetäytyttyä sekä mahdollinen Kiinan invaasio Taiwanin saarelle tilanteessa, jossa massamedia tukisi Taiwanin itsenäisyyden tunnustamista Kiinasta.

2.2.6 Yhteenveto alaluvusta

Yhteenvetona journalistisesta käännöstoiminnasta poliittisessa diskurssissa voidaan todeta, että siihen kuuluu paljon sellaista toimintaa, joka ei ole tavallisen asiaan perehtymättömän ihmisen tiedossa. Siinä tapahtuu poistoja, lisäyksiä ja eri asioiden suurentelua ja vähättelyä. Myös journalistisen käännöstoiminnan taustalla on monia vaikuttavia tekijöitä. Ensinnäkin, politiikka ja ideologia ohjaavat uutistoimistoja, jotka puolestaan ohjaavat journalistikäntäjiä. Journalistikäntäjän rooli jää suhteellisen epäitsenäiseksi uutistoimistosta johtuvan riippuvuuden vuoksi. Siitä huolimatta he ovat mukana auttamassa luomaan tietynlaista näkökulmaa maailman tapahtumiin. He toimivat uutistoimiston kontrolloimina portinvartijoina tiedolle: makrotasolla valitsemalla käännettävät uutiset ja mikrotasolla tekemällä muutoksia käännöksiin uutistoimiston linjan mukaisesti.

Journalistinen käännöstoiminta poliittisessa diskurssissa näyttää olevan myös likaista ja salakavalaa toimintaa, jolla edistetään poliittisten voimakeskittymien tavoitteita ja ideologiaa. Lisäksi uutismedia ja journalistikäntäjät ovat mukana ylläpitämässä sotia ja konflikteja, häivyttämässä niitä sekä mahdollisesti edistämässä uusien syntyä. Journalistista käänntämistä voidaan tutkia eri menetelmillä ja alaluvussa 2.4 tarkastelen kolmea tutkimusmenetelmää, joita voi soveltaa sen tutkimiseen.

2.3 InoSMI ja uutiskäännösten uudelleenkehystäminen propagandan keinona

Tarkasteltuani edellisessä alaluvussa käännöstoimintaa poliittisessa diskurssissa, käsittelen tässä alaluvussa tämän tutkimuksen kannalta keskeisintä ilmiötä – uudelleenkehystämistä uutiskäännöksissä ja sen käyttöä propagandan keinona. Alkuun esittelen uutiskäännössivusto InoSMI:n, jotta voidaan ymmärtää, millaiselta sivustolta tutkimuksen aineiston venäjänkielinen osa on saatu ja mitkä ovat sivuston erityispiirteet. Tämän jälkeen tarkastelen uudelleenkehystämistä ja sen avulla muodostettuja narratiiveja Krimin kriisin aikana 2014. Alaluvun loppuun teen yhteenvedon, jossa korostan alaluvun tärkeimpiä kohtia.

2.3.1 Uutiskäännössivusto InoSMI.ru

Seuraavaksi tarkastellaan venäläistä uutiskäännössivusto InoSMI:ta, josta on peräisin tätä tutkimusta varten kerätty venäjänkielinen osa aineistoa eli venäjänkieliset käännökset suomenkielisistä uutisteksteistä. Aluksi esittelen InoSMI:n idean ja sen jälkeen kerron lyhyesti sen evoluutiosta alkuaajoista nykyhetkeen. Lopuksi otan esille viimeisintä tietoa siitä, mitä InoSMI:stä on uutisoitu lähiaikoina.

InoSMI (ven. *ИноСМИ*) on venäjänkielinen lyhenne, joka tulee sanoista «Иностранные Средства Массовой Информации» eli suomeksi "ulkomaan mediat." Sivuston tehtävänä on seurata ulkomaisten medioita ja tehdä venäläiselle yleisölleen käännöksiä ulkomaan uutisista. Sivuston nykyinen slogan on «Как иностранные СМИ изображают Россию. Мы переводим. Вы делаете выбор» (suom. Miten ulkomaat kuvaavat Venäjää. Me käänämme. Te teette valinnan). InoSMI:llä on ollut aiemmin käytössä myös lyhyempi slogan: «Всё, что заслуживает перевода» (suom. Kaikki käännettävän arvoinen) (Spiessens 2019, 390). Runetin eli Venäjän netin palkintoseremonian virallisella nettisivulla todetaan, että "InoSMI toimii ikkunana venäjänkielisille lukijoille ja kuvaa Venäjää ulkomaisten silmin". Lisäksi siellä kerrotaan, että sivusto kääntää uutisia 17:sta eri kielestä, 2800:sta lehdestä ja että uutisia käy katsomassa 4 miljoonaa ihmistä kuukausittain. Uutiskäännössivustolla on 27,4 miljoonaa katselukertaa kuukaudessa. (Премия Рунета 2024).

InoSMI käynnistyi vuonna 2000 nettiprojektina, joka käänsi ulkomaan medioiden uutisia venäjäksi. Vuonna 2004 sen oikeudet hankki valtio-omisteinen RIA Novosti. (Spiessens & Van

Poucke 2016, 320). Alkuaikoinaan, ennen kuin InoSMI:sta tuli valtion omistama, se toimi suhteellisen neutraalina ja puolueettomana uutislähteenä, kääntäen myös Venäjää kriittisesti tarkastelevia artikkeleita. Joulukuussa 2013 se kuitenkin siirtyi Rossija Segodnjan (suom. Venäjä tänään) alaisuuteen presidentti Putinin kirjoittettua asetuksen, jolla "RIA Novostin itsenäinen toiminta lopetettiin" ja siitä tuli osa Venäjän valtion omistamaa Rossija Segodjaa (Русская служба Би-би-си 2013).

InoSMI on saanut myös tunnustusta työstään. Vuonna 2007 sen aikainen RIA Novostin projekti InoSMI voitti Runetin eli venäjän netin palkintotilaisuudessa palkinnon Kulttuurin ja joukkoviestinnän palkintokategoriassa (ComNews 2007). Myös viime vuonna 2024 Venäjän valtiollisen joukkotiedotukseen keskittyvän uutistoimiston ja median Rossija Segodnjan omaisuutta oleva InoSMI oli ehdolla Runetin palkintotilaisuudessa palkintokategoriassa Massamedia ja Joukkoviestintä, mutta tällä kertaa se ei saanut palkintoa (Премия Рунета 2024). Runetin palkintotilaisuudessa palkitaan Runetin vuoden parhaimmat yritykset, projektit ja mobiilisovellukset. Palkintotilaisuuden sivulta selviää myös, että InoSMI:llä on nykyään käytössä oma Telegram-kanava, jonka julkaisuilla on keskimäärin 25 miljoonaa näyttökertaa kuukaudessa. Tämä kertoo siitä, että InoSMI ei ole enää pelkästään uutiskäännössivusto vaan se on laajentanut toimintaansa (Премия Рунета 2024).

Joulukuussa 2024 pidetyssä Runetin palkintotilaisuuden yhteydessä mainitaan myös InoSMI:n roolista informaatiiosodassa, sillä palkintotilaisuuden virallisella Premiarunet -nettisivulla InoSMI:n toimintaa kuvataan seuraavalla tavalla:

Informaatiiosodan olosuhteissa toimittajat luopuivat suhteellisen neutraalista esityksestä ja kehittivät tunnistettavan äänensävyyn. Opetamme yleisöä lukemaan rivien välistä ja paljastamaan länsimaisen propagandan heikkoudet. Kunnioitamme laadukasta pilkkaa ja satiiria emmekä kiellä itseltämme iloa pilkata vihollisen agenda. He varastavat viestejämme ja yrittävät kopioida esitystämme, mutta InoSMI-kanavaa on vain yksi. (Премия Рунета 2024).

Tämä aktiivinen rooli on kuitenkin ristiriidassa InoSMI:n "informaatiota projektista" -välilehden linjauksen kanssa, jonka mukaan «Материалы ИноСМИ содержат оценки исключительно зарубежных СМИ и не отражают позицию редакции ИноСМИ» (suom. "InoSMI:n materiaalit sisältävät yksinomaan ulkomaisten medioiden arvioita eivätkä edusta InoSMI:n toimituksen näkemystä") (ИноСМИ 2025b). Lisäksi, Premiarunetin väite InoSMI:n vihollisten toiminnasta näyttäytyy ironisena, sillä myös Laurenin mukaan (2020) InoSMI ottaa lupaa kysymättä länsimaiden medioista uutisia ja kääntää ne Venäjäksi (Lauren 2020). Premiarunetin kuvaus InoSMI:sta antaa viitteitä siitä, että sen tehtävä on toimia Venäjän

puolella lännen ja Venäjän välisessä informaatio sodassa ja yrittää käyttää hyväksi länsimaiden uutisoinnin heikot kohdat ja hyödyntää niitä Venäjän informaatio sodassa. Tätä tarkastelen tutkimuksen luvussa 3 Diskurssianalyysi InoSMI:n uutiskäännöksistä.

2.3.2 Uudelleenkehystäminen ja sen keinot

Pohditaan seuraavaksi sitä, mitä on uudelleenkehystäminen (engl. *reframing*). Spiessensin ja Van Poucken (2021) mukaan se on tapahtumien tai ongelmien tiettyjen puolien valitsemista ja esiin nostamista, muodostaen yhteyksiä niiden välille, jotta saadaan edistettyä tiettyä tulkintaa, arviointia ja/tai ratkaisua. Tämä toteutetaan valinnan, valitsematta jättämisen, sanavalintojen, poistojen ja paratekstin avulla. (Spiessens & Van Poucke 2021, 371). Edellä esitetty vaikuttaa kattavalle määritelmälle, mutta se kaipaa vielä konkreettisia esimerkkejä, jotta sen pystyy ymmärtämään syvällisemmin. Tarkastellaan esimerkkinä Ukrainan sodan uutisointia Venäjällä. Silmäillessä käännettyjä uutisia ja niiden otsikoita venäläiseltä InoSMI -sivustolta, huomaa, että uutiset antavat sodasta hyvin yksipuolisen kuvan: "Ukrainan armeija on hätää kärsimässä" (ИноСМИ 2024a); "Venäjä jyrää eteenpäin rintamalla" (ИноСМИ 2025f); "Venäjällä löytyy yhäkin paljon ystäviä maailmasta" (ИноСМИ 2024b); "Venäjän talous jatkaa kasvuaan" (ИноСМИ 2025k); "juuri valittu USA:n uusi presidentti ei tule antamaan Ukrainalle turvatakuita" (ИноСМИ 2025a); vaan "mahdollinen antautuminen on edessä Ukrainalla" (ИноСМИ 2025h). Näistä uutisista huomaa, että InoSMI:n käännettäväksi on valittu niitä näkökulmia, joita myös Venäjän johto todennäköisesti haluaa kansalaistensa lukevan. Toisin sanoen, tässä halutaan uskotella lukijoille tietynlainen tilannekuva sodasta, mikä viittaa propagandan käyttöön eli "uskottelemiseen" (Taylor 2007, 197).

Tämä oli osittain odotettavissa, sillä jo vuonna 2016, Spiessens ja Van Poucke tekivät havainnon siitä, että InoSMI selvästi korostaa Venäjän positiivista kuvaa ja vähättelee negatiivista kuvaa (Spiessens & Van Poucke 2016, 324). Odottamatonta ei ole myöskään se, että artikkeleita Venäjän sotarikoksista, Putinin nöyryytyksistä tai Venäjän tappioista ei juurikaan näy InoSMI -sivustolla, koska ne on tarkoituksella jätetty valitsematta ja uutisoimatta. Sen sijaan sivustolla keskitytään korostamaan haluttua tulkintaa sodan tilanteesta.

Sanavalinnoilla, poistoilla ja lisäyksillä on keskeinen rooli uudelleenkehystämisessä (Spiessens & Van Poucke 2021, 371). Tässä konkretian lisäämiseksi voimme tarkastella esimerkkiä kandidaatin tutkielmastani: analyysin perusteella sanan *sota* käänнос pehmentyi 70 kertaa 142

tapauksesta InoSMI:n uutiskäännöksissä (Ridell 2023, 24). Pehmennys tarkoittaa tässä kontekstissa tilannetta, jossa sanaa sota ei käännetty suoraan sodaksi, vaan sen tilalle oli laitettu jokin lievämpi ilmaus, kuten "sotatoimet", "Ukrainan tilanne", "Venäjän toimet Ukrainassa" tai "Venäjän erikoisoperaatio Ukrainassa" (Ridell 2023, 24). Myös poistoja käytetään aktiivisesti InoSMI:n käännöksissä, varsinkin silloin kun lähdetekstissä käytetään Putinia ja Venäjää halventavaa tai naurunalaiseksi tekevää kieltä. Esimerkiksi "Putinin kätyrit" (Järveläinen 2025) tai "Putinin puudelit" (Silvennoinen 2023) ovat ilmauksia, joita käytetään InoSMI:n käännöksissä erittäin harvoin, vaikka näitä termejä näkee käytettävän Suomen uutismedioissa melko säännöllisesti. Myös lisäykset voivat auttaa uudelleenkehystämässä, koska niillä voidaan esimerkiksi pehmittää negatiivista uutista lisäämällä sinne positiivisia asioita tai tekemällä huonosta uutisesta vielä synkemmän lisäämällä siihen negatiivisia asioita lisäyksinä. Lisäyksiä havainnollistavia esimerkkejä tuon esille alaluvussa 3.5, jossa tarkastelen suomalaisten lukijoiden käännettyjen kommenttien käyttöä InoSMI:n uutiskäännöksissä.

Muita kehyksiä edistäviä keinoja ovat muun muassa otsikot, alaotsikot, kickerit, johdannot, mietelauseet, valokuvat, kuvatestit, korostuslainaukset ja sekä logot (Tankard 2001, 100). Nämä ovat paratekstin osia ja niillä voidaan edistää uudelleenkehystämistä. Nämä uutisen osat kiinnittävät lukijan huomion joko selatessa uutisia tai heti uutisen avaamisen jälkeen. Näissä elementeissä kerrotaan myös uutisen tärkein viesti ja siksi ne luovat lukijalle ensivaikutelman siitä, mitä on tapahtunut. Niissä korostetaan uutismedian kannalta tärkeitä tietoja, heidän näkökulmaansa uutisiin sekä uutismedian mielestä oikeaa päätelmää tapahtumista. Paratekstinkin käyttö uudelleenkehystämistarkoituksessa on InoSMI:n käytössä, sillä avatessa sivuston, silmiin voi osua heti ensimmäisenä uutisotsikot esimerkiksi "Ukrainan ahdingosta rintamalla"; "Trumpin viimeisestä tarjouksesta Ukrainalle"; "USA:n halusta tunnustaa Krim osaksi Venäjää"; sekä otsikko "Venäjän kyvyistä ratkaista Ukrainan ja koko maailman kohtalo" (InoSMI:n uutisnäkyä 23.4.2025). Paratekstiä käsittelemän lisää InoSMI:n otsikkojen ja suomalaisten lukijoiden käännettyjen kommenttien analyysissä alaluvuissa 3.3 ja 3.5.

2.3.3 Uudelleenkehystäminen ja narratiivit InoSMI:n Krimin valtauksen liittyvissä uutisissa

Aiempaa tutkimusnäyttöä InoSMI:n käännösten uudelleenkehystämisestä erilaisten narratiivien avulla löytyy, esimerkiksi Venäläisen identiteetin rakentamista uutiskäännösten avulla käsittelevässä teoksessa, joka ajoittuu Krimin miehitykseen vuonna 2014 (Spiessens & Van

Poucke 2021). Teoksessa Anneleen Spiessens ja Piet Van Poucke kertovat Krimin miehitykseen liittyvän uutisoinnin uudelleenkehystämisestä, missä käännoiksi länsimaiden uutisista uudelleen kehystettiin ylikorostamaan Krimin ja Venäjän yhteyttä etnisten ja imperialististen narratiivien avulla. (Spiessens & Van Poucke 2021, 368). Näistä ensimmäinen eli etninen narratiivi korosti etnisiä venäläisiä ja venäjänkielisiä Krimillä sekä Krimin asukkaiden, ukrainalaisten ja venäläisten yhteistä verisidettä Krimillä. (Spiessens & Van Poucke 2021, 375). Kremlin narratiivin mukaan kyseessä on uudelleenyhdistyminen, jossa Krimin asukkaat/ukrainalaiset ja venäläiset ovat sama kansa, jonka erotti raja, mutta tuolloin 2014, he palasivat uudelleen Venäjän yhteyteen (Spiessens & Van Poucke 2021, 378). Tätä narratiivia InoSMI korosti useiden perhesuhteisiin liittyvien metaforien avulla, joita olivat, esimerkiksi, "Kiova – Venäjän kulttuurin kruununjalokivi", "Venäjä – ukrainalaisten emämaa" ja "venäläiset ja ukrainalaiset ovat veljiä" (Spiessens & Van Poucke 2021, 378). Näistä perhemetaforista suurin osa – 85,7% oli joko positiivisia, neutraaleja tai näiden sekoituksia ja niistä vain 14,3 % oli negatiivisia (Spiessens & Van Poucke 2021, 380).

Tämä osoitti, että etnisellä narratiivilla haluttiin edistää Krimin/ukrainalaisten ja Venäjän yhteistä suhdetta, mutta toisaalta se viittaa myös siihen, että Venäjä ei juurikaan huomioi Ukrainan oikeutta sen omaan alueeseensa tai sen ihmisiin Krimillä. On myös huomionarvoista, että tässä etnisessä narratiivissa on merkittävä kontrasti siihen, miten Suomen mediassa kerrottiin tapahtuneesta tuolloin. Suomen mediassa tapahtumia kuvattiin muun muassa "Krimin kriisiksi" (Kokkonen 2014; MTV-STT-AFP-Reuters 2014), kun taas rajan takana Venäjän uutismediassa kirjoitettiin muun muassa "Krimin liittymisestä Venäjään" ja "Krimin pääsystä Venäjän alaisuuteen" (TACC 2014).

Etnisen narratiivin tueksi InoSMI käytti uutiskäännoksissään myös kuvien avulla tehtävää uudelleenkehystämistä (Spiessens & Van Poucke 2021, 380). Voidaan todeta, että InoSMI vaihtoi tehokkaasti alkuperäiset kuvat omiinsa, koska 38 alkuperäistä kuvaa 39:sta vaihdettiin InoSMI:n artikkeleissa (Spiessens & Van Poucke 2016, 330). Tätä havainnollistaa hyvin Guardianin artikkelin käännökseen liittyvä tapaus, jossa InoSMI korvasi kuvan sotilaasta Simferopolin lentokentällä, kuvaan venäjänmyönteisestä mielenosoituksesta Sevastopolissa. Yhdessä mielenosoittajien julisteessa luki teksti "Venäjä, Olemme sinun hylättyjä lapsiasi. Me pyydämme sinua taistelemaan fasismia vastaan.". (Spiessens & Van Poucke 2021, 380). Tämä tarjoaa lisää todisteita aiemmin alaluvussa 2.1 mainitsemastani Venäjän informaatio sodan tavoitteesta, jossa ihmiset pyytävät "humanitääristä apua" tai liittymistä Venäjään. (Thornton

2015, 43). Etnisen narratiivin avulla Venäjä näyttää edesauttavan tämän tavoitteen toteutumista. Tällä tavoin, lähdetekstien tarkan valikoinnin, kuvien vaihtamisen ja tekstin muokkaamisen ansiosta InoSMI saa vahvistettua väitettä siitä, että Krimin asukkaat ja Venäjä ovat oikeastaan yksi ja sama kansa (Spiessens & Van Poucke 2021, 380).

Edellä mainittu viittaa myös Putinin ja Kremlin ajatteluun siitä, että Ukraina ei ole suvereeni valtio, vaan ukrainalaiset ja venäläiset ovat heidän ajatusmaailmansa mukaan veljeskansoja, jotka raja on erottanut. Aivan kuten Venäjä ja Valko-Venäjä ovat olleet valtioliitossa jo yli kaksi vuosikymmentä, näyttää siltä, että Venäjä haluaa myös Ukrainan mukaan tähän "venäjänkieliseen maailmaan" (ven. *русский мир*) täydentämään kolmikon (Spiessens & Van Poucke 2021, 370).

Etnisen narratiivin läpikäynnin jälkeen tarkastellaan seuraavaksi sitä, miksi Venäjä halusi korostaa Krimin kotiinpaluuta uudelleenkehystämällä tapahtunutta kansojen yhdistymiseksi. Tähän voi löytyä vastaus toisesta narratiivista, joka esiintyi InoSMI:n uutiskäännöksissä, jotka koskivat Krimin vuoden 2014 tapahtumia. Kyse oli Venäjän keisarikunnan tai Neuvostoliiton palauttamiseen tähtäävästä, imperialistisesta narratiivista, jonka Venäjän uutismedia oli masinoinut piittaamatta ihmisten etnisestä alkuperästä (Spiessens & Van Poucke 2021, 382). Tätä väitettä tukevia todisteita löytyy Venäjän johdosta, koska tämän masinoinnin alullepanija on Venäjän presidentti Vladimir Putin, jonka sanaa Venäjän uutismediat tunnetusti levittävät kuuliaisesti ja yhtenäisesti. Imperialistinen narratiivi sai alkunsa Putinin pitämästä kuuluisasta Krim – Nash -puheesta maaliskuun 18. päivä 2014. Tässä puheessa hän perusteli Krimin kuuluvan Venäjälle, koska se on historiallisesti venäläistä maata (Spiessens & Van Poucke 2021, 382). Menneisyys onkin teema, johon Putinin Venäjä on ideologiassaan keskittynyt (Etkind 2009).

Tätä imperialistista narratiivista on korostettu InoSMI:n käännöksissä myös useilla sivunarratiiveilla. Niistä ensimmäinen liittyi Krimin siirtämiseen Ukrainan neuvostotasavallalle vuonna 1954, jota Putin kritisoi vahvasti Krim Nash – puheessaan vuonna 2014, kutsuen sitä "järkyttäväksi historian epäkohdaksi" (Spiessens & Van Poucke 2021, 382). InoSMI:n uutiskäännöksiin olikin valittu juuri sellaisia artikkeleita käännettäväksi, jotka vahvistivat Putinin ajatuksia Krimin lahjoittamisesta Ukrainan neuvostotasavallalle. Valituissa käännöksissä tätä tapahtumaa kuvattiin muun muassa sen aikaisen Kommunistisen puolueen pääsihteeri Nikita Hruštšovin pähänpistoksi tai kevytmieliseksi toiminnaksi, vahingoksi tai historian oikuksi. (Spiessens & Van Poucke 2021, 382–383). Uudelleenkehystämällä Krimin

historiaa tähän sävyyn, InoSMI madalsi Venäjän kynnystä ottaa Krimin niemimaa takaisin Ukrainalta, koska tapahtumasarjan seuraava looginen askel oli "vahingon" tai "historian oikun" korjaaminen miehittämällä Krim ja liittämällä se Venäjään (Spiessens & Van Poucke 2021, 382–383).

InoSMI käytti myös muita imperialistisia narratiiveja uudelleen kehystääkseen Krimin tapahtumia. InoSMI:n toinen imperialistinen narratiivi, jota käytettiin uutisoitaessa Krimin tapahtumista vuonna 2014 liittyi ensinnäkin Neuvostoliittoon ja Tsaarin aikaiseen imperiumiin (Spiessens & Van Poucke 2021, 384). Niissä erityisesti Neuvostoliiton ajoista omaksuttiin perintöä valikoivasti (Kalinin 2011, 157). Yleisesti Venäjä korosti voittoa natsi-Saksasta Toisessa maailmansodassa ja voitonpäivänä 9. toukokuuta sitä juhlistaankin perustellusti Venäjän suurimpana isänmaallisena juhlanä. Valikoiva perintö tarkoitti myös sitä, että negatiivisista tapahtumista, kuten Holodomorista, Stalinin puhdistuksista tai useiden Neuvostotasavaltojen alistamisesta InoSMI -sivustolla ei kirjoitettu artikkeleita kuin harvoin.

Lisäksi InoSMI näytti hyödyntävän yhtä informaation keinoa, jossa se käytti länsimaisten eksperttien lausuntoja hyväkseen eli kyse on "Venäjän liittolaisista länessä -narratiivista" (Baumann 2020, 295). Tätä havainnollistavat hyvin Le Monden kirjoittajan Pavel Gubarevin sanat: "Donbass on selvästi venäläistä maata"; ranskalaisen poliitikon Jean-Pierre Chevenementin haastattelu Figarolle, jossa hän sanoo Venäjän "ainoastaan puolustavan geopoliittisia tavoitteitaan"; tai Jonathan Steelen kirjoitus Guardianissa, jossa hän syyttää Natoa hysteerisistä reaktioista Venäjän toimiin Krimillä sekä sen "peittelemättömistä haluista laajentua entisille Neuvostoliiton alueille". (Spiessens & Van Poucke 2021, 385–386). Näitä tarkasti valittuja lausuntoja Venäjä käytti hyväkseen vahvistaakseen omaa imperialistista narratiivia Krimistä, ja pyrki uskottelemaan kansalaisilleen, että länsimaissa ajatellaan samalla tavoin Venäjän kanssa Krimin kohtalosta.

2.3.4 Yhteenveto alaluvusta

Yhteenvetona voidaan todeta, että alun perin suhteellisen puolueettomasta InoSMI -sivustosta on muotoutumassa Kremlin äänitorvi, jonka yhtenä tehtävänä käydä informaation sotaa länsimaita vastaan. Lisäksi voidaan sanoa, että InoSMI:n käänöksissä on havaittavissa selkeää näyttöä uudelleenkehystämisestä. Krimin miehityksen yhteydessä Venäjä hyödynsi etnisiä ja imperialistisia narratiiveja luodakseen kansalaisilleen kuvan, jonka mukaan "Krim on aina ollut

ja tulee olemaan venäläinen ja se oikeutetusti palasi takaisin isänmaahansa 2014" (Spiessens & Van Poucke 2021, 389). Uudelleenkehystämällä pyrittiin siis muuttamaan laitton teko laillisemmaksi ja oikeudenmukaisemmaksi. Tarkkailtaessa InoSMI:n narratiiveja voidaan täten nähdä, että se myötäilee Kremlin sanomaa tehokkaasti, mutta hienovaraisesti. Spiessensin ja Van Poucken (2021) mukaan sivusto ei ole kuitenkaan täysi valeuutisten ja propagandan levittäjä, vaan se enemmänkin uudelleen kehystää länsimaiden uutisia kuvanvaihoilla, käännöksen muunteluilla ja valikoinnilla (Spiessens & Van Poucke 2021, 389). Tämä arvio vaikuttaa perustellulta, sillä InoSMI ei keskity suoraviivaiseen valeuutisten levittämiseen. Siitä huolimatta, tilanne on saattanut muuttua vuodesta 2021, ja Venäjän Ukrainassa käymä sota on voinut vahvistaa sivuston propagandistisia piirteitä. Pidetäänhän propagandaa sodassa tai konfliktissa olevan yhteiskunnan kommunikaatiovälineenä, samalla tavoin kuin muitakin sodankäynnin keinoja (Bolin & Kunelius 2023, 10).

Summa summarum, voidaan esittää, että uudelleenkehystäminen, jota käytetään propagandan levittämiseen eli uskottelutarkoituksiin, on oikeastaan yksi keino propagandan ja disinformaation lisäksi sodan aikana käytävässä informaatiiosodassa. Sotahan puolestaan liittyy politiikkaan, koska sotaa pidetään politiikan jatkeena (Huhtinen 2006). Poliittikkaa käsitellään lisää seuraavaksi alaluvussa 2.4, jossa tarkastelen poliittisen diskurssin tutkimusta.

2.4 Poliittisen diskurssin korpusavusteinen tutkimus

Tässä alaluvussa tarkastelen poliittisen diskurssin korpusavusteista tutkimusta ja sen tutkimusmenetelmiä. Ensiksi käyn läpi diskurssianalyysin, ja sen jälkeen jatkan käsittelemään poliittista diskurssianalyysia, korpusavusteista diskurssianalyysia sekä monikielisen poliittisen diskurssin tutkimista. Viimeisimmässä avaan sitä, miten käännöstiedettä ja poliittisen diskurssin tutkimista voidaan yhdistää.

2.4.1 Diskurssianalyysi

Käydään ensin läpi käsite diskurssi. *Diskurssilla* viitataan lausetta pidempiin kielenpätkiin (pikemminkin kokonaisiin teksteihin ja keskusteluihin kuin yksittäisiin lauseisiin), jotka esiintyvät tietynlaisessa sosiaalisessa kontekstissa ja joita tutkitaan niiden sosiaalisten funktioiden perusteella (Gillings ym. 2023, 1). Ominaisia kysymyksiä, joita diskurssia analysoitaessa voidaan kysyä, ovat seuraavat: miten kieltä käytetään edustamaan tiettyä

sosiaalista ryhmää? Muuttuvatko kielelliset esitysmuodot ajan myötä? Mikä rooli tietyillä sanavalinnoilla on instituutioiden diskursseissa? Ja mitkä sanavalinnat vastaavat mitäkin ideologista asemaa? (Gillings ym. 2023, 1). Listan viimeistä kysymystä koskien sanavalintoja ja ideologiaa voidaan havainnollistaa esimerkiksi suomalaisesta diskurssista Iltalehdessä ja venäläisestä diskurssista InoSMI -sivustolta. Iltalehdessä Ukrainan sodasta käytetään ilmauksia, kuten "Venäjän hyökkäys" (Sonerva & Shepelenko 2024b) tai "Venäjän provosoimaton hyökkäyssota" (U.S. Department of Defence 2022), mikä osoittaa sen, että Iltalehti tuomitsee Venäjän toimet ja asennoituu ideologisesti Naton ja sen jäsenmaiden linjausten mukaisesti Venäjän vastustajiin. InoSMI:ssa Ukrainan sotaan viitataan puolestaan yleensä termillä "erikoisoperaatio", mutta myös ilmaukset, kuten "Venäjän toimet Ukrainassa", "Venäjän sotilaalliset toimet Ukrainassa" tai "Ukrainan tilanne" ovat yleisesti käytössä (Ridell 2023, 24), mikä puolestaan osoittaa sen, että Venäjän ideologian mukaan kyse ei ole laittomasta sodasta, vaan siihen on ollut perusteltuja syitä.

2.4.2 Poliittinen diskurssianalyysi

Ensimmäisenä poliittisen diskurssin tutkimusmenetelmänä tarkastellaan poliittista diskurssianalyysia (engl. *political discourse analysis* = *PDA*). PDA mielletään poliittisen diskurssin kriittiseksi analyysiksi, jossa keskitytään poliittisen diskurssin kautta tapahtuvaan kilpailuun vallasta ja vallan lisäämiseen diskurssin avulla (Fairclough & Fairclough 2012, 17). Tällä diskurssianalyysin lajilla on ainakin viisi keskeistä osa-aluetta: konteksti, toimijuus, käytännöllinen argumentointi sekä vallan ja ideologian mekanismit (Fairclough & Fairclough 2012).

Seuraavaksi käydään nämä osa-alueet läpi alkaen kontekstista. Poliittiset kontekstit ovat institutionaalisia asiayhteyksiä, jossa mahdollistetaan poliittisten toimijoiden käyttää agentuuriaan ja annetaan heille valtuudet toimia maailmassa tavalla, joka vaikuttaa yhteistä etua koskeviin asioihin (Fairclough & Fairclough 2012, 18). Poliitikkojen valta ei kuitenkaan ole rajaton. Teun van Dijk (1997) toteaa, että poliittisten toimijoiden tai poliitikkojen diskurssi politiikan ulkopuolella ei olisi poliittista (Dijk 1997, 15).

Toimijuutta käsiteltiinkin lyhyesti edellä. Nimittäin, poliittinen diskurssi liittyy poliittisiin toimijoihin, kuten poliittisiin organisaatioihin, instituutioihin ja yksilöihin (kansalaisiin ja poliitikkoihin), jotka osallistuvat poliittisiin tapahtumiin sekä prosesseihin (Dijk 1997).

Käytännöllinen argumentointi on myös olennainen osa poliittista diskurssia. Siinä kyse on prosessista, jossa toimijat vastaanottavat ja esittävät syitä toimintaehdotusten kritisoimiseksi ja oikeuttamiseksi, mikä voi toimia myöhemmin perustana päätöksille ja toiminnalle (Fairclough & Fairclough 2012, 22). Poliitikot ovat tunnetusti taitavia perustelemaan päätöksiään, ja taitavalla argumentoinnilla voidaan esittää vaikeatkin päätökset, kuten velanotto, verojen korotukset tai leikkaukset vähävaraisten työttömyysturvaan, välttämättöminä.

Vallan ja ideologian mekanismit ovat viimeinen, keskeinen tarkastelukohde, jota poliittisessa diskurssianalyysissä käsitellään. Näissä PDA keskittyy kilpailuun vallasta ja vallan lisäämisen mahdollistavan diskurssin tutkimiseen (Fairclough & Fairclough 2012, 17). Yksi merkittävä näistä mekanismeista on manipulaation käyttäminen (Dijk 2006b). Manipulaatio on valtaa pitävien ryhmien keino oman valtansa vahvistamiseksi ja he pyrkivät tähän monin eri tavoin, esimerkiksi, uskottelun ja sellaisen tiedon, ohjeiden ja koulutuksen tarjoamisella, jotka on suunnattu vaikuttamaan yleisön tietoon, uskomuksiin ja toimintaan. (Dijk 2006b, 363).

Näiden viiden, keskiössä olevien osa-alueiden analysoimiseksi, PDA:ssa hyödynnetään erilaisia menetelmiä, kuten argumentaation analyysia ja kontekstualisointia (Fairclough & Fairclough 2012). Keskittyminen argumentaation rakenteeseen on olennaista, sillä yleensä poliittisen puheen päämäärä ja tavoite on vakuuttaa yleisö jonkin asian todenmukaisuudesta tai toimintatavan oikeellisuudesta (Fairclough & Fairclough 2012, 18). Argumentaatiokyky on keskeinen taito politiikassa, mutta sen puutetta voidaan paikata vetoamalla populistisiin ratkaisuihin, joissa tarjotaan niin sanottua helppoa ratkaisua vaikeisiin ongelmiin yksinkertaistamalla monimutkaiset ongelmat. Samalla kokenut poliitikko taitaa kiusallisten kysymysten väistelemisen ja huomion viemisen kotimaansa ongelmista muiden maiden ongelmiin helpottaakseen argumentointiaan. Poliitikkaan liittyy aina manipulaatiota ja samalla tavoin kuin manipulaatiota käytetään vallan levittämiseen, liittyy se tätä kautta myös diskurssiin (Dijk 2006b). Manipulaattori voi esimerkiksi korostaa asemaansa, auktoriteettiaan ja omaa tai tiedonlähteidensä moraalista ylivoimaa sekä väheksyä yleisön tiedonmäärää ja asemaa. Hän voi myös luoda epäluottamusta vastoin omaa kantaansa oleviin lähdetietoihin ja vedota tunteisiin, asenteisiin ja ideologioihin. (Dijk 2006b, 376). On myös huomionarvoista, että journalistitkin voivat manipuloida lukijoitaan auktoriteettiasemansa ja valta-asemansa kautta (Dijk 2006b, 362).

Myös kontekstuaalisuuden analysointi on PDA:n keskiössä. On tärkeää ymmärtää, missä kontekstissa asioista puhutaan politiikassa. Havainnollistetaan tätä kolmella esimerkillä

kontekstin merkityksestä sanalle *demokratia* vuoden 2024 presidentinvaalien yhteydessä Suomessa, Yhdysvalloissa ja Venäjällä. Suomessa demokratia tarkoitti vapautta valita presidentti yhdeksästä ehdokkaasta. Yhdysvalloissa kaksipuoluejärjestelmä rajoitti valinnan kahteen ehdokkaaseen. Venäjällä "demokratia" näytti toteutuvan presidentinvaaleissa äänestämisen mahdollisuutena, vaikka voittaja oli määrätty jo etukäteen kulisseissa.

Edellä kuvastuista esimerkeistä voidaan havaita, että kontekstin tutkimisella on myös olennainen rooli diskurssin tutkimisessa, sillä samalla sanalla voi olla merkittäviä eroja eri asiayhteyksissä. PDA:ta voidaan lisäksi soveltaa poliittisen diskurssin tutkimiseen, koska uutismediat mahdollistavat ideologioiden levittämisen ja ne voivat tukea poliitikkojen vallassa pysymistä tai vaikeuttaa heidän tehtäviään suosimalla tiettyjä näkökulmia uutisissaan ja uutiskäännöksissään.

2.4.3 Korpusavusteinen diskurssianalyysi

Nyt kun tiedetään enemmän diskurssista ja poliittisesta diskurssianalyysistä, tarkastellaan seuraavaksi korpusavusteista diskurssianalyysia. Gillings ym. (2023) määrittelevät korpusavusteisen diskurssianalyysin mahdollisuutena tarkastella tekstidataa korpuslingvistisen metodologian avulla yhteiskunnan ja diskurssin kaksisuuntaisen suhteen tutkimiseksi (Gillings ym. 2023, 5). Korpusavusteinen diskurssianalyysi (engl. *corpus-assisted discourse studies = CADS*) tutkii diskurssia sosiaalisena kanssakäymisenä tarkastelemalla korpuksia, eli suuria sähköisessä muodossa olevia tekstikokoelmia (Gillings ym. 2023, 1). Lisäksi CADS auttaa välttämään cherry-picking -ilmiötä, jossa tutkija keskittyy vain tiettyihin teksteihin tarkoituksella tai vahingossa, löytääkseen haluamansa tulokset (Gillings ym. 2023, 1). Laaja aineisto ehkäisee tätä huomattavasti, ja tämä on ehdottomasti CADS:in vahvuus ja se lisää sen luotettavuutta. Silti, esimerkiksi, erikoiskorpuksia (engl. *specialized corpora*) käytettäessä on kuitenkin oltava huolellinen, jotta tekstejä ei valikoida tutkimusta väärin (Gillings ym. 2023, 13). Tutkimuksen objektiivisuuteen pyritään, mutta se on haastavaa myös CADS:in osalta. Yleisesti tunnustetaan, ettei täysin objektiivista tutkimusta ole olemassa (Baker & McEnery 2015, 9). Tästä esimerkkinä voidaan käyttää tutkimuksen suunnittelussa tehtävät subjektiiviset päätökset, riippumatta siitä, miten hyvin ne perustellaan (Baker ym. 2008, 286).

CADS:in pääideana voidaankin pitää pyrkimystä diskurssin tutkimuksen (engl. *discourse studies = DS*) ja korpuslingvistiikan (engl. *corpus linguistics*) väliseen yhteisvaikutukseen

(Baker ym. 2008; Subtireulu & Baker 2018, 207). Näitä voidaan hyödyntää kummassa tahansa järjestyksessä, joko ensin soveltamalla korpuslingvistiikkaa, jonka jälkeen diskurssin tutkimusta käytetään tulkitsemaan löydöksiä poliittisen, sosiokulttuurisen ja historiallisen tiedon taustaa vasten. Vaihtoehtoisesti voidaan ensin käyttää diskurssin tutkimusta pieneen määrään tekstejä tutkien diskurssia ja tämän jälkeen tutkia korpuslingvistiikan avulla sitä, miten yleisiä löydökset ovat verrattaessa suurempaan korpukseen. (Gillings ym 2023, 7).

CADS:in tarkempia tutkimusmenetelmiä, kuten frekvenssiä, sanalistoja, avainsanoja, kollokaatioita ja konkordanssia on syytä tarkastella paremman kokonaiskuvan saamiseksi. Näistä yleisin on frekvenssin eli esiintymistiheyden tutkiminen, jonka pohjalta laaditaan sanalista korpuksen sanoista aakkosjärjestyksessä tai frekvenssin perusteella (Gillings ym. 2023, 14). Sanalistoja puolestaan hyödynnetään avainsanojen (engl. *keyword*) löytämiseen. Avainsanat esiintyvät korpuksessa tilastollisesti merkittävällä tavalla verrattuna toiseen korpukseen (Gillings ym. 2023, 33). Avainsanat auttavat tutkijoita keskittymään leksikaalisesti keskeisiin sanoihin, ja ne voivatkin toimia tieviittoina tutkijoille (Gillings ym. 2023, 38). Myös kollokaatioiden analyysi on yksi CADS:in menetelmistä. Siinä voidaan selvittää sanojen toistuvia yhteyksiä ja oivaltaa käsitteiden yleisesti hyväksytyjä määritelmiä. (Gillings ym. 2023, 32). Kollokaatiot ovat siis sanoja, jotka esiintyvät selvästi useammin yhdessä kuin erikseen (Gillings ym. 2023, 27). Viimeisenä CADS:in menetelmänä tarkastellaan vielä konkordanssin analyysia. Konkordanssirivien avulla käyttäjä voi tarkastella lauseen tai sanan esiintymistä sen lingvistisessä ympäristöstä (Gillings ym. 2023, 21). Tämän menetelmän periaate kiteytyy kuuluisan brittiläisen lingvistin, John Firth:in (1957) sanoihin: "You shall know a word by the company it keeps!" (Firth 1957, 11), vaikkei Firthin aikana ollutkaan käytössä vielä korpuksia. Toisin sanoen, konkordanssirivien avulla voidaan myös selvittää kollokaatioita sanoille.

Yhteenvetona voidaan sanoa, että näillä viidellä menetelmällä voidaan analysoida diskurssia CADS:in raameissa, ja niitä voidaan hyödyntää myös journalistisen kääntämisen tutkimisessa. Viime aikoina CADS:in käyttö on yleistynyt ja tälle ilmiölle löytyy myös luonnollinen syy. Korpuspohjaisten menetelmien suosiota selittää se, että teksteistä saa enemmän tietoa kuin kyselyistä, kokeellisista tutkimuksista ja haastatteluista (Korhonen ym. 2025). Korpusta käsitellään lisää tämän tutkimuksen analyysiluvussa, alaluvussa 3.1 InoSMI-22-24 - rinnakkaiskorpus.

2.4.4 Monikielisen poliittisen diskurssin tutkiminen

Diskurssianalyysin, poliittisen diskurssianalyysin ja korpusavusteisen diskurssianalyysin jälkeen tarkastellaan tähän alaluvun lopuksi vielä käännöstieteen näkökulmaa ja sen yhdistämistä poliittisen diskurssin tutkimiseen. Pohditaan ensiksi, miksi kääntämisellä on merkitystä monikielisen poliittisen diskurssin tutkimisessa. Kääntämistä pidetään keskeisenä ilmiönä poliittisen diskurssissa, sillä se on osa diskurssin kehitystä ja se toimii siltana diskurssin välillä. (Baumgarten & Gagnon 2016, 174–175). Toisin sanoen, todennäköisesti ilman kääntämistä tiedonvälitys kielten välillä globaalisti olisi puutteellista. Kuitenkin, kuten Bernardini ym. (2024) huomauttavat, kääntäminen uutistoimistoissa ja journalistisissa ympäristöissä jää usein tunnustamatta ja sekoittuu muihin käytäntöihin, kuten uudelleenkirjoittamiseen ja tilkkutäkkimäiseen kirjoittamiseen (2024, 211). Tämä korostaa tarvetta tutkia kääntämistä korpusmenetelmillä, jotka voivat auttaa tunnistamaan lähde- ja kohdetekstejä sekä käännösyksiköitä, paljastaen näin kääntämisen piilevän roolin poliittisen viestin muokkaamisessa.

Poliittisen diskurssianalyysin mukaan lingvistinen eli kielellinen toiminta liittyy poliittiseen toimintaan. Kielellinen toiminta puolestaan voi heijastaa mahdollisesti todisteita kääntämisen avulla välitetystä toiminnasta, ja sen vuoksi kääntäminen on tärkeää ottaa huomioon poliittisten tekstien analysoinnissa. (Baumgarten & Gagnon 2016, 174–175). Kääntäminen nähdään siis keskeisenä ilmiönä monikielisen diskurssin mahdollistamisessa ja yhdistävänä tekijänä kulttuurien välisessä diskurssissa.

Toisaalta, tätä näkemystä on myös kritisoitu. Käännökset voivat myös erottaa kulttuureja toisistaan yhdistämisen sijaan, jos monimuotoisuutta pelkistetään, mikä johtaa puolestaan kulttuurien väliseen epäluottamukseen yhteisymmärryksen sijasta (Pym 1998, 4). Tämäkin on perusteltu näkökulma. Käännettäessä lähdekielestä kohdekielelle alkuperäisin tekstin erityispiirteet voivat hävitä, erityisesti kotouttavaa käännösstrategiaa käytettäessä, mikä ei välttämättä tyydytä kaikkia lukijoita. Joskin tällöin teksti on tehty vastaamaan pääasiallisen kohdeyleisön odotuksia. Kuitenkin molemmissa näkökulmissa yhteisenä kääntämisen roolina diskurssien välillä on viestin välittäminen, olipa se yhdistävä silta tai epäluottamuksen aiheuttaja.

Pohditaan seuraavaksi monikielisen poliittisen diskurssin kääntämisen erityispiirteitä. Näitä ovat muun muassa sanavalinnat, tiedon valinta ja välitys (Baumgarten & Gagnon 2016).

Sanavalinnoissa kääntäjiä saatetaan ohjeistaa käyttämään tiettyjä ilmauksia ja välttämään toisia. Tätä havainnollistaa vuoden 2001 WTC-iskujen jälkeinen tilanne, jolloin silloinen Yhdysvaltojen presidentti George W. Bush julisti sodan terrorismia vastaan. Vastaavasti Saksassa tästä julistuksesta vältettiin sanaa sota eli *Krieg*, ja pitäydyttiin maltillisemmassa ilmauksessa taistelu eli *Kampf*. (Baumgarten & Gagnon 2016, 177). Tälle voi olla useita syitä, mutta todennäköisesti Saksa, pasifistisena maana Saksojen yhdistymisen jälkeen, halusi välttää uutismedioissaan noin vahvaa sanaa menneisyyden muistojen vuoksi. Toinen esimerkki sanavalinnoista löytyy Venäjän mediasta, jossa vältetään käyttämästä sanaa ja se korvataan yleensä lyhenteellä SVO (ven. *специальная военная операция*) eli sotilaallinen erikoisoperaatio (Ridell 2024, 24). Tällä sanavalinnalla haluttaneen viestittää kotirintamalle, ettei kyseessä ole täysimittainen sota vaan ainoastaan sotilasoperaatio.

Myös länsimaat, erityisesti Yhdysvallat, ovat hyödyntäneet sanavalinnoilla kikkailua sodissaan, kuten Operaatiot Desert Storm ja Desert Fox (Persianlahden sodan aikana 1990-luvulla), Operaatio Noble Anvil (Naton pommitukset Jugoslaviassa 1999) sekä Operaatio Odyssey Dawn (Libyan pommitukset 2011). Sanavalinnoilla on merkittävä rooli poliittisen diskurssin kääntämisessä. Sillä voidaan vähentää lukijoiden kritiikkiä, mutta tarvittaessa myös lisätä sitä riippuen siitä, kenen sota on kyseessä. Tämä nähdään verrattaessa Ukrainan sodan uutisointia Yhdysvaltojen sotien vastaavaan.

Edellä kerrottu johtaa meidät tarkastelemaan toista poliittisen diskurssin kääntämisen erityispiirrettä, tiedon valintaa ja välitystä. Alkaen jälkimmäisestä, medialla on keskeinen rooli poliittisten ideoiden levittämisessä, sillä kansalaiset muodostavat mielipiteitään ja poliitikot tekevät päätöksiään niiden perusteella. (Baumgarten & Gagnon 2016, 182). Tämän vuoksi on tärkeää, että uutismediassa levitettävä tieto on luotettavaa. Ihannetilanteessa uutiset käännettäisiin kokonaisuudessaan ja puolueettomasti objektiivisen kuvan saamiseksi poliittisista tapahtumista. Kuinka tämä voidaan varmistaa? Korpustutkimus voisi tarjota tähän ratkaisuja: esimerkiksi, Bernardini ym. (2024) ehdottavat *compararel* -korpusta, joka mahdollistaa monikielisten uutistekstien vertailun eri kielillä saman aiheen, genren ja ajankohdan perusteella (Bernardini ym. 2024, 208). Tällainen menetelmä voisi auttaa paljastamaan, miten käännökset muokkaavat poliittista diskurssia ja varmistamaan tiedonvälityksen kattavuuden automaattisesti tunnistettujen käännösvastineiden avulla.

Uutiskäännökset eivät kuitenkaan aina ole täysin paikkansa pitäviä. Esimerkiksi laadukkaan uutislehden siteeratessa poliitikon lausuntoja, oletetaan, että nämä siteeratut lausunnot pitävät

täysin paikkansa. Aina näin ei kuitenkaan ole, kun tarkistaa alkuperäisen lähdetekstin eikä ainoastaan lue käännettyä uutista. (Baumgarten & Gagnon 2016, 182). Syynä voi olla, että journalistit saavat tietonsa käännöstoimistolta tai itse kääntävät uutisen valikoiden omien tarpeidensa mukaan vain osia lähdetekstistä ja kääntävät ne. (Baumgarten & Gagnon 2016, 185). Tämä liittyy jo aiemmin tässä tutkielmassa mainittuun uutismedian rooliin portinvartijana, jossa kyse on tiedon kulun kontrolloimisesta ulos viestintäkanavista ja niiden sisään (Vuorinen 1995, 161). Tällä tavoin käännettäessä voidaan ensin valita, mitä käännetään ja miten se julkaistaan. Vaikuttaa siltä, että tämänkaltaiset erityispiirteet ovat kuin taktisia siirtoja poliittisen diskurssin kääntämisessä.

Tähän alaluvun lopuksi tarkastellaan vielä poliittisen diskurssin kääntämisen strategisia funktioita, joita ovat "pakottaminen" (engl. *coercion*); "vastustus", "oppositio" ja "protestointi" (engl. *resistance*, *opposition* ja *protest*); "piilottelu" ja "vääristely" (engl. *dissimulation*) sekä "laillistaminen" ja "laittomaksi tekeminen" (engl. *legitimation* ja *delegitimation*) (Baumgarten & Gagnon 2016, 201). Käydään nämä läpi lyhyesti havainnollistavien esimerkkien avulla.

Pakottamisella viitataan tiedon kontrolloimiseen, esimerkiksi lähdetekstien valintaan käännettäväksi, lopputuotteen tarkistukseen ja kotimaan agendan pönkittämiseen, kuten sensuurin käytön avulla (Baumgarten & Gagnon 2016, 201). *Vastustus*, *oppositio* ja *protestointi* näkyvät poliittisen diskurssin kääntämisessä, esimerkiksi, valitsemalla käännöksiä, jotka antavat äänen alistetuille vähemmistöille (Baumgarten & Gagnon 2016, 201). Näistä esimerkeiksi voidaan nimetä muun muassa käännökset uiguurien asemasta Kiinassa tai alkuperäisasukkaiden tilasta Venäjällä tai Yhdysvalloissa.

Piilottelu ja *vääristely* näkyvät puolestaan siinä, että tietoa rajoitetaan määrällisesti ja laadullisesti eli estetään tekstejä tulemasta käännettyiksi tai tarkoituksenmukaisesti julkaistaan epätarkkoja käännöksiä, johtuen siitä, ettei maassa valtaa pitävä taho halua sen ihmisten kuulevan joistain ulkomailta tulevista poliittisista ideoista (Baumgarten & Gagnon 2016, 201). Tästä esimerkkeinä voisivat olla Venäjän median hiljaisuus omien tappioiden raportoinnissa tai Suomen median hiljaisuus "kahdenkymmenen yrityksen nimistä, jotka toimittivat vuonna 2024 sotatarvikkeita Venäjälle" (Yle 2024). Molemmissa tapauksissa on perusteltu syy.

Laillistamisella ja *laittomaksi tekemisellä* tarkoitetaan, esimerkiksi, positiivista itsensä esittämistä (engl. *positive self-presentation*) ja negatiivista toisen esittämistä (engl. *negative*

presentation of the others) sekä tekstien hyödyntämistä kansallisten ideologioiden pönkittämisessä (Baumgarten & Gagnon 2016, 201). Positiivista/negatiivista itsensä/toisen esittämistä on viitteitä niin Venäjän mediassa (ИноСМИ 2025g; ИноСМИ 2025j) kuin Suomen mediassakin (Ahonen 2024; Stenvall 2024). Kansallisten ideologioiden pönkittämiseen lukeutuu puolestaan Venäjän median uutiskäännökset Venäjän historiallisten rajojen palauttamisesta (ИноСМИ 2024c) tai Suomen median uutiskäännökset, joissa muistellaan Suomen torjuntavoittoa talvisodassa Neuvostoliittoa vastaan (Brunsberg 2022).

2.4.5 Yhteenveto alaluvusta

Yhteenvetona todetaan, että poliittista diskurssia voidaan tutkia useilla eri menetelmillä, kuten poliittisen diskurssianalyysin (PDA), korpusavusteisen diskurssianalyysin (CADS) sekä käännöstiedettä ja poliittista diskurssianalyysia yhdistävän monikielisen poliittisen diskurssin tutkimuksen avulla. PDA tarkastelee poliittista diskurssia kriittisestä näkökulmasta keskittyen poliittisen diskurssin kautta tapahtuvaan vallan lisäämiseen ja kilpailuun vallasta (Fairclough & Fairclough 2012, 17). CADS puolestaan analysoi diskurssia sosiaalisena kanssakäymisenä hyödyntäen korpuksia eli suuria sähköisessä muodossa olevien tekstikokoelmia (Gillings ym. 2023, 1). Monikielisen poliittisen diskurssin tutkimisessa tavoitteena on yhdistää poliittisen diskurssianalyysin periaatteita ja käännöstieteen näkökulmaa, jotta voidaan ymmärtää syvemmin poliittista monikielistä diskurssia ja sitä, mikä on kääntämisen rooli siinä.

Nämä kolme diskurssin analyysimuotoa mahdollistavat myös tämän tutkimuksen kannalta tärkeimmän tutkimuskohteen, InoSMI:n uutiskäännöksien tutkimisen. Näitä eri tutkimusmuotoja yhdistelemällä tässä tutkimuksessa analysoin uutiskäännösten uudelleenkehystämisen roolia Venäjän informaationsodan narratiivien kannalta ja selvitan, millaisia narratiiveja ja diskursseja Venäjä pyrkii levittämään kansalaisilleen informaationsodan aikana. Seuraavaksi tarkastellaan lukua 3, Diskurssianalyysi InoSMI:n uutiskäännöksistä, joka keskittyy InoSMI:n uutisotsikoihin, sanojen *Ukraina* ja *Venäjä* kontekstien sekä InoSMI:n kääntämien suomalaisten lukijoiden kommentteihin.

3 DISKURSSIANALYYSI INOSMI:N UUTISKÄÄNNÖKSISTÄ

Tässä luvussa esittelen aluksi tutkimusaineistona käytettävän InoSMI-22-24 -rinnakkaiskorpuksen ja sen jälkeen kerron sen kokoamisesta, kohdistuksesta sekä kokoonpanosta. Tämän jälkeen käyn läpi tutkimuksen metodin, eli korpusavusteisen diskurssianalyysin. Tämä mahdollistaa ymmärtämään tutkimuksen kolmea analyysiosiota, joissa analysoin tutkimusaineistoa.

Ensimmäisessä analyysissä tarkastelin uutiskäännössivusto InoSMI:lle valittujen käännettävien tekstien otsikoiden valintaa narratiivin näkökulmasta Sketch Enginen avulla. Tässä hyödynsin Sketch Enginestä lataamaani otsikoiden listaa, jota analysoin Excelissä. Sen jälkeen laadin otsikoista jakauman, joka osoittaa positiivisten/negatiivisten/neutraalien uutisten prosentuaalisen osuuden, ja käsittelevätkö ne Venäjää, Suomea, länsimaita vai Ukrainaa. Tällä tavoin muodostin käsityksen siitä, millainen tilannekuva näistä neljästä tahosta välittyy venäläisille lukijoille, joihin kuuluu tämän tutkimuksen kontekstissa muun muassa opiskelijat, tutkijat, poliittisesti valveutuneet ihmiset sekä akateemisesti koulutettu väestö Venäjällä.

Toisessa analyysissä tarkastelin sanojen *Ukraina* ja *Venäjä* konteksteja ja niiden eroja InoSMI-22-24 -rinnakkaiskorpuksen suomenkielisessä ja venäjänkielisessä osassa ja vertasin näiden korpusten sanoille muodostuneita konteksteja suurempien korpusten, fiTenTen24- ja Russian Trends -korpusten vastaaviin. Tässä analyysissä käytin apuna Sketch Enginen Word Sketch -korpustyökalua, joka on tarkoitettu kollokaatioiden eli sanojen läheisyydessä olevien sanojen tutkimiseen (<https://www.sketchengine.eu/guide/word-sketch-collocations-and-word-combinations/>).

Kolmannessa analyysissä tarkastelin venäjänkielisissä käännöksissä esiintyvien lisäysten merkitystä narratiivien ja diskurssien edistämisen kannalta, keskittyen InoSMI:n valitsemiin ja kääntämiin suomalaisten lukijoiden kommentteihin. Tässä hyödynsin Sketch Enginen Parallel Concordance -työkalua, joka mahdollistaa suomalaisten lukijoiden kommenttien ja niiden venäjänkielisten käännösten tarkastelun. Keräsin analyysistä tilastot ja laadin Excel-kuvaajat havainnollistamaan tuloksia. Näiden kolmen analyysin jälkeen yhdistin niiden tulokset, jolloin muodostui selkeämpi näkemys siitä, millaisia narratiiveja ja millaista diskurssia InoSMI:n valitsemat artikkelien otsikot, sanojen *Ukraina* ja *Venäjä* kontekstit ja suomalaisten lukijoiden käännetty kommentit luovat ja mikä niiden rooli voisi olla Venäjän informaatioidossa.

3.1 InoSMI-22-24 rinnakkaiskorpus

Tämän tutkimuksen aineistona käytin InoSMI-22-24 -rinnakkaiskorpusta, jonka kokosin yhteistyössä professori Mikhail Mikhailovin ja opiskelijoiden Pauli Kuivisen ja Elizaveta Iamashevan kanssa. Tämä rinnakkaiskorpus koostuu suomalaisista uutisteksteistä ja niiden venäjänkielisistä InoSMI -sivuston käännöksistä vuosilta 2022–2024. Kyseessä on laaja sähköinen tekstikokoelma, joka muodostaa suomi-venäjä -kieliparin rinnakkaiskorpuksen. Sen suomenkielisessä osassa on 142 000 sanetta ja venäjänkielisessä sanetta eli 170 000. sanaesiintymää.

Uutistekstien valintakriteerinä oli niiden yhteys Ukrainan sotaan, Venäjään tai niiden ympärille liittyviin teemoihin, kuten talouteen, Suomen Itärajan kriisiin, kaksoiskansalaisten asemaan Suomessa, Suomen suhteisiin Yhdysvaltoihin ja Natoon, pakotteisiin, kulttuuriin, kieleen, urheiluun, politiikkaan ja energiaan. Vaikka uutisaiheita on monia, katsoin niiden kattavuuden tarpeelliseksi, sillä sodan aikana lähes kaikki asiat politisoituvat ja sotatantereen lisäksi taistelua käydään myös ihmisten mielistä.

3.1.1 Korpuksen kokoaminen ja tekstien kohdistus

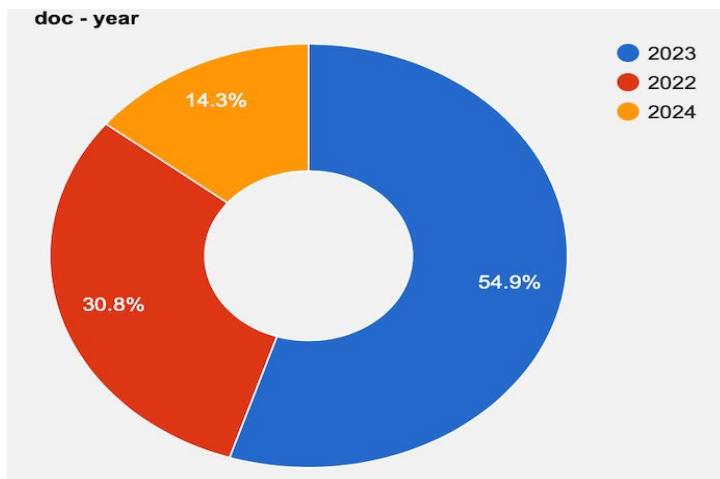
Korpuksen kokoamisessa ja kohdistuksessa hyödynsin erilaisia työkaluja. Kandidaatintutkielmani liittyen *kielen pehmentymiseen* InoSMI:in uutiskäännöksissä pohjalta (Ridell 2023), minulla oli jo yksi rinnakkaiskorpus valmiina. Laajensin sitä liittämällä siihen kahden muun opiskelijan, Pauli Kuivisen ja Elizaveta Iamashevan kokoamat rinnakkaiskorpukset (Kuivinen 2023; Iamasheva 2024). Tällä tavoin sain kooltaan selvästi suuremman aineiston tutkimustani varten.

Tämän lisäksi loin vielä syksyllä 2024 rinnakkaiskorpuksen, jonka lisäsin sen valmistuttua alkuvuodesta 2025 lopulliseen, laajaan InoSMI-22-24 -rinnakkaiskorpukseen. Tähän lopulliseen korpukseen keräsin uutistekstejä vuosilta 2023 ja 2024, jotka käsittelin Microsoft Wordin avulla muotoon, joka mahdollisti niiden kohdistamisen kohdistustyökalu LF Alignerilla. Aligner muutti ne taulukkomuotoon Microsoft Exceliä varten, jonka näkymässä vasemmalla puolella näkyi suomenkielinen lähdeteksti ja oikealla puolella venäjänkielinen InoSMI:n käännös. Tarkistin kaikki segmentit Excelissä ja sain valmiiksi 127 uutistekstitiedostoa, jotka oli kohdistettu oikein. Tämän jälkeen siirsin nämä tiedostot

korpushallinta- ja tekstinanalyysiohjelma Sketch Engineen, jossa lisäsin ne siellä valmiiseen InoSMI-22-24 -rinnakkaiskorpuksen. Tällä tavoin sain valmiiksi InoSMI-22-24 -rinnakkaiskorpuksen, jota käytin tutkimusaineistona tässä tutkimuksessani.

3.1.2 Korpuksen kokoonpano

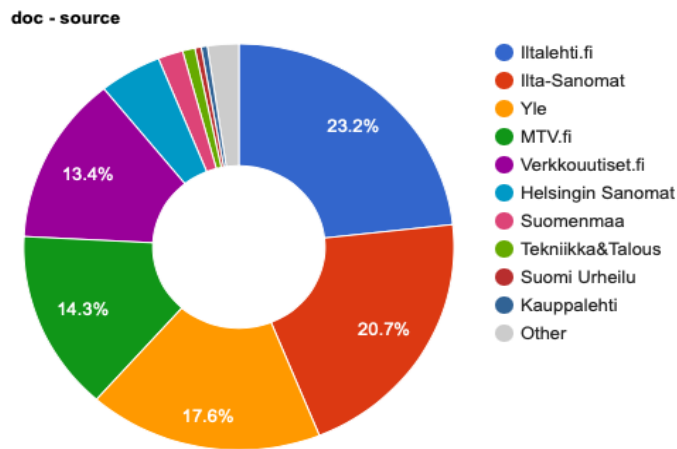
InoSMI-22-24 -rinnakkaiskorpus koostuu suomenkielisistä lähdeteksteistä sekä InoSMI - uutiskäännössivuston venäjänkielisistä käännöksistä vuosilta 2022–2024. Näistä teksteistä 30,8 % on vuodelta 2022, 54,9 % on vuodelta 2023 ja 14,3 % on vuodelta 2024. Tämä vuosijakauma on havainnollistettu alla olevassa kuvassa 1.

Kuva 1. *Suomalaisten lähdetekstien vuosijakauma*

Suurin osa suomenkielisten uutisteksteistä on kerätty viidestä suomalaisesta uutismediasta, jotka ovat järjestyksessä suurimmasta pienimpään: Iltalehti (23,2 %), Iltä-Sanomat (20,7 %), Yle (17,6 %), MTV (14,3 %) ja Verkkouutiset (13,4 %). Nämä viisi suurinta uutistekstien lähdettä kattavat 89,2 % eli noin 90 % suomenkielisten tekstin kokonaismäärästä. Loput 10,8 % aineistosta on kerätty muista uutismedioista, joita ovat Helsingin Sanomat, Suomenmaa, Tekniikka & Talous, Suomi Urheilu, Kauppalehti, Tekniikan maailma, Yrittäjät, Kymen Sanomat, Maaseudun Tulevaisuus, Keskisuomalainen, Kansan Uutiset, Talouselämä, Helsingin Uutiset sekä AlfaTV Uutiset. Näistä eniten uutistekstejä oli peräisin Helsingin Sanomilta: 4,7 % suomenkielisten uutistekstien kokonaismäärästä. Kaikki venäjänkieliset uutiskäännökset on kerätty puolestaan InoSMI -uutiskäännössivustolta, jonka käännösten yläreunassa, otsikon

läheltä löytyy aina linkki alkuperäiseen suomenkieliseen lähdetekstiin. Alla oleva kuva 2 havainnollistaa sitä, mistä uutismedioista lähdetekstit ovat peräisin:

Kuva 2. *Suomalaisten lähdetekstien alkuperä*

3.2 Korpusavusteinen diskurssianalyysi poliittisesta diskurssista

Tämän tutkimuksen metodina käytin korpusavusteista diskurssianalyysia, joka keskittyy monikielisen poliittisen diskurssin tutkimiseen. Valitsin tämän metodin, koska tutkimusaineistoni on kaksikielinen ja se liittyy vahvasti poliittiseen diskurssiin. Analyysissäni käytin apuna tekstien ja korpusten tutkimiseen korpushallinta- ja tekstianalyysiohjelmisto Sketch Enginea ja sekä tilastotyökalu Exceliä, jotka helpottivat merkittävästi otsikoiden valinnan, sanojen *Ukraina* ja *Venäjä* kontekstien sekä käännettyjen kommenttien analysointia. Myös analyysien tulosten hahmottaminen oli helpompaa Excelistä ja Sketch Enginestä saatujen taulukoiden ja kuvien avulla.

3.3 Analyysi käännettyjen artikkelien otsikoiden valinnasta

Tässä alaluvussa esittelen ensin analyysin aiheen ja sen perusteet, minkä jälkeen käyn läpi analyysin ja sen tilastot. Alaluvun lopussa esitän yhteenvedon siitä, mitä analyysin tilastoista ja saaduista tuloksista voidaan mahdollisesti päätellä Venäjän informaatio sodan narratiivien, tai diskurssien näkökulmasta.

3.3.1 Otsikot analyysin aiheena

Tässä ensimmäisessä analyysissä tutkin InoSMI:n kääntämien artikkeleiden otsikoiden valintaa uutiskäännöksissä. Miksi valitsin otsikot analyysin kohteeksi? Kuten mainitsin jo teoriaosassa, otsikot ovat uutisten "relevanssin optimoijia" (Dor 2003, 696). Ne kiinnittävät huomiomme, kun selaamme uutisia puhelimesta ja usein teemme otsikon perusteella nopeasti päätöksen siitä, aiommeko käydä lukemassa uutista vai ei. Otsikoilla on myös rooli uudelleenkehystämässä, koska siinä on tarkoituksena saada edistettyä tiettyä tulkintaa muun muassa paratekstin avulla, johon otsikot kuuluvat. (Spiessens & Van Poucke 2021, 371). Otsikoiden valinta liittyy luonnollisesti myös "käännettävien tekstien valintaan" (engl. *gatekeeping*), joka on ensimmäinen uudelleenkehystämisen strategioista, joita käsittelen tässä tutkimuksessa (Spiessens 2019, 403).

Oleellinen peruste otsikoiden analyysille tässä tutkimuksessa liittyy myös ihmisten muuttuneisiin lukutottumuksiin, eritoten ihmisten laiskistumiseen. Nykyisin ihmiset lukevat harvemmin otsikkoa pidemmälle (American Press Institute 2014). Kun luemme pääosin pelkästään otsikoita, meille alkaa muodostumaan tietynlainen käsitys maailmasta ja yksittäisistä maista luettujen otsikoiden perusteella. Näiden perusteiden vuoksi pidän tärkeänä tutkia otsikoita, joita InoSMI on valinnut uutiskäännöksilleen. Niiden analyysi voi paljastaa, millaisia narratiiveja eli tarinoita sekä diskursseja InoSMI pyrkii levittämään lukijoilleen Venäjästä, Suomesta, länsimaista ja Ukrainasta ja tällä tavoin palvella Venäjän informaationvälityksen välineenä.

3.3.2 Analyysi ja sen tilastot

Analyysin tarkastelun kohteena oli neljä muuttujaa: venäjäksi käännetty otsikot Venäjästä, Suomesta, länsimaista ja Ukrainasta. Toteutin analyysin luokittelemalla kaikki 426 rinnakkaiskorpus InoSMI-22-24:n otsikkoa positiivisiin (+), negatiivisiin (-) ja neutraaleihin () otsikoihin sekä merkitsemällä, koskivatko ne Venäjää, Suomea, länsimaita vai Ukrainaa. Positiiviset ja negatiiviset otsikot määrittelin sanaston ja aiheiden perusteella, esimerkiksi sana *konkurssi* viittaa negatiiviseen ja sana *onnistua* viittaa positiiviseen otsikkoon. Neutraalin otsikon osoitti muun muassa *passiivimuodon* käyttö, jonka avulla pyritään neutraaliuteen ja salataan toimija. Analyysia varten latsin Sketch Enginestä InoSMI-22-24 -korpuksen otsikoiden listan Excel-tiedostoon, mikä mahdollisti otsikoiden tarkastelemisen ja tilastojen

muodostamisen. Lähdetekstin otsikot sijoitin Excelissä vasempaan sarakkeeseen, InoSMI:n otsikot keskimmäiseen sarakkeeseen ja oikeanpuoleiseen sarakkeeseen merkkasin kategoriat: Venäjä+, Venäjä-, Venäjä, Suomi+, Suomi-, Suomi, Länsimaat+, Länsimaat-, Länsimaat, Ukraina+, Ukraina- ja Ukraina, sen mukaan mitä näistä otsikko edusti. Tämän jälkeen kävin läpi otsikot yksitellen ensimmäisestä viimeiseen ja merkitsin jokaisen otsikon kohdalle vähintään yhden 12:sta yllä mainitusta kategoriasta, joka parhaiten vastasi otsikon sisältöä. Lähdetekstien ja uutiskäännösten otsikoiden välillä en huomannut suurimmaksi osaksi eroja, jotka olisivat viitanneet kategorioiden muutoksiin muutamia poikkeuksia lukuun ottamatta. Otsikot oli usein käännetty sanasta sanaan. Täten en epäillyt uudelleenkehystämisen tapahtuvan otsikoiden muutosten tasolla ainakaan laajemmin. Pieni ote Excel-taulukosta on esillä alla taulukossa 1:

Taulukko 1. Ote InoSMI:n otsikkojen analyysin Excel-taulukosta

Lähdetekstin otsikko	InoSMI:n otsikko	Kategoriat
“Jos rahat loppuvat, otan vippiä” – shoppailu voi olla uhkapelaamisen kaltainen riippuvuusongelma	Уле: вы шопоголик? Эта зависимость сравнима с игроманией	Suomi-
Hesburger lähti Venäjältä, mutta ”Hesburger” jäi	Hesburger уходил из России под сильным давлением	Suomi-
Suomi isännöi Arrow-sotaharjoitusta ensi kertaa Naton jäsenenä – Niinisalossa harjoittelee satoja liittolaismaiden sotilaita	Американские и британские танки появились на территории Финляндии	Länsimaat+
Hanhikiven ydinvoimala kariutui, millainen on vaikutus Suomen tavoitteelle hiilineutraaliudesta? ”Kaikki skenaariot ovat sisältäneet Hanhikiven tuotannon noin vuodesta 2030 eteenpäin”	Без России Финляндия лишилась надежного источника электроэнергии	Suomi-
MTV: Amerikan turistit pelkäävät tulla Itämerelle	Американские туристы боятся круизов по Балтийскому морю	Suomi-
Venäjällä puhkesi raivo MM-hiihdoista – olympiavoittaja haki vertauksen klassikkoelokuvasta: "Antaa palaa!"	Без участия российских лыжников чемпионат мира потерял свою ценность	Venäjä/Länsimaat-
IL: Suomi alkaa valmistaa tykistö-ammuksia Ukrainalle – laajentaa tuotantoa	Безумие. Финны возмущены решением властей производить оружие для ВСУ	Suomi-/Venäjä-

Norjalaistähti ylsi uskomattomaan ennätykseen – Venäjältä kajahti katkera vihjaus	Биатлонист Васильев отказался воспринимать всерьез успехи норвежца Бё	Venäjä/Länsimaat-
Laivayhtiön boikotti oli mahalasku – Venäjään kytkeytyvä suklaa ei ehtinyt edes loppua varastosta	Бойкот провалился. На Западе не смогли отменить пророссийский шоколад	Venäjä+/Länsimaat-
Bensan hinta pilaa kesäloman: ”Kesä menee kotona”, mikkililäinen Sonja lataa	Болевой порог финнов по поводу стоимости бензина превышен. И уже давно	Suomi-

Tällä tavoin sain valmiiksi yllä olevan otteen mukaisen taulukon, jossa luokittelin kaikki 426 InoSMI:n uutisotsikkoa. Tämän jälkeen laskin yhteen kategoriasarakkeen löydökset ja sain selville, montako otsikkoa kuului mihinkin kategoriaan. Sen jälkeen laskin kategorioiden edustuksen otsikoissa määrällisesti ja prosentuaalisesti. Tuloksena selvisi, että eniten uutisotsikoita koski Suomea, 226 kpl (53 % kokonaismäärästä) ja toiseksi eniten Venäjää, 163 kpl (38 % kokonaismäärästä). Selvästi vähemmän huomiota oli saanut länsimaat, 25 kpl (6 % kokonaismäärästä) ja Ukraina, 12 kpl (3 % kokonaismäärästä). Tämä voi selittyä osittain sillä, että suurin osa uutisia käsitteli Suomea tai Venäjää, minkä vuoksi näistä kahdesta oli enemmän uutisotsikoita kuin länsimaista tai Ukrainasta. Alla taulukko 2 havainnollistaa edellä kerrotun:

Taulukko 2. Otsikoiden jakautuminen Suomen, Venäjän, länsimaiden ja Ukrainan välillä

Kategoria	Positiivinen	Negatiivinen	Neutraali	Uutisotsikoiden määrä	Prosentuaalinen osuus
Suomi	16 (7,07 %)	161 (71,23 %)	49 (21,68 %)	226	53 %
Venäjä	51 (31,28 %)	63 (38,65 %)	49 (30,06 %)	163	38 %
Länsimaat	4 (16 %)	19 (76 %)	2 (8 %)	25	6 %
Ukraina	4 (33,33 %)	7 (58,33 %)	1 (8,33 %)	12	3 %

Lisäksi laskin vielä kullekin kategorialle (Venäjä, Suomi, länsimaat ja Ukraina) positiivisten (+), negatiivisten (-) ja neutraalien () otsikoiden prosentuaaliset osuudet. Venäjän osalta tulokset olivat odottamattomia, kun taas muiden tahojen osalta ne vastasivat odotuksiani. Oletin, että Venäjää koskevat otsikot olisivat pääosin positiivisia Ukrainan sodan ajalta, ja negatiivisia tai neutraaleita otsikoita olisi paljon vähemmän. Tämä oletukseni osoittautui

vääräksi. Suomen, länsimaiden ja Ukrainan osalta oletin negatiivisten otsikoiden dominoivan, mikä osui puolestaan oikeaan.

Kuten taulukosta 2 ilmenee, Venäjää koskevat otsikot jakautuivat melko tasaisesti: 31 % oli positiivisia, 39 % negatiivisia ja 30 % neutraaleja. Toisaalta vuonna 2016 tehty tutkimus osoitti InoSMI:n uutisoivan Venäjistä hieman enemmän negatiivisesti kuin positiivisesti (Spiessens & Van Poucke 2016, 324). Tämä lievensi tulosten odottamattomuutta, mutta vain vähän, huomioon ottaen sen, että Ukrainan sota oli pimennossa maailman huomiolta (Shovkoplias 2022), eikä informaationsota myöskään ollut niin voimakasta kuin nykyään. (Odarchenko & Davlikanova 2024). Suomea koskevat otsikot jakaantuivat negatiivispainottuneesti: positiivisia oli 7 %, negatiivisia 71 % ja neutraaleja 22 %. Länsimaiden osalta otsikoista 16 % oli positiivisia, 76 % negatiivisia ja 8 % neutraaleja. Tämä myötäili myöskin vuonna 2016 tehtyä tutkimusta, jossa selvisi, että InoSMI uutisoi länsimaista enemmän negatiiviseen kuin positiiviseen sävyyn (Spiessens & Van Poucke 2016, 324). Ukrainan kohdalla otsikot jakaantuivat hieman eri tavalla, joskin negatiivispainotteisesti: otsikoista 33,3 % positiivisia, 58,3 % negatiivisia ja 8,3 % neutraaleja.

3.3.3 Yhteenveto InoSMI:n otsikkojen analyysin tuloksista

Mitä otsikkoanalyysin tuloksista voidaan päätellä? Nämä otsikot ovat suunnattu pääosin venäläisille lukijoille, joten aloitetaan tarkastelu Venäjää koskevista tilastoista. Niistä huomattiin, että ne jakautuivat melko tasaisesti positiivisiin, negatiivisiin ja neutraaleihin otsikkoihin. Mitä tällä tavoiteltiin? Ilmeisemmin InoSMI:n tarkoitus ei ole antaa liian myönteistä kuvaa Venäjän tilanteesta, vaan tasapainoinen otsikointi voi heijastaa pyrkimystä säilyttää yhteiskunnallinen vakaus. Näin vältettäisiin suuremmat mielenosoitukset, missä Venäjä on myös onnistunut sodan alkua 2022 (Kauppinen 2022), ja Alexei Navalnyin kuolemaa vuonna 2024 lukuun ottamatta (Tuomaala 2024).

Suomesta, länsimaista ja Ukrainasta kertovien otsikoiden tilastot poikkesivat selvästi Venäjän vastaavista ja niissä korostui juuri uutisoinnin yksipuolisuus. InoSMI uutisoi näistä hyvin negatiivispainotteisesti, "korostaen yksipuolisia faktoja", mikä viittaa totuudenmukaisen disinformaation hyödyntämiseen (Fallis 2015, 409). Tällaisen otsikoinnin tarkoituksena voi olla korostetun negatiivinen kuvan luominen näistä yhteiskunnista, jotta venäläiset saisivat käsityksen, että länsimaissa tai Ukrainassa tilanne on huono. Tällaisia otsikoita lukiessaan

Suomesta, länsimaista ja Ukrainasta, venäläiset lukijat voivat kokea tyytyväisyyttä omaan tilanteeseensa, koska InoSMI:n uutisotsikot esittävät Venäjän tilanteen kohtuullisena, mutta "epäystävällisten maiden" tilanteen huomattavasti huonompana. Tämä vaikuttaa myös esimerkiksi positiivisesta itsensä kuvaamisesta ja negatiivisesta muiden kuvaamisesta oman ideologian vahvistamiseksi (Baumgarten & Gagnon 2016, 201).

Lisäksi InoSMI:n otsikointi muistuttaa jossain määrin Suomen iltapäivälehtien tapaa uutisoida Venäjästä ylitiönegatiivisesti. Venäjä on voinut mahdollisesti ottaa mallia länsimaiden medioista, tai vastaavasti länsimaat Venäjästä. Ilmiö on todennäköisesti molemminpuolinen. Tätä pohdintaa tukee se, että jo vuoden 2020 tutkimuksessa selvisi, että länsi ja Venäjä syyttävät toisiaan lähes samoista asioista informaatiotosiensa narratiiveissa (Baumann 2020). Toisaalta, otsikoiden analyysin tulokset osoittivat myös sen, että Suomen iltapäivälehdet ovat uutisoineet negatiivisesti myös Suomen omasta tilanteesta. Tämä ei ole ollut välttämättä suotuisaa informaatiotosodan näkökulmasta, sillä InoSMI näyttää hyödyntävän tällaisia uutisia omassa uutisoinnissaan. Tässä voi olla kyse "Venäjän ystävät lännessä -narratiivin" eli yhden Venäjän informaatiotosodan narratiivin käytöstä, jossa Venäjä vahvistaa omia narratiivejaan länsimaiden asiantuntijoiden, tai tässä tapauksessa, länsimaiden uutisten kustannuksella (Baumann 2020, 296).

Yhteenvetona uutiskäännössivusto InoSMI:n otsikkoanalyysistä voidaan todeta, että InoSMI uudelleen kehystää otsikkojen avulla venäläiselle yleisölleen narratiivia tai diskurssia maailmasta, jossa Venäjän tilanne on kohtuullisen hyvä ja tasapainoinen. InoSMI luo kuvaa Venäjän yhteiskunnasta, jossa parantamisen varaa on, mutta kokonaisuutena yhteiskunnallinen tilanne saadaan näyttämään suhteellisen vakaalta Venäjällä. Toisaalta, Venäjän vastustajiksi miellettyillä niin kutsutuilla "epäystävällisillä mailla" (ven. *недружественные страны*) eli Suomella, muilla länsimailla ja Ukrainalla, tilanne halutaan näyttää huomattavasti huonompana, jopa kaoottisena. Tällainen tilannekuva korostuu näiden maiden kohdalla, oli aiheena Ukrainan sota, talous, kulttuuri tai muut teemat. Uudelleenkehystämisen sekä narratiivien ja diskurssien analysointi jatkuu alaluvussa 3.5 InoSMI:n kääntämien kommenttien analyysi.

3.4 Analyysi sanojen "Ukraina" ja "Venäjä" konteksteista

Tässä toisessa analyysissä tarkastelin sanojen *Ukraina* ja *Venäjä* konteksteja korpustallinta- ja tekstianalyysiohjelma Sketch Enginen avulla. Tässä hyödynsin Word Sketch -korpustyökalua, joka on erikoistunut kollokaatioiden eli sanan ympäriltä löytyvien sanojen tutkimiseen (<https://www.sketchengine.eu/guide/word-sketch-collocations-and-word-combinations/>).

Tavoitteenani tässä analyysissä oli selvittää, mitä sanoja esiintyy sanojen *Ukraina* ja *Venäjä* läheisyydessä, kun tarkastellaan InoSMI-22-24 -rinnakkaiskorpusta. Vertasin korpuksen näille kahdelle maalle muodostamaa kontekstia, suurempien korpusten, suomenkielisen fiTenTen24- ja venäjänkielisen Russian Trends -korpuksen, muodostamaan kontekstiin ja tein havaintoja Venäjän informaatio sodan näkökulmasta.

3.4.1 Kontekstit analyysin aiheena

Valitsin *kontekstit* tämän tutkimuksen toisen analyysin aiheeksi, sillä aivan kuten otsikoillakin, voidaan konteksteillakin rakentaa halutunlaista kuvaa maailmasta ja yksittäisistä maista. Tällä tavoin kontekstit liittyvät myös uudelleenkehystämiseen, jossa ideana on "korostaa tapahtumien tiettyjä puolia" ja "muodostaa yhteyksiä asioiden välille tietyn tulkinnan edistämiseksi" ja se mahdollistetaan "paratekstin", "sanavalintojen" sekä "valinnan että valitsematta jättämisen" avulla (Spiessens & Van Poucke 2021, 371).

Kontekstien rakentamisessa *kollokaateilla* on merkittävä rooli, koska ne sijaitsevat kohteena olevien sanojen läheisyydessä, ja ovat niitä sanoja, jotka ensimmäisenä yhdistetään kohteeseen siitä puhuttaessa. Otetaan esimerkit hakemalla Ukrainasta kertovia uutisia InoSMI-uutiskäännössivustolta ja Iltalehdestä huhtikuun ensimmäiseltä puoliskolta 2025. Ensimmäisenä InoSMI:n kääntämä uutinen, jonka se on poiminut italialaiselta L'antidiplomatico-sivustolta: *Украина: кто продолжает финансировать войну и вооружать киевский режим?* (suom. Ukraina: Kuka jatkaa sodan rahoittamista ja Kiovan hallinnon aseistamista?) (ИноСМИ 2025i) ja toisena Iltalehden otsikko: "Ukraina alkoi käyttää 112 vuotta vanhaa ilmasodan taktiikkaa: Toimii hämmästyttävän hyvin" (Kangasniemi 2025). Näissä molemmissa tapauksissa nähdään konteksti Ukrainan kohdalla. Venäjällä Ukrainasta puhuttaessa korostetaan Ukrainan hallinnon ja Ukrainan kansan eroa, ja sitä, ettei tämä hallinto edusta koko Ukrainaa ja sen kansaa (TASS 2025a). Suomenkielisessä artikkelissa puolestaan Ukraina halutaan asettaa kontekstiin, jossa sillä on kykyä hyödyntää vanhojakin sotataktiikoita

ja pystyä jatkamaan sotaa Venäjää vastaan. Lisäksi suomenkielisessä kontekstissa Ukrainaa luonnehditaan usein kekseliääksi (Paastela 2024) ja Venäjää puolestaan tahoksi, joka epäonnistuu lähes kaikessa (Hallikainen 2022).

3.4.2 Kontekstianalyysi ja sen tulokset

Tämän tutkimuksen toisessa analyysissä tutkin sanojen *Ukraina* ja *Venäjä* ympärille muodostuvaa kontekstia InoSMI-22-24 -rinnakkaiskorpuksessa. Toteutin analyysin tarkastelemalla näitä sanoja korpus- ja tekstianalyysiohjelma Sketch Enginessä korpustyökalu Word Sketch:in avulla, joka soveltuu kollokaatioiden eli sanan läheisyydessä ilmenevien sanojen tutkimiseen. Word Sketchissa sanat ovat ryhmitelty kategorioihin, kuten määritteisiin, objekteihin, subjekteihin ja predikaatteihin. (<https://www.sketchengine.eu/guide/word-sketch-collocations-and-word-combinations/>). Word Sketchissa on myös *show visualization* -toiminto (suom. visualisointi), joka näyttää tutkittavan sanan kollokaatit. Tämä edistää Word Sketchin käyttäjäystävällisyyttä, kun käyttäjä voi nähdä konkreettisesti tutkittavan sanan kollokaatit eli sen läheisyydessä toistuvat sanat.

Aluksi tein Word Sketch -haut sanalle *Ukraina* InoSMI-22-24 -rinnakkaiskorpuksen molemmilla, suomenkielisellä ja venäjänkielisellä osalla. Asetin kollokaattien frekvenssin eli esiintymistiheyden minimimääräksi 10, jotta sain yleisimmät kollokaatit näkyviin. Korpuksen suomenkielisen osan Word Sketch -haussa laitoin näkyviin sanan *Ukraina* genetiivimuodon modifioijat (*gen_modifier* ja *gen_modifies*) ja korpuksen venäjänkielisen osan Word Sketch -haussa sanaa *Ukraina* edeltävän preposition sekä sanan *Ukraina* prepositiolausekkeen objektina preposition *на* kanssa (*pre_prep* ja *pp_obj_на*).

Tämän jälkeen tein haun uudelleen sanalla *Ukraina*, mutta vertailun vuoksi suomenkielisessä fiTenTen24 korpuksessa ja venäjänkielisessä Russian Trends -korpuksessa, jotka ovat kooltaan selkeästi suuremmat. Niissä on 4,4 miljardia ja 2 miljardia sanetta eli sanamuodon esiintymää verrattuna InoSMI-22-24 rinnakkaiskorpukseseen, jonka suomenkielisessä osassa on 142 000 sanetta ja venäjänkielisessä 170 000 sanetta. FiTenTen24 -korpuksen Word Sketch -haun rajasin sanan *Ukraina* genetiivimuodon modifioijan ja objektin (*gen_modifier* ja *obj*) mukaan ja venäjänkielisessä Russian Trends -korpuksessa puolestaan sanan *Ukraina* genetiivimuodon modifioijien (*gen_modifier* ja *gen_modifies*) ja edeltävän preposition (*prec_prep*) mukaan.

Kuten yllä näkyvistä kuvista 3 ja 4 näkyy, sanan *Ukraina* kontekstit vaihtelevat riippuen siitä, onko kyseessä suomenkielinen vai venäjänkielinen konteksti. Tämä on yllättävää varsinkin InoSMI-22-24 -korpuksen kohdalla, koska se sisältää suomenkieliset lähdetekstit ja niiden venäjänkieliset käännökset ja siksi oletettavaa olisi, että kollokaatit ja täten myös konteksti olisivat samantyyppisiä. Ensinnäkin, kuvia 3 ja 4 verratessa huomataan, että suomenkielisessä kontekstissa Ukrainan sodasta puhuttaessa käytetään sanoja kuten *sota* (ks. taulukko 3), *hyökkäyssota* (ks. taulukko 4) ja *suurhyökkäys* (ks. taulukko 5), kun taas InoSMI:n venäjänkielisessä kontekstissa käytetään sanoja kuten *конфликт* 'konflikti', *спецоперація* 'erikoisoperaatio' ja *ситуация* 'tilanne'. Tälle kontekstierolle suomalaisissa ja venäläisissä uutisteksteissä löytyy jo aiempaa näyttöä (ks. Ridell 2023, s.24). Alla on taulukot 3, 4 ja 5 havainnollistavat sanojen *sota*, *hyökkäyssota* ja *suurhyökkäys* käyttöä sanan *Ukraina* yhteydessä:

Taulukko 3. Ote sanan ”sota” rinnakkaiskondanssista InoSMI-22-24 -korpuksessa

Kuten koronapandemia, Ukrainan sotakin voi vaikuttaa siihen, millainen asunto tuntuu nyt sopivalta.	Как и пандемия, события на Украине могут повлиять на выбор финнов.
Pelko sodan leviämisestä voi tehdä haja-asutusalueen omakotitaloista peruna- ja ryytimäiseen ja omenapuineen aiempaa houkuttelevampia.	В такой ситуации собственный дом в малонаселенной области с огородом, картошкой и яблонями кажется привлекательнее, чем раньше.
Inflaation kiihtymisen vuoksi sen pitäisi nostaa korkoja, mutta toisaalta se ei saisi lamaannuttaa taloutta, joka kärsii Ukrainan sodasta .	Из-за роста инфляции банку приходится поднимать ставки, но, с другой стороны, так можно избежать кризиса экономики, которая страдает от событий на Украине .
Mikkonen ei halua paisutella sodan vaikutuksia .	Микконен не хочет преувеличивать последствия .
Sota voi silti näkyä pankkien toiminnassa.	События на Украине могут отразиться на работе банков.
Hänninen toteaa, että Venäjän ja Ukrainan välinen sota ei ole vielä näkynyt ostoskylässä, koska venäläisiä asiakkaita ei ole koronapandemian vuoksi paljon näkynyt Zsarin myymälöissä ennen sotaakaan.	Хянинен говорит, что спецоперация России на Украине пока не отразилась на работе аутлет-деревни, потому что из-за пандемии коронавируса российские клиенты редко посещали центр "Царь" и до этих событий.

Taulukko 4. Ote sanan ”hyökkäyssota” rinnakkaiskonkordanssista InoSMI-22-24 -korpuksessa

Gasum Oy on jatkanut kaasun ostamista Venäjän hyökkäyssodan jälkeenkin.	Gasum Oy продолжает закупать газ и после начала спецоперации России на Украине.
Gasum tai sen tytäryhtiöt ovat jatkaneet nestemäisen kaasun ostamista myös sen jälkeen, kun Venäjä aloitti hyökkäyssodan Ukrainassa.	Gasum или ее дочерние компании продолжили покупать сжиженный газ даже после того, как Россия начала спецоперацию на Украине.
Hyökkäyssota Ukrainaan ei ole parantanut Venäjän asemaa, vaan huonontanut sitä.	Спецоперация против Украины не улучшила положение России, а ухудшила его.
Nyt sekä Suomen että Naton huomio on Venäjän julmassa hyökkäyssodassa .	Сейчас внимание Финляндии и НАТО сосредоточено на действиях России .

Taulukko 5. Ote sanan ”suurhyökkäys” rinnakkaiskonkordanssista InoSMI-22-24 -korpuksessa

Komentaja Kerälä sanoo, että Suomessa varauduttiin pahimpaan ennen kuin Venäjän suurhyökkäys alkoi.	Керяля признается, что до начала российской спецоперации Финляндия "готовилась к худшему".
Venäjän suurhyökkäys Ukrainaan jatkui tuolloin kolmatta viikkoa.	На тот момент спецоперация России на Украине длилась уже три недели.
Pian Venäjän suurhyökkäyksen jälkeen Ukrainan kulttuuriministeriö määräsi venäläisen kulttuurin ja symbolit boikottiin.	Vskore после начала российской специальной военной операции министерство культуры Украины потребовало бойкотировать русскую культуру и символы.
Varsinaiset neuvottelut aloitettiin viime vuonna sen jälkeen, kun Venäjä aloitti suurhyökkäyksen Ukrainaan.	Предварительное соглашение было достигнуто несколько лет назад, но непосредственные переговоры начались только после начала конфликта на Украине.
Niinistö kertoo muun muassa viimeisestä puhelustaan Venäjän presidentille Vladimir Putinille itänaapurin Ukrainaan tekemän suurhyökkäyksen jälkeen.	Саули Ниинистё рассказывает о своем последнем звонке президенту России Владимиру Путину - после начала конфликта на Украине.

Lisäksi, tulkittaessa sanan *Ukraina* venäjänkielistä kontekstia kuvasta 4, näkyä preposition *на* (paikan, suunnan, ajan sekä abstrakteihin merkityksiin tarkoitetun preposition) käyttö sanan *Ukraina* yhteydessä, joka viittaa Venäjällä ja Ukrainassa tunnettuun *в/на* -ongelmaan. Tässä kyse on kiistasta, jossa venäjän kielen prepositioita *в* (Ukrainan itsenäisyyttä korostava, "sisällä") ja *на* (perinteinen, abstraktiin alueeseen viittaava) käytetään Ukrainan yhteydessä, heijastaen kielipolitiikkaa ja historiallisia jännitteitä Ukrainan itsenäisyyden tunnustamisessa. Prepositio *на* esiintyykin InoSMI-22-24 korpuksessa 396 kertaa 398:sta kerrasta Ukrainan yhteydessä, mikä tarkoittaa, että yli 99 % kaikista kerroista, kun InoSMI viittaa Ukrainaan, se

käyttää prepositiota *на*. Alla esimerkkejä preposition *на* käytöstä sanan *Украина* yhteydessä InoSMI-22-24 -korpuksen venäjänkielisestä osasta:

- (1) Однако сейчас основная активность России сосредоточена **на Украине**. (suom. Vaikkakin tällä hetkellä Venäjän pääasiallinen toiminta painottuu Ukrainaan).
- (2) После начала спецоперации **на Украине** экспорт меха норки и лисы из Финляндии в Россию полностью прекратился – однако в августе 2022 года он возобновился. (suom. Erityisoperaation Ukrainassa alkamisen jälkeen minkin ja ketun turkisten vienti Suomesta Venäjälle loppui kokonaan, mutta elokuussa 2022 vienti käynnistyi uudelleen).
- (3) ЕС уже ввел десять пакетов санкций против России в ответ на ее спецоперацию **на Украине**. (suom. EU on asettanut jo kymmenen pakotepakettia Venäjää vastaan vastauksena sen erikoisoperaatiolle Ukrainassa).

Preposition *на* runsas esiintyminen InoSMI-korpuksessa vahvistaa Kremlissä vallitsevaa käsitystä siitä, ettei Ukraina ole itsenäinen valtio ja InoSMI näyttää siis tukevan tätä kontekstia muun muassa prepositiovalinnallaan sanan *Украина* kohdalla. Tämä voi myös viitata Venäjällä vallitsevaan käsitykseen siitä, että Ukraina halutaan nähdä osana "venäjänkielistä maailmaa" (ven. *русский мир*), johon nähdään kuuluvaksi Ukrainan lisäksi myös Valko-Venäjä (Spiessens & Van Poucke 2021, 370).

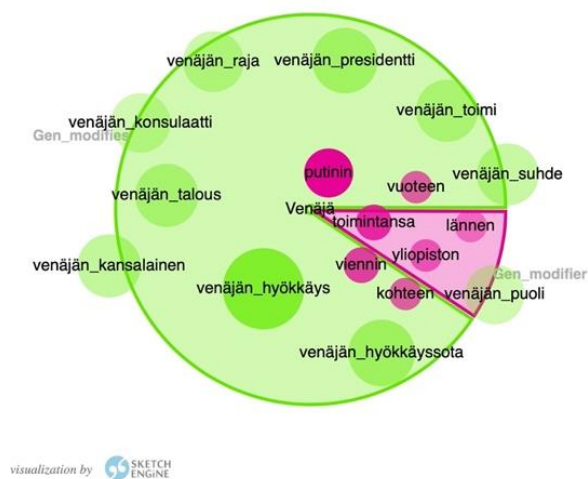
Prepositio *в* esiintyy puolestaan vain kaksi kertaa InoSMI-22-24 -korpuksessa, mikä todistaa sen harvinaisuuden InoSMI:n Ukrainalle luomassa kontekstissa. Alla on esimerkit 4 ja 5 preposition *в* käytöstä sanan *Украина* yhteydessä näissä kahdessa erityistilanteessa. Näissä kahdessa esimerkissä preposition *в* käyttö on luultavasti oikeutettu sillä, että Ukrainaan viittaa Venäjälle "epäystävällisen maan" eli Suomen edustajat, presidentti Sauli Niinistö ja Iltalehden ulkomaantoimituksen erikoistoimittaja Emil Kastehelmi:

- (4) Однако Саули Ниинистё заявил, что готов поговорить с российским лидером, если это будет способствовать достижению мира **в Украине**. (suom. Sauli Niinistö kuitenkin totesi olevansa valmis keskustelemaan Venäjän johtajan kanssa, jos se edistäisi rauhan saavuttamista Ukrainassa).
- (5) Высадки совершают только так называемые "элитные подразделения", деятельность которых даже **в Украине** является редкостью. (suom. Maihinnousuja suorittavat vain niin sanotut "eliittiyksiköt", joiden toiminta on harvinaista jopa Ukrainassa).

Tässä nähdään selkeä ero prepositioiden *в* ja *на* esiintyvyydessä, kun verrataan InoSMI-22-24 -korpusta, suurempaan Russian Trends -korpukseen, sillä siinä prepositiot *в* ja *на* jakaantuvat hieman tasaisemmin, noin 252 000 ja 430 000 kertaa korpuksessa eli jako on 37 % ja 63 %. Tämä viittaa siihen, että Russian Trends -korpus on koottu ottamalla huomioon myös Ukrainan

huomata, että nämä ilmaukset tulevat Venäjän hallinnon virallisesta diskurssista fiTenTen24 -korpukseen, ja virallisesti Suomessa ei halvenneta tällaisella retoriikalla Ukrainaa millään tasolla.

Tutkittuani sanan *Ukraina* kollokaatioita, siirryin sen jälkeen tarkastelemaan sanaa *Venäjä* samalla tavalla kuin olin tarkastellut sanaa *Ukraina*. Ensiksi, tein Word Sketch -haut sanalla *Venäjä* InoSMI-22-24 -korpuksen suomenkielisellä ja venäjänkielisillä osilla, ja tämän jälkeen Word Sketch -haut fiTenTen24- ja Russian Trends -korpuksilla. Lopuksi tein vielä konkordanssihaut nimille *Maria*, *Sergei* ja *Dmitri*, helpottaakseni kontekstien ymmärtämistä lukijan näkökulmasta näille nimille, jotka esiintyvät Venäjän presidentti Putinin kanssa sanan *Venäjä* yhteydessä. Alla kuvat 7 ja 8 havainnollistavat sanan *Venäjä* kollokaatioita InoSMI-22-24 -korpuksen suomenkielisessä ja venäjänkielisessä osassa:

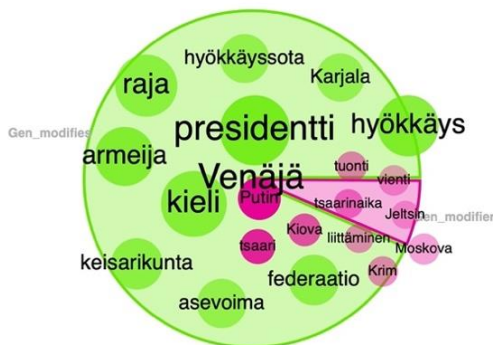
Kuva 7. Sanan ”Venäjä” kollokaatiot InoSMI-22-24 -korpuksen suomenkielisessä osassa

visualization by SKETCH ENGINE

Kuva 8. Sanan ”Россия” (suom. Venäjä), kollokaatiot InoSMI-22-24 -korpuksen venäjänkielisessä osassa

Kuten yllä näkyvistä kuvista 7 ja 8 näkyy, myös sanan *Venäjä* konteksti vaihtelee, kun verrataan suomenkielisten ja venäjänkielisten korpusten kollokaatioita. Lisäksi, verrattaessa kuvia suomenkielisistä korpuksista (ks. kuvat 5 ja 7), kuviin venäjänkielisistä korpuksista (ks. 6 ja 8), huomataan sama ilmiö, kuin sanan *Ukraina* kontekstia tarkasteltaessa erikielisissä konteksteissa. Suomenkielinen konteksti sanalle *Venäjä* (hyökkäyssota ja hyökkäys) on negatiivisempi kuin InoSMI:n venäjänkielinen konteksti, *спецоперация*, *действие* ja *ситуация* (suom. erikoisoperaatio, toimi ja tilanne), joka myötäilee Venäjän virallista linjaa sodasta Ukrainasta. Alla sanan *Venäjä* kollokaatiot fiTenTen24- ja Russian Trends -korpuksissa:

visualization by SKETCH ENGINE

Kuva 9. Sanan ”Venäjä” kollokaatiot fiTenTen24 -korpuksessa

- (7) Министр иностранных дел РФ **Сергей Лавров** объявил в конце января о намерении партнеров по БРИКС включить в повестку дня своего следующего саммита в августе вопрос о создании новой международной валюты, что означает ускорение финансового раскола и в конечном итоге усиление угрозы подводным кабелям. (suom. Venäjän ulkoministeri Sergei Lavrov ilmoitti tammikuun lopussa, että BRICS-kumppanit aikovat sisällyttää seuraavan elokuussa pidettävän huippukokouksensa asialistalle uuden kansainvälisen valuutan luomisen, mikä merkitsee rahoitusjärjestelmän jakautumisen kiihtymistä ja viime kädessä kasvavaa uhkaa merenalaisille kaapeleille).
- (8) Владимир Путин объявил мобилизацию 21 сентября, 28 октября министр обороны **Сергей Шойгу** доложил президенту о ее окончании и выполнении плана в 300 тысяч призывников. (suom. Vladimir Putin julisti liikekannallepanon 21. syyskuuta, ja 28. lokakuuta puolustusministeri Sergei Šoigu raportoi presidentille sen päättymisestä ja 300 000 kutsunnan toteuttamisesta).
- (9) Зампредседателя Совета безопасности России **Дмитрий Медведев** предостерег Южную Корею от поставок оружия Украине. (suom. Venäjän turvallisuusneuvoston varapuheenjohtaja Dmitri Medvedev varoitti Etelä-Koreaa aseiden toimittamisesta Ukrainalle).

3.4.3 Yhteenvedo analyysin tuloksista

Tässä kontekstianalyysissä tarkastelin sanojen *Ukraina* ja *Venäjä* käyttöä suomenkielisissä ja venäjänkielisissä konteksteissa hyödyntäen korpushallinta- ja tekstianalyysiohjelma Sketch Engineä, erityisesti sen Word Sketch -työkalua, joka soveltuu kollokaatioiden tutkimiseen. Analyysin keskeisenä tavoitteena oli selvittää, millaisia sanoja esiintyy sanojen *Ukraina* ja *Venäjä* läheisyydessä InoSMI-22-24 -rinnakkaiskorpuksessa ja miten niiden kontekstit eroavat suuremmista korpuksista, suomenkielisestä fiTenTen24:stä ja venäjänkielisestä Russian Trendsista. Tulokset valottavat Venäjän informaationsodan vaikutuksia kielenkäyttöön ja tarjoavat näkökulmia siihen, miten kontekstit rakentavat ja uudelleenkehystävät mielikuvia Ukrainasta ja Venäjältä.

Analyysin tulokset osoittavat merkittäviä eroja sanojen *Ukraina* ja *Venäjä* konteksteissa suomen- ja venäjänkielisten korpusten välillä. InoSMI-22-24 -korpuksen suomenkielisessä osassa sanan *Ukraina* kollokaatioihin liittyy sotaretoriikkaa, kuten sanat *sota*, *hyökkäyssota* ja *suurhyökkäys*, jotka korostavat Ukrainan sodan aggressiivista luonnetta. Venäjänkielisessä osassa vastaavat kollokaatit, kuten *конфликт*, *спецоперация* ja *ситуация* (suom. konflikti, erikoisoperaatio ja tilanne), heijastavat Kremlin virallista retoriikkaa, joka pyrkii lieventämään Ukrainan sodan vaikutelmaa. Tämä tukee aiempaa tutkimusta, jossa on havaittu vastaavia eroja maiden uutisoinnissa (ks. Ridell 2023, s. 24). Lisäksi venäjänkielisessä InoSMI-korpuksessa prepositio *на* esiintyy sanan *Ukraina* yhteydessä 396 kertaa, verrattuna preposition *в*, kahteen esiintymään, mikä vahvistaa Venäjällä perinteistä, Ukrainan itsenäisyyttä vähättelevää

kielenkäyttöä ja viittaa Venäjän narratiiviin "venäjänkielisestä maailmasta" (ven. *русский мир*) (Spiessens & Van Poucke 2021, 370). Suuremmissa Russian Trends -korpuksissa prepositiot *в* ja *на* esiintyivät tasaisemmin, *в* esiintyi 37 % kerroista ja *на* 63 % kerroista. Tämä osoittaa sen, että kaikki venäjänkieliset uutismediat eivät ole täysin noudattaneet Ukrainan itsenäisyyttä väheksyvää linjaa Venäjän yhteiskunnassa, kun tarkastellaan laajempaa kontekstia.

Sanan *Venäjä* osalta analyysi paljasti samankaltaisia eroja. Suomenkielisissä korpuksissa (InoSMI-22-24 suomenkielinen osa ja fiTenTen24) Venäjän kontekstiin liittyy negatiivisia ilmauksia, kuten sanat *hyökkäyssota* ja *hyökkäys* sekä presidentti Vladimir Putinin nimi, mikä korostaa Venäjän roolia Ukrainan sodan aloittajana. InoSMI:n venäjänkielinen osa käyttää puolestaan neutraalimpia termejä, kuten *спецоперація*, *действие* ja *ситуация* (suom. erikoisoperaatio, toimi ja tilanne), jotka myötäilevät Venäjän hallinnon virallista retoriikkaa Ukrainan sodasta. Russian Trends -korpuksissa Venäjän kontekstiin liittyy myös sanoja, kuten *МВД* (suom. Sisäministeriö), *МЧС* (suom. Häätöministeriö) ja *МИД* (suom. Ulkoministeriö), jotka eivät korosta Venäjän presidentin roolia vaan valtion hallintoa kokonaisuutena. Tämä ero osoittaa, että laajempi venäjänkielinen korpus heijastaa moninaisempaa kuvaa Venäjästä verrattuna InoSMI:n kapeampaan, Ukrainan sotaan ja sen ympärille muodostuvan informaationsodan kontekstiin, jossa myös Venäjän presidentti on keskiössä.

Yhteenvetona kontekstianalyysin tuloksista voidaan sanoa, että sanojen *Ukraina* ja *Venäjä* kontekstit rakentuvat eri tavoin suomen- ja venäjänkielisissä uutisteksteissä. Suomenkielisessä kontekstissa sodasta puhutaan *Ukrainan sotana*, *Venäjän hyökkäyksenä* tai *hyökkäyssotana*, kun taas venäjänkielisessä kontekstissa käytetään ilmaisuja, kuten *конфликт*, *спецоперація* ja *ситуация* (suom. konflikti, erikoisoperaatio ja tilanne Ukrainassa) noudattaen Venäjän hallinnon virallista diskurssia Ukrainan sodasta. Lisäksi huomionarvoista oli se, että InoSMI -sivustolla Ukrainaan viitataan prepositiolla *на*, jolla vähätellään Ukrainan itsenäisyyttä. Analyysin tulokset korostavat siis kielen roolia myös mielikuvien muokkaajana ja osoittavat, miten kieliopilliset valinnat, kuten *в/на* -ongelma, heijastavat syvempiä poliittisia jännitteitä Ukrainan sodan ympärillä.

3.5 InoSMI:n kääntämien kommenttien analyysi

Tässä alaluvussa esittelen aluksi analyysin aiheen ja perustelut sen oleellisuudelle tässä tutkimuksessa. Tämän jälkeen vuorossa on käännettyjen kommenttien analyysi, jonka

yhteydessä tuon esille sen tilastot ja tulokset. Alaluvun lopussa on yhteenveto kommenttien analyysin tuloksista.

3.5.1 Kommenttien analyysi aiheena ja sen perustelut

Tässä viimeisessä analyysissä tutkin suomalaisten lukijoiden kommentteja, jotka InoSMI on ensin poiminut suomenkielisistä uutisteksteistä, sen jälkeen kääntänyt ne ja lopuksi sijoittanut ne omiin uutiskäännöksiinsä. Havaitsin tämän ilmiön sattumalta kerätessäni tutkimusaineistoa InoSMI-22-24 -korpukseen, ja se herätti kysymyksen: miksi InoSMI haluaa esittää venäjänkielisille lukijoilleen suomalaisten lukijoiden ajatuksia Suomen uutisteksteistä? Tästä heräsi jatkokysymyksiä, kuten: millaisia suomalaisten lukijoiden kommentteja InoSMI valitsee omiin uutiskäännöksiinsä, ja millainen vaikutelma niillä saadaan aikaan venäläisille lukijoille suomalaisista ja Suomesta?

Kuinka nämä kommentit liittyvät mahdollisesti uudelleenkehystämiseen tai Venäjän informaatio­sotaan, jonka narratiiveja ja edistämiä diskursseja tässä tutkimuksessa selvitän? Kuten mainitsin otsikkojen analyysissä, tekstien uudelleenkehystämistä toteutetaan muun muassa paratekstin avulla (Spiessens & Van Poucke 2021, 371). Kommentit ovat osa paratekstiä (Tieteen Termipankki 2015). Toisaalta, ne edustavat myös tässä tutkimuksessa käsiteltävää toista uudelleenkehystämisen strategiaa, "käännösratkaisuja" (engl. *translation proper*), ja siksi uutiskäännöksiin lisätyt suomalaisten lukijoiden kommentit voidaan tulkita lisäyksiksi, jotka ovat osa käännösratkaisuja (Spiessens 2019, 403). Tässä mielessä myös käännetty kommentit voivat vaikuttaa venäläisten lukijoiden käsityksiin ja uudelleen kehystää heidän nykyisiä käsityksiään suomalaisista ja Suomesta, Venäjän naapurimaana. Tämän analyysin tarkoitus oli selvittää, millaisista narratiiveista tai diskurssista käännetty kommentit voisivat viestiä. Tätä varten tarvitsin tutkittavaa aineistoa, jonka keräämisestä kerron seuraavaksi.

3.5.2 Analyysin aineiston kerääminen

Kokosin analyysin aineiston seuraavasti: ensin keräsin yhteen taulukkoon kaikki InoSMI:n venäjäksi kääntämät suomalaisten lukijoiden kommentit, jotka löytyivät InoSMI-22-24 -rinnakkaiskorpuksen Excel-tiedostojen metadatatista. Tämän jälkeen etsin niille lähdeteksteistä niitä vastaavat suomenkieliset kommentit, jotka lisäsin taulukkoon siten, että vasemmalla rivillä

oli suomenkielinen kommentti ja oikealla sen venäjänkielinen InoSMI:n käännös. Seuraavaksi lisäsin taulukkoon vielä kommenttien metatiedot (doc id, otsikko, vuosi ja lähde), jotka olivat tarpeellisia, jotta kommentit voitiin lisätä InoSMI-22-24 -rinnakkaiskorpukseen. Merkitsin vielä jokaisen kommentin alkuun KOM -merkinnän, mikä helpotti niiden löytämistä korpuksesta analyysin myöhemmissä vaiheissa. Tällä tavoin, kokosin tässä kommenttien analyysissa tarvittavan aineiston Sketch Engineen. Kun tutkittavan aineiston kerääminen oli tehty, siirryin seuraavaksi kommenttien analyysin ja sen tilastojen pariin.

3.5.3 Analyysin alkuvaihe ja sen tilastot

Tämän analyysin kohteena oli InoSMI:n kääntämät suomalaisten lukijoiden kommentit, jotka se oli poiminut uutiskäännöksiinsä suomalaisista lähdeteksteistä. Analyysin alkuvaiheessa keräsin ensin tilastot siitä, kuinka monesta suomalaisesta lähdetekstistä InoSMI oli kerännyt kommentteja käännettäväksi ja kuinka moni sen uutiskäännöksistä sisälsi niitä. Sen jälkeen keräsin tilastot vielä siitä, kuinka monta kommenttia lähdetekstien uutisissa oli yhteensä, ja kuinka monta niistä päättyi InoSMI:n uutiskäännöksiin. Lopuksi laskin vielä prosentuaaliset osuudet molemmille, kommentteja sisältäville uutiskäännöksille ja käännettyille kommentteille. Tällä tavoin sain käsityksen ensinnäkin siitä, kuinka tarkkaan InoSMI oli valinnut uutiskäännökset, joihin liitetään suomalaisten lukijoiden käännettyjä kommentteja, mutta myös siitä, miten tarkasti nämä kommentit oli valittu kaikista tarjolla olleista kommenteista.

Käännettyjä kommentteja esiintyi yhteensä 20 uutiskäännöksessä, kun uutiskäännöksiä oli yhteensä 426. Toisin sanoen, käännettyjä kommentteja oli vain 4,7 %:ssa uutiskäännöksistä eli noin joka 21:s uutiskäännös sisälsi suomalaisen lukijan käännetyn kommentin. Alla oleva taulukko 3 havainnollistaa näitä tilastoja:

Taulukko 6. Uutiskäännösten ja käännettyjä kommentteja sisältävien uutiskäännösten määrä ja prosentuaalinen osuus

Uutiskäännösten määrä	426
Käännettyjä kommentteja sisältävien uutiskäännösten määrä	20
Prosentuaalinen osuus	4,7 %

Tarkastellaan seuraavaksi lisää tilastoja. Näissä 20:ssä lähdetekstissä, joista InoSMI oli poiminut suomalaisten lukijoiden kommentit käännettäväksi, oli yhteensä 2024 kommenttia,

joista InoSMI valitsi 88 kommenttia uutiskäännöksiinsä. Nämä 88 kommenttia muodostivat 4,3 % suomalaisten lukijoiden kommenttien kokonaismäärästä, joka oli 2024. Tämä tarkoittaa, että joka 23:s suomalaisen kirjoittama kommentti päätyi InoSMI:n uutiskäännöksiin. Alla oleva taulukko 4 havainnollistaa näitä tilastoja:

Taulukko 7. Suomalaisten lähdetekstien kommenttien kokonaismäärää sekä käännettyjen kommenttien määrä ja prosentuaalinen osuus

Kommenttien kokonaismäärä lähdeteksteissä	2024
Käännettyjen kommenttien määrä	88
Prosentuaalinen osuus	4,3 %

Mitä taulukoiden 3 ja 4 tilastoista voidaan siis päätellä? Ensinnäkin, InoSMI:n uutiskäännöksiä, joissa näitä suomalaisten lukijoiden käännettyjä kommentteja esiintyy, on prosentuaalisesti vähän. Toiseksi, myös käännettyjä kommentteja on kaikkiin tarjolla olleisiin kommentteihin suhteutettuna prosentuaalisesti vähän. Toisaalta lukijoiden kommentteja ei yleensä käännellä, mikä osaltaan selitti niiden vähäistä määrää. Tästä huolimatta, nämä pienet prosentuaaliset osuudet viittaavat siihen, että InoSMI on valinnut hyvin tarkkaan paitsi ne uutiskäännökset, joissa suomalaisten lukijoiden mielipide halutaan tuoda esille venäläiselle lukijalle, myös ne kommentit, jotka se oli valinnut käännettäväksi suuresta määrästä vaihtoehtoja. Tämä ei ollut sinänsä odottamaton tulos, sillä jo Krimin kriisin aikana InoSMI toimi portinvartijan roolissa, kontrolloiden tiedon kulkua, valiten käännettävät tekstit tarkasti ja korostaen venäläistä identiteettiä, etnisyyttä ja imperialismia (Spiessens & Van Poucke 2021, 390).

Toiseksi, huomionarvoista oli se, että taulukoissa 3 ja 4 näkyvät prosentuaaliset osuudet olivat lähes identtiset, vähän yli 4 prosenttia. Tämä viittaa siihen, että käännettyjä kommentteja sisältävien InoSMI:n uutiskäännösten osuus kaikista sen uutiskäännöksistä oli lähes sama, kuin käännettäväksi valittujen kommenttien osuus kaikista tarjolla olleista suomalaisten lähdetekstien kommentteista. Vaikuttaa siltä, että InoSMI tuo tietyn osuuden suomalaisten lukijoiden kommentteista tiettyyn määrään uutiskäännöksiään, mikä saattoi olla sattumaa tai tarkoituksellista. Vaikka sattumalla olisi rooliinsa, niin tässä tapauksessa uutiskäännöstoimiston kohdalla se ei todennäköisesti selitä tätä ilmiötä, vaan sen sanavalinnoilla, tekstien asetteluilla ja sisällöllä on aina tarkoituksensa uutiskäännöstoimiston strategiassa, erityisesti nyt Ukrainan sodan aikana.

Edellä esitettyjen tilastojen ja pohdinnan perusteella voidaan todeta, että InoSMI näyttää valitsevan tarkasti ja laskelmoidusti suomalaisten lukijoiden käännettyjä kommentteja uutiskäännöstensä tueksi nykyisessä maailmanpoliittisessa tilanteessa. Tällainen toiminta antaa ymmärtää, että InoSMI:lla saattaa olla jokin tehtävä, jota se suorittaa. Ehkä se edistää joitain tietynlaisia narratiiveja tai diskursseja, tällä kertaa Suomesta, länsimaista ja Ukrainasta, joita Venäjä pitää vastustajinaan. InoSMI:n aiemmille tämänkaltaisille tehtäville löytyy viitteitä Krimin kriisin yhteydestä vuodelta 2014, jolloin InoSMI korosti teksteissään imperialismia, etnisyyttä ja venäläistä identiteettiä tukevia narratiiveja (Spiessens & Van Poucke 2021). Viitteitä narratiiveista ja informaatioidasta löytyy myös läheltä nykyhetkeä: vuoden 2024 Runetin palkintojenjakotilaisuuden viralliselta nettisivulla kerrottiin InoSMI:n kirjoittajien roolin muuttuneen "informaatioidan olosuhteisiin sopivammaksi" sekä "länsimaiden propagandan paljastajaksi" (Премия Рунета 2024). Seuraavaksi tarkastelen sitä, missä uutiskäännösten aiheissa kommentit esiintyvät, ja miten aiheet jakautuivat keskenään.

3.5.4 Analyysin keskimäinen vaihe: käännettyjen kommenttien aiheet

Analyysin toisessa vaiheessa tarkastelin tarkemmin, mihin aiheisiin liittyvissä uutiskäännöksissä InoSMI:n kääntämät kommentit esiintyvät. Selvitin näiden 20:n käännettyjä kommentteja sisältävien uutiskäännösten aiheet lähdeteksteistä. Aiheet näkyivät melkein poikkeuksetta myös niiden otsikoista. Alla taulukko 5 havainnollistaa otsikkoja: se kertoo niiden aiheet; kommenttien määrän; sekä korpuksen koodin, joka löytyy myös liitteistä:

Taulukko 8. Lähdetekstit, joista käännetty kommentit on valittu

Koodi korpuksessa	Otsikko	Kommenttien määrä
hs_määttänen_2022-12	Joukko naamioituneita henkilöitä heitti lekoja Suomen Moskovan suurlähetystön pihalle	4
hs_kivinen_2023-02	Yli 100-vuotias venäläisravintola Bellevue joutui sulkemaan Katajanokalla	5
iltalehti_pasanen_2022-06	Bensan hinta pilaa kesäloman	5
iltalehti_himanen&lehtonen_2023-01	Venäjä aikoo vahvistaa asevoimiaan Suomen rajalla - Karjalaan uusi armeijakunta	4
verkkouutiset_ahtokivi_2023-05	Venäjä irtisanoi sotilaallisen sopimuksen Suomen kanssa	3
iltalehti_kalmari_2023-10	KHL-joukkue julkaisi kokoonpanon täynnä suomalaisia	7

is_hannula_2023-10	Venäjä irtisanoi sopimuksen rajat ylittävästä yhteistyöstä Suomen kanssa	6
is_tarkkala_2023-12	IL: Suomi alkaa valmistamaan tykistöammuksia Ukrainalle - laajentaa tuotantoa	8
iltalehti_henell_2023-12	Naton härski joulupukkiväite ravisteli suomalaisia: "Harhainen tilannekuva"	6
iltalehti_lehtonen_2024-01	Zelenski varoittaa: "He ovat alkaneet puhua Suomesta"	4
is_oivio_2023-04	Venäläinen joukkuekaveri suitsuttaa Teemu Pulkista: "Täysin venäläistynyt"	4
is_hallikainen_2023-05	Professori tyytää itärajan aita: Täysi vitsi ja "muistuttaa leikkipuiston aita"	3
is_paananen&alenius_2023-10	Izvestija: Venäjä aikoo vastata Suomelle Laatokan vesillä - testejä tehty jo Bujan-M ja Karakurt - ohjuskorveteilla	5
is_kokko_2023-11	Yle: Itärajan epäonnista Zsarostoskylää ollaan myymässä pilkkahintaan	6
is_stt_2024-06	Venäjä ja Valko-Venäjä ilmaantuivat kabinettipöytään Islannissa - Suomalaispomolta tiukka reaktio: "Emme missään muodossa"	3
is_mäkinen_2024-07	VTV: Näin paljon Nato-jäsenyys maksaa Suomelle	5
verkkouutiset_mäkilä_2023-05	Kuvio havainnollistaa: Näin huonossa tilassa talous on	2
verkkouutiset_summanen_2023-10	Venäjän lähetystö jakoi kuvan Suomenlahdesta: "Hyvää huomenta"	4
verkkouutiset_paastela_2024-04	HS: Tullin uusi pääjohtaja kääntäisi pakoteajattelun pääläelle	3
yle_martikainen_2022-06	Ei vain ruusuilla tanssimista	2

Kuten yllä näkyvän taulukon 5 otsikkolistasta ilmenee, lähdetekstien aiheet vaihtelivat laajasti. Aiheista selkeästi yleisin oli ulkopoliittika: 11 uutista; toiseksi ja kolmanneksi yleisimpiä olivat kulttuuri ja talous – molemmista 4 uutista; ja vähiten aiheista kommentteja oli kerätty sisäpolitiikasta – ainoastaan yhdestä uutisesta. Nämä tilastot osoittavat, että suomalaisten lukijoiden kommentit ovat kiinnostaneet InoSMI:tä eniten ulkopoliittikkaan liittyvissä uutisissa, kun taas kommentit, jotka koskivat kulttuuria, taloutta tai sisäpolitiikkaa, jäivät vähemmälle huomiolle käännettäviä kommentteja etsittäessä.

Tämä, mitä todennäköisimmin, johtuu siitä, että InoSMI:n pääyleisö on akateemisesti koulutetut venäläiset lukijat, jotka eivät välttämättä ole niin kiinnostuneita Suomen sisäisistä asioista verrattuna ulkopolitiikan aiheisiin, jotka koskevat myös Venäjää, Ukrainaa, Natoa ja siten heitä itseäänkin. Edellä esitettyjen tilastojen pohjalta voidaan siis esittää, että InoSMI näyttää hyödyntävän suomalaisten lukijoiden kommentteja erityisesti ulkopolitiikkaan liittyvissä uutiskäännöksissä, mutta se, millaiset kommentit päätyvät sen uutiskäännöksiin, jää vielä epäselväksi. Tätä tarkastelen seuraavaksi analyysin päätösvaiheessa.

3.5.5 Analyysin päätösvaihe: käännettyjen kommenttien avulla edistetyt narratiivit ja diskurssit

Kartoitettuani, millaisista aiheista InoSMI oli valinnut käännettävät kommentit, tarkastelin lopuksi, millaisia suomalaisten lukijoiden kommentteja InoSMI oli valinnut Suomen ulkopolitiikasta, taloudesta, kulttuurista ja sisäpolitiikasta sivustolleen. Keskityin tutkimaan sitä, lukeutuiko näihin kommentteihin mahdollisesti sellaisia kommentteja, jotka edistävät Baumannin (2020) tutkimia Venäjän informaationsodan narratiiveja (Baumann 2020). Näissä narratiiveissa Venäjä syyttää länsimaita muun muassa "hyökkääväksi vastapuoleksi", "kaaoksen luojaksi", "propagandalla vääristelijäksi", "moraalittomaksi", "epäyhtenäiseksi", "irrationaaliseksi" sekä "kaksinaismoralistiseksi". (Baumann 2020, 295–296). Lisäksi tarkastelin, viittaavatko kommentit mahdollisesti johonkin Kremlin yleiseen narratiiviin tai diskurssiin, joita se on levittänyt Ukrainasta ja onko niissä viitteitä mahdollisista uusista Suomi-narratiiveista tai -diskursseista.

Aloitin kommenttien analyysin päätösvaiheen lukemalla Excel-taulukosta kaikki InoSMI:n kääntämät 88 kommenttia, ja merkitsin ylös niistä ne, jotka mahdollisesti edistävät "Venäjän informaationsodan narratiiveja", joita Baumann oli jo aiemmin tutkinut omassa tutkimuksessaan (Baumann 2020). Tämän jälkeen lajittelin kyseessä olevat kommentit niihin yhdeksään kategoriaan ja sain niistä tilastot. Tilastoista paljastui, että 52 kommenttia 88:sta kommentista eli 59 % kommenteista, tuki jotain Baumannin tutkimista Venäjän yhdeksästä informaationsodan narratiivista. Neljä kommenttia eli alle 0,5 % kommenteista, tuki jotain Kremlin narratiivia Ukrainasta, ja 14 kommenttia eli noin 16 % kommenteista, rakensivat narratiivia suomalaisten tyytymättömyydestä talouteen ja maan hallitukseen. 18 kommenttia eli noin 20 % kommenteista, ei kuulunut mihinkään näistä edellä mainituista vaihtoehdoista. Osassa artikkeleista InoSMI:n uutiskäännöksen kaikki käännetty kommentit olivat samansuuntaisia,

kun taas osassa niistä korostui kommenttien erimielisyys. Alla olevat esimerkit 10–32 ovat aseteltu siten, että suomenkielinen kommentti on päällimmäisenä ja InoSMI:n venäjänkielinen käännös sen alla. Suluissa on myös koodi, jolla löytää liitteistä sen lähdetekstin, josta kommentti on peräisin:

(10)

Jebulistajoo: Mitä Venäjä on tehnyt suomea kohtaan, että ollaan edes lähellä sotaa venäjän kanssa. Ei yhtään mitään. Se että se soti Ukrainan kanssa, on heidän välinen sotku, johon meidän ei pitäisi puuttua.

Jebulistajoo: «Что Россия сделала в отношении Финляндии, чтобы мы могли хотя бы приблизиться к вероятности начала войны с Россией? Вообще ничего. Конфликт России и Украины — это их личный бардак, и мы не должны в него вмешиваться».
(iltalehti_lehtonen_2024-01)

Tässä esimerkissä 10 ilmenee melko selvästi Venäjän luoma "Länsi aiheuttaa epäjärjestyttä"-narratiivi (Baumann 2020, 295–96). Kommentti korostaa, että Venäjän ja Ukrainan välinen sota on "heidän oma sotkunsaa", joka ei koske muita maita, kuten Suomea. Kommentti vahvistaa myös käsitystä siitä, että lännen sekaantuminen muiden maiden konflikteihin johtaa kaaokseen. InoSMI yrittää todennäköisesti saada venäläiset lukijat näkemään, että myös Suomessa on ihmisiä, jotka jakavat Kremlin huolen siitä, että sotkeutuminen Venäjän ja Ukrainan kahdenvälisiin asioihin luo vain enemmän epäjärjestyttä maailmaan. Kommentin kieli on normalisoitu eli muutettu puhekielestä yleiskieleen ja kielioppivirheet, kuten pienellä kirjoitetut maiden nimet on korjattu ja kysymysmerkki lisätty asianmukaiseen paikkaan.

(11)

SchroderusJanne: Tässä se nähdään, että heti Natossa rupesivat meiltä varastamaan... Saa nähdä mitä seuraavaksi ottavat tai vaativat meiltä.. ;)

SchroderusJanne: «Судя по всему, НАТО уже начало у нас воровать. Посмотрим, что у нас будут брать дальше — или чего от нас требуют :» (iltalehti_henell_2023-12)

(12)

Vorresteri: Ei haittaa, suljetaan samalla koko raja ja takavarikoidaan venäläisten Suomessa oleva omaisuus aivan kuin he tekevät suomalaiselle omaisuudelle venäjällä.

Vorresteri: «Никаких проблем, давайте вместе закроем всю границу и конфискуем российскую собственность в Финляндии — мы сделаем то же самое, что они сделали с финской собственностью в России». (is_hannula_2023-10)

Esimerkit 11 ja 12 viittaavat hyvin todennäköisesti Venäjän levittämiin "länsi toimii moraalittomasti", "länsi on epäluotettava" ja "länsi on aggressiivinen vastapuoli" -narratiiveihin (Baumann 2020, 295–96). Kommentit vihjaavat siihen, että sotilasliitto Nato ja sen jäsenmaa Suomi, toimivat epäeettisesti: Nato haluaa varastaa sen jäsenmaa Suomelta, kun taas Suomi haluaa varastaa sen rajanaapurilta, Venäjältä. Nämä kommentit heijastavat täten Venäjän

narratiiveja lännen moraalittomasta, epäluotettavasta ja aggressiivisesta käytöksestä. Tällaiset kommentteilla saatetaan pyrkiä siihen, että venäläinen lukija alkaa kyseenalaistamaan suomalaisen kansakunnan rehellisyyttä. Lisäksi esimerkki 12 voidaan tulkita venäjävastaiseksi, ja se on todennäköisesti sisällytetty käännökseen, jotta lukijassa heräisi käsitys siitä, että myös "epäystävällisten maiden" kansalaiset ovat vihollisia eivätkä pelkästään maat.

(13)

180: Merimiinat Suomenlahden poikki ja suljetaan liikenne Pietariin. Jokaisen Venäjän suurlähetystön sulkeminen ja lähettilään karkotus. Venäjän 5 kolonnan karkotus maasta itärajan totaali sulku.

180: «Нужно заминировать Финский залив и перекрыть движение в Санкт-Петербург. Нужно закрыть все российские представительства и выслать послов. Нужно изгнать из страны пятую колонну и полностью закрыть восточную границу».
(verkkouutiset_summanen_2023-10)

(14)

Jussi Repo: Erittäin loistava ajatus! Ja vielä kun kielletäisiin eritoten lääkkeet ja elintarvikkeet, niin alkaisi Venäjä hyytymään.

Jussi Repo: «Блестящая идея! Еще нужно запретить лекарства и продукты питания, чтобы Россия наконец прочувствовала санкции как следует».
(verkkouutiset_paastela_2024-04)

Ylhäällä näkyvät esimerkit 13 ja 14 edustavat todennäköisesti ainoastaan "länsi aggressiivisena vastapuolena" -narratiivia (Baumann 2020, 295–96). Nämä kaksi InoSMI:n valitsemaa kommenttia ovat kieleltään provosoivia ja vihamielisiä ja niistä ilmenee paitsi halu satuttaa Venäjää ja sen kansalaisia, myös toive Itämeren miinoittamisesta, mikä estettäisi Venäjän pääsyn Itämerelle. Tällaiset kommentit suomalaisilta lukijoilta tukevat juuri sitä maailmankuvaa, jota Kreml haluaa levittää Suomesta ja muista länsimaista – länsi aggressiivisena vihollisena Venäjälle.

(15)

jahhhaas: Suomen näkemys voi olla ihan mitä huvittaa, isossa kuvassa se on pelkkää itkua vain. Lähtökohta jokaisessa lajissa kuuluu olla, että nämä maat ennemmin tai myöhemmin palaavat kisaamaan, se on koko huippu-urheilun etu. Tällöin näiden jääväminen liittotasolla olisi aika typerä peliliike koska keskusteluyhteys ja jonkinlainen yhteistyö tulee säilyttää.

jahhhaas: «Точка зрения Финляндии может быть какой угодно, но в целом это пустые жалобы. Рано или поздно эти страны вернутся к соревнованиям, это в интересах профессионального спорта. В этом случае исключать их из спортивных организаций было бы довольно глупым шагом, потому что необходимо поддерживать диалог и какое-то сотрудничество». (is_stt_2024-06)

(16)

OlliPekka: No ei näiden maiden kanssa ole mitään tarvetta säilyttää yhtään minkäänlaista yhteyttä. Mitä vähemmän sen parempi. Diktatuureja ja vielä hyvin epämiellyttävien ihmisten johtamia. Jos maailmassa olisi vähemmän kaltaisiasi, jahhhaas, ihan kaiken hyväksyviä ihmisiä, olisi maailma parempi paikka.

OlliPekka: «Необходимости поддерживать какие-либо контакты с такими странами нет. Чем меньше, тем лучше. Диктатуры с их ужасными руководителями. Если бы таких людей, как ты, jahhhaas, которые принимают все на свете, было меньше, мир был бы лучше». (is_stt_2024-06)

(17)

Ove_Lindstedt: Parempi kun ovat lähellä rajaa. Suomi ei tarvitse silloin pitkän matkan ohjuksia. Tavallinen tykkitulo riittää.

Ove_Lindstedt: «Ну и хорошо, что они будут стоять прямо у границы. Тогда Финляндии не понадобятся ракеты большой дальности. Будет достаточно артиллерийского огня». (iltalehti_himanen&lehtonen_2023-01)

(18)

ASFALTTImies: Minua ei muuten naurata sitten yhtään.

ASFALTTImies: «Что-то мне сейчас уже совсем не смешно». (iltalehti_himanen&lehtonen_2023-01)

Esimerkeissä 15 ja 16 kaksi suomalaista lukijaa ovat eri mieltä siitä, pitäisikö Suomen pitää Venäjään yhteyttä urheilun tasolla vai ei. Keskustelu johtaa siihen, että jälkimmäinen kommentoijista toivoo, ettei toista tai hänen kaltaisiaan olisi ollenkaan olemassa. Esimerkeissä 17 ja 18 epäyhtenäisyys näkyy puolestaan siinä, kun ensimmäinen kommentoijista vaikuttaa olevan enemmän valmis käyttämään tykkitulua rajan lähellä oleviin Venäjän joukkoihin, kun taas jälkimmäistä kommentoijaa tilanne vaikuttaa enemmänkin pelottavan, eikä hän ole yhtä innostunut näin sotaisasta retoriikasta. Lisähuomautuksena voidaan todeta myös se, että käännosten kieli on neutraalimpaan kuin lähdeteksteissä: esimerkissä 16 oleva puhekielinen sana *no* on jätetty pois käännöksestä.

(19)

Kumikeijo: Surullinen hahmo tämä Pulkkinen.

Kumikeijo: «Печальный персонаж этот Пуллкинен». (is_oivio_2023-04)

(20)

Joopejoo: Hän valitsi puolensa, yksinkertaista. Pysy toivottavasti siellä missä pelaakin.

Joopejoo: «Он выбрал сторону, все очень просто. Будем надеяться, что он останется там, где решил играть». (is_oivio_2023-04)

(21)

Elias: Jääkööt Venäjälle ja antakoot venäjän kansalaisuuden. Ei Suomi tarvitse luopiota tänne.

Elias: «Пусть останется в России и пусть получит российское гражданство. Финляндии такие гады не нужны». (is_oivio_2023-04)

(22)

Taas töppäillään: Pitäis passi ottaa pois. Voi jäädä Venäjälle, jos siellä kerran niin hauskaa!

Taas töppäillään: «Нужно отобрать у него паспорт. Пусть остается в России, раз ему там так нравится!» (is_oivio_2023-04)

Esimerkeissä 19–22 epäyhtenäisyys ilmenee eri tavalla, kun suomalaiset lukijat arvostelevat kovasanaisesti maanmiestään siitä, että hän harjoittaa yhäkin ammattiaan eli pelaa jääkiekkoa Venäjän KHL-jääkiekkoliigassa. Esimerkkejä 19–22 yhdistää siis se, että niillä halutaan näyttää venäläisille lukijoille se, että Suomessa ollaan epäyhtenäisiä ja solidaarisuus ulkomailla asuvia maanmiehiä kohtaan on koetuksella. Nämä esimerkit näyttävät viestivän yhdestä Venäjän informaationsodan narratiivista nimeltä "Länsi on epäyhtenäinen" (Baumann 2020, 295–96). Lisäksi nähdään, että esimerkin 22 puhekielinen verbi *pitäis*, on muutettu käännöksessä sen oikeakieliseen muotoon.

(23)

Tula: Mielettömyys jatkuu. Suomi näköjään haluaa, että Ukraina sotii viimeiseen mieheen sen sijaan, että alettaisiin hakea neuvotteluratkaisua.

Tula: «Безумие продолжается. Финляндия, похоже, хочет, чтобы Украина воевала до последнего человека — вместо того, чтобы начать искать решение путем переговоров». (is_tarkkala_2023-12)

(24)

Könönä: Amerikka ja länsi on pettänyt Ukrainan. Ukrainan luopuessa ydinaseita lupasi Amerikka ja Eurooppa turvan Ukrainalle. Amerikka hylkää Ukrainan, vaikka muuta aiemmin toisti, kun papukaija ja samoin käy Suomelle tosi tilanteessa.

Könönä: «Америка и Запад предали Украину. Когда Украина отказалась от ядерного оружия, Америка и Европа пообещали Украине помощь. Америка бросила Украину, хотя раньше твердила о поддержке как попугай. В случае начала реального конфликта то же самое может произойти и с Финляндией». (is_tarkkala_2023-12)

(25)

Kommenttini: Mitä koomikko tietää, siinä taas varoittelee, kun oma maa yllätettiin eikä puolustusta ollut olemassa. Nyt itkee jatkuvasti joka puolella ja maalailee uhkakuvia, että saisi rahaa ja aseita. Kertoisi nyt vaan mihin ne menee. Avustuspaketit meni markettien hyllyille myyntiin.

Комменттени: «Да что вообще понимает этот комик? Предупреждает нас об угрозе, а сам был застигнут врасплох без какой-либо обороны. А сейчас он всем плачется и описывает угрожающие образы, чтобы получить деньги и оружие. Пусть лучше расскажет, куда на самом деле идут пакеты помощи! Эти товары появляются в магазинах!» (iltalehti_lehtonen_2024-01)

Yllä näkyvissä esimerkeissä 23, 24 ja 25 ilmenee Venäjän median luomia narratiiveja Ukrainasta, joita on levitetty tehokkaasti Venäjän mediassa sen jälkeen, kun Venäjä aloitti suurhyökkäyksen Ukrainaan 24.2.2022. Esimerkissä 23 näkyy selvästi "viimeiseen ukrainalaiseen" -narratiivin käyttö (ven. *до последнего украинца*) (TASS 2022b). Sen mukaan länsimaat eivät todellisuudessa välitä ukrainalaisista, vaan he haluavat vain käyttää ukrainalaisia hyväksi proxy- eli sijaissodassa Venäjää vastaan siihen asti kun miehiä riittää. Esimerkissä 24 esiintyy puolestaan toinen suosittu narratiivi Venäjän mediasta, "länsi on pettänyt Ukrainan" (TASS 2025d). Toisaalta samassa esimerkissä näkyy jo kertaalleen

mainittu, "Länsi on epäluotettava" -narratiivi, sillä siinä suomalainen lukija kyseenalaistaa Yhdysvaltojen luotettavuuden ei pelkästään Ukrainaa, vaan myös Suomea kohtaan (Baumann 2020, 295–96).

Esimerkissä 25 on nähtävissä kaksi suosittua narratiivia Venäjän mediasta: "kerjäläis-Zelenskyi" (TASS 2023) ja "korruptoitunut Ukraina" (TASS 2025b). Näiden mukaan vihreään T-paitaan pukeutunut Ukrainan presidentti, Volodymir Zelenskyi, kiertäisi kerjäämässä ympäri Eurooppaa ja Yhdysvaltoja vaatien yhä enemmän rahaa ja aseita Ukrainan armeijalle välittämättä maassa vallitsevasta korruptiosta. Todennäköisesti, valikoimalla esimerkeissä 23, 24 ja 25 esiintyviä venäläiselle lukijalle kotimaansa mediasta tuttuja narratiiveja länsimaista, Zelenskyistä ja Ukrainasta, InoSMI haluaa osoittaa, että myös Suomessa on sotaa seuraavia ihmisiä, jotka näkevät asiat samalla tavoin kuin Venäjällä ne kerrotaan. Tämä vahvistaa näiden narratiivien uskottavuutta ja leviämistä Venäjän informaatiotosodassa kotirintamalla.

(26)

Olivieteri: Nyt ei kyllä tiedä, itkisikö vai nauraisi.

Olivieteri: Даже не знаю, плакать или смеяться. (is_hallikainen_2023-05)

(27)

Jarka: Silkkaa rahan polttamista. Aikoinaan nauroivat Trumpin aita hankkeelle Jokainen poliitikko. Nyt tälle aidalle nauravat vauvasta vaariin.

Jarka: «Пустая трата денег. В свое время все смеялись над "стеной Трампа", а теперь все от мала до велика смеются над этим забором». (is_hallikainen_2023-05)

(28)

Katarina: Siis täysi vitsi! Olisipa hyvä tietää kuka tässä rahastaa? Meillä on koirapuistoissakin parempi aitaus! Niin naurettavaa, että raivostuttaa!

Katarina: «И правда насмешка какая-то. Кто же на этом наживается? Да у нашей собачьей площадки забор лучше. Так смешно, что аж злость берет». (is_hallikainen_2023-05)

Esimerkeissä 26, 27 ja 28 on nähtävissä viitteitä suomalaisten lukijoiden tyytymättömyydestä Suomen hallituksen päätökseen rakentaa Suomen ja Venäjän rajalle pitkä aita. Uutisesta tulee ilmi, että aita jäi "heppoiseksi päiväkotiaidaksi ja puutarha-aidaksi", ja sen arvioitu hinta veronmaksajille on "380 miljoonaa euroa" (Hallikainen 2023). Nämä asiat selittävät lukijoiden tyytymättömyyttä Suomen hallituksen päätökseen rakentaa aita Suomen itärajalles. InoSMI on tarttunut tilaisuuteen, ja näyttää tämän suuntaisilla kommentteilla venäläisille lukijoilleen Suomen yhtäältä osaamattomana rakentaa yksinkertaista aitaa Venäjän rajalle, ja toisaalta sen, että Suomen kansalaiset eivät ole tyytyväisiä tällaiseen, osaamattomaan toimintaan.

(29)

Vain spekulointia: Kuka maksaa nämä, Suomalainen veronmaksaja tietysti. Miksi ei puhuta rauhan neuvotteluista mitään. Suomi siis on mukana sodassa, ei hyvä.

Vain spekulointia: «И кто же будет за все это платить? Конечно, финский налогоплательщик. Почему ничего не говорится о мирных переговорах? Получается, Финляндия будет втянута в конфликт, это плохо». (is_tarkkala_2023-12)

(30)

AuH2O: Eikös se pitänyt maksaa vain 50 miljoonaa? Kävi niinku julkisen puolen asioiden kanssa aina, mutta tämä meni jo överiksi.

AuH2O: «Разве это не должно было обойтись только в 50 миллионов? С общественным сектором всегда так было, но это уже зашло слишком далеко». (is_mäkinen_2024-07)

Esimerkeissä 29 ja 30 on nähtävissä lisää *tyytymättömyyttä Suomen hallitukseen*. Esimerkissä 29, kommentoija kyseenalaistaa sen, miksi Suomi ei halua edistää rauhanneuvotteluja vaan rahoittaa mieluummin sotaa ja edistää täten Ukrainan sodan jatkamista. Esimerkissä 30 näkyy puolestaan kommentoijan tyytymättömyys siihen, että "Suomen Nato-jäsenyys maksaakin satoja miljoonia tai jopa miljardi euroa" (Mäkinen 2024) eikä vain "noin 50 miljoonaa euroa", jonka kommentoija muistaa luvatus Nato-jäsenyyden hinnaksi (STT 2015). InoSMI pyrkinee tässä näyttämään, etteivät kaikki suomalaiset ole yhtä halukkaita jatkamaan Ukrainan sotaa ja raja heidän kohdallaan näyttää tulevan pian vastaan sodan tukemisessa, kun kulut kasvavat tarpeeksi suuriksi. Tämän suuntaiset kommentit vahvistavat myös Venäjän näkemystä siitä, että pitkittämällä sotaa, Ukrainan kannatus laskee ja lopulta Venäjä voi päästä tavoitteisiinsa.

(31)

Kaarlo Mäkelä: Salasiko Punahallitus Suomen talouden todellisen tilan? Demarien - ja myös Keskustan! - penseys osallistua uuteen hallitukseen - eli tulla itse siivoamaan omia jälkiään - tukee oletusta. Jos - ja kuten näyttää kun - näin on, voidaan puhua "taloudellisesta valtionpetoksesta". Mitä perustuslaki tuosta sanoo?

Kaarlo Mäkelä: «Неужели прошлое правительство скрыло истинное состояние финской экономики? Нежелание демократов и центристов участвовать в новом правительстве — то есть разгрести свои ошибки — только подтверждает мое предположение. Похоже на экономическое мошенничество на государственном уровне. Что об этом говорится в конституции?» (verkko uutiset_mäkilä_2023-05)

(32)

Josu: Polttoaineiden hintojen nousu tekee lomarahapussille hurjan kipeää, varsinkin keskipalkkaa alempaa luokkaa edustaville. Täytyy miettiä entistä tarkempia reittivalintoja. Ja osa lomamatkoista täytyy perua kokonaan, esimerkiksi ylioppilasjuhlat. Monet vaihtavat autonsa hybridiautoon, joka kuluttaa vähemmän, mutta auton vaihdon hyödyt tulevat vasta vuosien päästä (korkean ostohinnan tähden). Pitkien työmatkojen tähden tilipussi jää pieneksi, tämän päälle sähkön hinnan nousut päälle, vie enemmän rahaa. Vetoan Suomen hallitukseen! Veroja ehdottomasti kevennettävä/poistettava kokonaan polttoaineiden ja sähkön osalta. Tilanne on erittäin tukala ja haastava. Sääliksi käy matalaa palkkaluokkaa, kun jo aikaisemmin elämä voinut olla kädestä suuhun, niin nyt mennään miinukselle joka kuukausi. Tilanne on korjattava pikimmiten!

Josu: «Рост цен на бензин сильно бьет по кошельку — особенно по кошельку тех, у кого зарплата ниже среднего уровня. Теперь нужно строить маршрут внимательнее. Некоторые поездки приходится отменять совсем — например, на лицейский выпускной. Многие пересаживаются на гибридные автомобили с меньшим расходом топлива, но выгоду в таком случае удастся получить только через несколько лет (с учетом стоимости машины). Поездки на работу истощают кошелек, стоимость электричества растет, утекает все больше денег. Я обращаюсь к правительству Финляндии! Налоги на бензин и электричество нужно снизить или отменить вовсе! Ситуация крайне непростая. Пожалейте тех, кто мало получает, мы и так раньше жили впроголодь, теперь стало еще хуже. Ситуацию нужно менять как можно быстрее!» (iltalehti_pasanen_2022-06)

Esimerkeissä 31 ja 32 huomaa lisää tyytymättömyyttä Suomen edellisen hallituksen tapaan hoitaa Suomen taloutta. Esimerkissä 31 kommentoijan kritiikki kohdistuu edelliseen, Sosiaalidemokraattien johtamaan hallitukseen, joka on hän mielestään salannut Suomen talouden todellisen tilan ja haluaa vältellä velkaantumisesta aiheutuneita ongelmia. Esimerkissä 32 kritiikki kohdistuu myöskin Sanna Marinin hallitukseen. Tässä kommentoija ilmaisee tyytymättömyytensä taloudelliseen tilanteeseensa. Kommentista saa sen käsityksen, että pienempituloisten ihmisten rahat eivät riitä enää elämiseen ja kommentoija ehdottaa siksi verotuksen helpottamista tai poistamista sähkön ja polttoaineen osalta. Näillä käännettyillä kommentteilla InoSMI pyrkinee luomaan kuvan venäläisille lukijoilleen *suomalaisten tyytymättömyydestä Suomen hallitukseen* ja korostavan *suomalaisten heikkoa taloudellista tilaa*.

Yhteenvetona esimerkeistä 26–32 suomalaisten lukijoiden kommentteista voidaan todeta, etteivät ne vaikuta miltään Venäjän yhdeksästä informaationsodan narratiivista tai Ukrainaan tai länsimaihin liittyviltä Venäjän median levittämiltä narratiiveilta, joita käsittelin jo aiemmin tässä kommenttien analyysissä. Sen sijaan, nämä kommentit kuvaavat suomalaisten tyytymättömyyttä sekä omaan että Suomen valtion taloudelliseen tilanteeseen sekä edellisen, Sanna Marinin hallituksen toimintaan. Vaikuttaa siltä, että InoSMI haluaa rakentaa venäläisille lukijoille kuvaa Suomesta, jossa suomalaiset olisivat taloudellisesti vaikeuksissa ja tyytymättömiä Suomen hallitukseen. Tällaisten narratiivien tai diskurssien nimi voisi olla *suomalaisten tyytymättömyys talouteen ja suomalaisten tyytymättömyys hallitukseen*. Tällaiset

uudet narratiivit tai diskurssit eivät olisi odottamaton kehityskulku, sillä Venäjän mediassa on viime vuosina alettu levittämään paljon synkempiäkin tarinoita, joissa kerrotaan "natsismista" ja "uusnatsismista" Suomessa sekä Suomen aikeista "hyökätä" Venäjälle (Nykänen 2025).

3.5.5 Yhteenvedo alaluvusta

Kommenttien analyysi toi esille InoSMI:n kääntämistä kommentteista useita huomioita. Ensimmäkin analyysi näytti sen, että InoSMI valitsee hyvin tarkkaan sen, mitkä uutiskäännökset sisältävät käännettyjä kommentteja – vain 4,7 % uutiskäännöksistä sisälsi niitä. Toiseksi, nämä kommentit oli valittu valikoivasti ja laskelmoiden lähdetekstien kommenttipalstoilta, joista keskimäärin vain 4,3 % suomalaisten lukijoiden kommentteista päätyi InoSMI:n uutiskäännöksiin. Kolmanneksi, analyysi paljasti myös sen, että InoSMI sisällyttää käännettyjä kommentteja pääosin Suomen ulkopoliittikkaan liittyviin uutiskäännöksiin, sillä yli puolet kommentteja sisältävistä uutiskäännöksistä koski Suomen ulkopoliittikkaa, ja loput kulttuuria, taloutta tai sisäpolitiikkaa.

Neljänneksi, kommenttien analyysin tuloksista voidaan myös päätellä, että käännetty kommentit näyttävät edistävän Venäjän yhdeksää informaationsodan narratiivin levittämistä, sillä noin 59 % kommentteista näyttävät tukevan jotakin näistä yhdeksästä narratiivista. Lisäksi ne saattavat tukea Venäjän suosimia narratiiveja Ukrainan sodasta, vaikkakin tämänkaltaisia kommentteja oli hyvin vähän, vain 0,5 %. Tämä voi kuitenkin selittyä sillä, että InoSMI:n etsimiä, Ukrainan kannalta negatiivisia ja arkaluontoisia uutisia ei ole aina ollut mahdollista kommentoida Suomen iltapäivälehdissä, kuten näkyy muun muassa Mularin (Mulari 2023) artikkelissa. Analyysi antoi viitteitä myös siitä, että InoSMI näyttää luovan Suomesta ja suomalaisista kuvaa, jossa suomalaiset ovat tyytymättömiä taloudelliseen tilanteeseen ja Suomen hallitukseen. Tätä ajatusta tuki noin 16 % kommentteista. Kommenttien analyysin tulosten perusteella voin todeta, että uutiskäännössivusto InoSMI hyödyntää, mitä todennäköisimmin, suomalaisten lukijoiden kommentteja edistääkseen Venäjän informaationsodan narratiiveja, Ukrainan sodan narratiiveja sekä Suomi -narratiiveja ja -diskursseja, joihin kuuluu *suomalaisten tyytymättömyys talouteen ja suomalaisten tyytymättömyys hallitukseen*.

3.6 Otsikkojen, kontekstien ja kommenttien analyysien yhteisanti

Tässä alaluvussa esitän lyhyen yhteenvedon InoSMI:n otsikkojen, sanojen *Ukraina* ja *Venäjä* kontekstien sekä käännettyjen kommenttien analyysien tuloksista. Näin saadaan selkeämpi yhteiskuva siitä, miten InoSMI hyödyntää uudelleenkehystämisestä uutiskäännöksissään ja millaisten narratiivien ja diskurssien edistämiseen ja muodostamiseen analyysien tulokset viittaavat Venäjään informaatio sodan näkökulmasta. Tämä alaluku analyysien yhteisannista helpotti myös tutkimuksen päätelmien ja pohdinnan jäsentämistä ja samalla se parantaa viimeisen luvun ymmärrettävyyttä lukijan näkökulmasta.

Otsikkojen analyysin avulla halusin selvittää, millaisen kuvan InoSMI rakentaa otsikoiden avulla Venäjästä, Suomesta, länsimaista ja Ukrainasta. Analyysi paljasti, että Venäjästä luotiin suhteellisen tasapainoinen kuva Venäjän yhteiskunnasta venäläiselle yleisölle, sillä noin 40 % otsikoista oli negatiivisia, 30 % positiivisia ja 30 % neutraaleja. Sen sijaan, Suomesta, länsimaista ja Ukrainasta InoSMI näytti muodostavan huomattavasti negatiivisemmän tilannekuvan, jossa negatiivisia otsikoita oli alle 70 %, positiivisia noin 20 % ja neutraaleja noin 10 %. Otsikoista ilmeni täten selkeä uudelleenkehystämisen strategia, "käännettävien tekstien valinta", johon liittyy myös otsikoiden valinta (Spiessens 2019, 403). Tämänkaltaisella valikoinnilla InoSMI muodosti vaikutelman siitä, että Venäjän yhteiskunnassa asiat ovat suhteellisen hyvin, mutta "epäystävällisissä maissa" tilanne on huono ja kaoottinen. Näin InoSMI edistää Kremlin kannalta erittäin suotuisaa diskurssia, joka tukee sen intressejä informaatio sodassa.

Kontekstianalyysissa tutkin sanojen *Ukraina* ja *Venäjä* konteksteja, ja halusin selvittää, millaisessa kontekstissa nämä sanat esiintyvät suomenkielisessä ja InoSMI:n venäjänkielisessä kontekstissa. Vertaillessa näitä konteksteja suurempiin korpuksiin (fiTenTen24 ja Russian Trends) selvisi, että suomenkielisessä kontekstissa puhutaan *Ukrainan sodasta*, *Venäjän hyökkäyssodasta* tai *Venäjän hyökkäyksestä* Ukrainaan, kun taas venäjänkielisessä kontekstissa on nähtävissä Venäjän hallinnon virallisen linjan retoriikkaa, jossa Ukrainan sotaa kutsutaan *erikoisoperaatioksi*, *konfliktiksi* tai *tilanteeksi* Ukrainassa. Huomionarvoista tuloksissa oli myös se, että InoSMI:n venäjänkielisessä kontekstissa sanan *Ukraina* yhteydessä käytettiin prepositiota *на* 396 kertaa 398:sta kerrasta korpuksessa. Tämä viittaa siihen, että InoSMI noudattaa Venäjän poliittisesti imperialistista linjaa, jossa Ukraina nähdään abstraktina alueena, johon viitataan prepositiolla *на*, eikä itsenäisenä valtiona, johon viitataan prepositiolla *в*.

Kommenttien analyysissä halusin puolestaan selvittää, kuinka paljon, mistä aiheista ja millaisia suomalaisten lukijoiden kommentteja InoSMI on valinnut uutiskäännöksiinsä. Analyysin perusteella selvisi, että InoSMI valitsi tarkasti, mihin uutiskäännöksiin se sisällytti käännettyjä kommentteja, sillä keskimäärin vain 4,3 % uutiskäännöksistä sisälsi suomalaisten lukijoiden kommentteja. Lisäksi tuli ilmi, että vain noin 4,7 % kaikkien suomalaisten lähdetekstien kommentteista päätyi InoSMI:n uutiskäännöksiin. Tämä viittasi uudelleenkehystämisen strategiaan, "käännösratkaisut", jossa lukijoiden kommentit toimivat lisäyksinä (Spiessens 2019). Analyysissä tuli esille myös, että kommentteja sisältävät uutiskäännökset liittyivät suurimmalta osin ulkopoliikkaan, mutta myös kommentteja esiintyi myös Suomen kulttuuriin, talouteen ja sisäpolitiikkaan. Tämä viittasi siihen, että Suomen ulkopoliikan uskotaan kiinnostavan venäläisiä lukijoita enemmän, koska se liittyy myös jollain tavalla heihin Ukrainan sodan ja Suomen Nato-jäsenyyden vuoksi.

Kommenttien analyysin viimeisessä vaiheessa selvitin, millaisia suomalaisten lukijoiden kommentteja InoSMI oli valinnut uutiskäännöksiinsä ja millaisia narratiiveja ja diskursseja niiden avulla voitiin edistää ja luoda. Selvisi, että 59 % käännettyistä kommentteista tukee jotain Baumannin tutkimasta "Venäjän yhdeksästä informaatio sodan narratiivista" (Baumann 2020, 295–296). Lisäksi pieni osa, 0,5 % kommentteista, oli omistettu Kremlin Ukraina -narratiivien edistämiseen. Näin pieni määrä kommentteja saattoi selittyä sillä, että suomalaiset eivät ole päässeet usein kommentoimaan arkaluonteisia tai Ukrainan kannalta negatiivisia uutisia, niin kuin näkyy muun muassa Mularin artikkelissa (Mulari 2023). Analyysin avulla löytyi myös vihjeitä kahdesta uudesta Kremlin Suomi-narratiivista tai diskurssista, joita ovat *suomalaisten tyytymättömyys talouteen* ja *suomalaisten tyytymättömyys hallitukseen*. Näitä kannattavia kommentteja oli 16 % kaikista käännettyistä kommentteista. Kommenttien lisääminen uutiskäännöksiin osoittautui olevan tehokas uudelleenkehystämisen keino, jolla InoSMI voi edistää Venäjän informaatio sodan narratiivien ja muiden sille hyödyllisten narratiivien levittämistä.

Yhteenvetona analyysien tuloksista voidaan todeta, että InoSMI edistää uutiskäännöksiensä otsikkojen ja suomalaisten lukijoiden käännettyjen kommenttien avulla edullista kuvaa Venäjästä ja levittää Venäjän informaatio sodan narratiiveja sekä muita sille hyödyllisiä narratiiveja, samalla kun se korostaa "epäystävällisten maiden", kuten Suomen, länsimaiden ja Ukrainan ahdinkoa. Lisäksi InoSMI:n Ukrainalle luoma konteksti myötäilee myöskin Kremlin linjaa Ukrainasta ei-itsenäisenä maana ja abstraktina alueena viitaten Ukrainaan prepositiolla

на 99 % kerroista, mikä on selvästi suurempi prosentti kuin suuremmassa venäjänkielisessä Russian Trends korpuksessa, jossa prepositioiden *в* ja *на* käyttö jakaantuu tasaisemmin 37 % ja 63 %. InoSMI näyttää hyödyntävän ovelasti ja tehokkaasti Suomen medioiden otsikkoja ja uutistekstien lukijakommentteja Venäjän omien intressien edistämiseksi. Käytännön tasolla, InoSMI siis kanavoi otsikoista ja suomalaisten lukijakommenteista ilmenevät tunteet, kuten *vihan, pelon, epäyhtenäisyyden, tyytymättömyyden ja sotainnon* lopulta Venäjän informaatio sodan eduksi. Oletan, että tämä ei ole ollut Suomen uutismedioiden tai suomalaisten lukijoiden intresseissä, sillä viimeiset kolme vuotta Suomen uutismediat ovat tavoitelleet päinvastaista: Venäjä on pyritty näyttämään "heikkona" (Karkkola 2022) ja "epäonnistuneena" (Nuutinen 2025), ja Suomi "kokoaan suurempana" (Kaleva 2023) ja "hyvin varautuneena" (Skara 2022).

4 PÄÄTELMÄT JA POHDINTA

Tässä tutkimuksen päätösluvussa esitän aluksi tutkimuksen pohjalta tekemäni päätelmät ja sen jälkeen pohdin niiden keskeisiä merkityksiä sekä jatkotutkimuksen tarpeita. Päätelmissä tuon esille analyysien tulokset ja huomiot niistä, arvioin hypoteesin toteutumisen sekä nimeän tutkimuksen vahvuudet ja kehitettävät osa-alueet. Pohdinnassa keskityn puolestaan seuraaviin: Venäjän informaatiotosodan tavoitteet tutkimustulosten pohjalta; arvio molempien, Venäjän ja länsimaiden tilanteesta informaatiotosodassa; ehdotukset tulevaisuuden tutkimusaiheista; sekä lopuksi kaksi kuuluisaa ohjetta ja yksi oma, vähemmän tunnettu ajatukseni Suomen päättäjille tulevaisuutta silmällä pitäen.

4.1 Päätelmät

Tässä tutkimuksessa olen tarkastellut uudelleenkehystämistä osana Venäjän informaatiotosotaa ja erityisesti olen pyrkinyt vastaamaan seuraaviin tutkimuskysymyksiin: Miten uutiskäännössivusto InoSMI käyttää uudelleenkehystämistä Venäjän informaatiotosodassa länsimaita vastaan kotirintamalla ja millaisia narratiiveja ja diskursseja se luo venäläisille lukijoille. Tämän tutkimuksen kontekstissa viittasin venäläisillä lukijoilla tarkoitamaan opiskelijoita, tutkijoita, poliittisesti valveutuneita tai muita akateemisesti koulutettuja ihmisiä Venäjällä. Tässä Päätelmät -alaluvussa palaankin tutkimuskysymyksiin ja esitän niiden pohjalta tehdyt päätelmät.

Analyysien tulokset osoittavat sen, että tutkimus vastaa asettamiini kysymyksiin. InoSMI hyödyntää tehokkaasti suomalaisten medioiden otsikkoja ja suomalaisten lukijoiden käännettyjä kommentteja sekä edistääkseen Venäjän informaatiotosodan narratiiveja että rakentaakseen venäläisille maailmankuvaa, joka tukee Kremlin asemaa ja heikentää "epäystävällisten maiden" mainetta. Suomen, länsimaiden ja Ukrainan tilanne esitetään InoSMI:n kautta toivottomana, kun taas Venäjän tilanne saadaan näyttämään kohtuulliselta. Kommenttien analyysi näytti, että 59 % InoSMI:n kääntämistä kommenteista tuki jotain "yhdeksästä Venäjän informaatiotosodan narratiivista", joita Baumann (2020) oli aiemmin tutkinut (Baumann 2020, 295–296). Lisäksi tuli esille viitteitä kahdesta uudesta Suomi -narratiivista tai diskurssista, joissa korostuvat suomalaisten tyytymättömyys hallitukseen ja talouteen. Näitä tukevia kommentteja oli 16 % kommenttien analyysin perusteella. InoSMI:n uudelleenkehystämistästrategioiden yhdistävänä tekijänä näyttää toimivan suomalaisten

uutismedioiden ja kommentoijien tunteiden kuten *aggressiivisuuden*, *venäjävastaisuuden*, *pelon*, *tyytymättömyyden* ja *sotainnon* hyväksi käyttäminen. Nämä tunteet InoSMI muuntaa omaksi voimakseen Venäjän informaatio sodan ja muiden Kremlin narratiivien edistämiseksi.

Lisäksi sanojen *Ukraina* ja *Venäjä* kontekstianalyysi antoi viitteitä siitä, että InoSMI noudattaa Venäjän linjaa Ukrainan sodasta ja viittaa Ukrainan sotaan ilmaisuilla, kuten *специоперація*, *собиття* ja *ситуація* (suom. erikoisoperaatio, tapahtumat ja tilanne). Lisäksi kontekstianalyysi näytti sen, että InoSMI viittaa lähes aina Ukrainaan prepositiolla *на*, 396 kertaa 398:sta kerrasta. Tämä kertoo siitä, että InoSMI:n kontekstissa Ukraina halutaan näyttää abstraktina alueena ja sen itsenäisyyttä korostavaa prepositiota *в* ei käytetä juuri ollenkaan InoSMI:n artikkeleissa.

Tutkimusaineisto ei tukenut hypoteesiani siltä osin, että InoSMI pyrkisi luomaan Ukrainan sodan aikana Venäjältä yltiöpositiivisen kuvan, joka ei kestäisi juurikaan negatiivista uutisointia. Sen sijaan otsikoiden analyysin tulokset osoittivat, että InoSMI uutisoi Venäjältä tasapuolisesti positiivisia, negatiivisia sekä neutraaleja uutisia. Negatiivisia Venäjältä kertovia uutisia oli eniten, 39 %, mikä oli analyysien odottamattomin tulos. Sen sijaan Suomesta, länsimaista ja Ukrainasta InoSMI uutisoi yltiönegatiivisesti, sillä 58 % – 76 % näistä maista kertovista otsikoista oli negatiivisia, mikä oli odotettavissa.

Tutkimuksen vahvuuksia ovat ensinnäkin tutkimusaiheen ajankohtaisuus ja tärkeys. Ensimmäistä kertaa toisen maailmansodan jälkeen Venäjä muodostaa merkittävän uhan Suomelle. Tämä johtuu Ukrainan sodasta ja Venäjän aggressiivisesta asenteesta sotilasliitto Natoa kohtaan, johon Suomi liittyi välttääkseen mahdollisen konfliktin Venäjän kanssa. Toiseksi analyysien kohteena otsikkojen, sanojen *Ukraina* ja *Venäjä* kontekstien sekä suomalaisten lukijoiden käännettyjen kommenttien tutkiminen on mahdollistanut uusien näkökulmien löytämisen Venäjän informaatio sotaan. Perustelen näiden tutkimuskohteiden relevanssia sillä, että uutiset välittävät ihmisille tietoa maailmasta, otsikoiden perusteella ihmiset valitsevat luettavat uutiset, kontekstit näyttävät erot diskurssien välillä ja kommentit muovaavat ihmisten käsityksiä ympäröivän yhteiskunnan näkemyksistä. Kolmanneksi tutkimuksen teoreettinen viitekehys tukee analyysien tuloksia ja antaa tutkimukselle tieteellistä näyttöä. Toivon myös, että tutkimuksella olisi yhteiskunnallista ja poliittista relevanssia ja sen tuloksia voitaisiin hyödyntää uusien informaatio sodan strategioiden suunnitteluun Suomen uutismedioissa sekä hallinnossa.

Tutkimuksella on myös joitain rajoitteita, joista yksi on aineiston laajuus. Aineistoa olisin voinut kerätä vieläkin suuremman määrän, jos tutkimuksen tekemiseen olisi ollut enemmän aikaa ja resursseja. Aineistoa olisi voitu laajentaa, jos InoSMI:n tutkijoita olisi ollut Tampereen yliopistossa useampia. Siitä huolimatta professori Mikhail Mikhailovin, Pauli Kuivisen ja Elizaveta Iamashevan keräämät korpusaineistot olivat arvokkaita tutkimuksen kannalta ja ne toivat kattavuutta tutkimukseni aineistoon. Kiitän heitä kaikkia heidän arvokkaasta panoksestaan. Toinen rajoite oli se, että InoSMI:n uudelleenkehystämistä Venäjän informaatio sodan tukena ei löytynyt aiempia suomalaisia tutkimuksia, joihin tätä tutkimustani olisi voinut suoraan verrata. Tämä oli valitettavaa, mutta toisaalta se osoittaa sen, että tutkimusaihe on uusi ja tarjoaa vielä paljon tutkittavaa. Uudelleenkehystämistä on kuitenkin tutkittu kansainvälisesti esimerkiksi eurooppalaisten tutkijoiden, Anneleen Spiessensin ja Piet Van Poucken toimesta, mikä tarjosi vertailupohjaa ja arvokasta tietoa tutkimuksen tekemiselle.

4.2 Pohdinta

Päätelmien ohella on tärkeää pohtia sitä, mitä tutkimustulokset kertovat tämänhetkisistä Venäjän informaatio sodan tavoitteista kotirintamalla. InoSMI:n pyrkii selvästi ylläpitämään kohtuullista kuvaa Venäjän ja sen kansalaisten tilanteesta, millä ylläpidetään Venäjän yhteiskunnan yhtenäisyyttä ja vähennetään tyytymättömyyttä Kremlia kohtaan. Samaan aikaan InoSMI rakentaa lukijoilleen narratiivia tai diskurssia, jossa Venäjälle "epäystävälliset maat" (ven. *недружественные страны*), joihin lukeutuvat Suomi, muut länsimaat sekä Ukraina, esitetään kaottisina ja epäonnistuneina.

Venäjän muidenkin medioiden toistaessa Kremlin sanomaa eri vivahteilla voidaan paremmin ymmärtää sitä, miksi Venäjä on onnistunut informaatio sodassaan Ukrainan sodan aikana ja välttänyt omien kansalaisten mielenosoitukset, lukuun ottamatta muutamaa poikkeusta, kuten "suurhyökkäyksen alkua 2022" (Kauppinen 2022) ja "venäläisen oppositiopoliitikon Alexei Navalnyin kuolemaa 2024" (Tuomaala 2024). Lähes totaalinen mediakontrolli näyttää tukevan Venäjää merkittävästi informaatio sodassa, minkä vuoksi Suomenkin tulisi ottaa tämä huomioon ja kehittää omia strategioita, joilla se säilyttäisi yhtäältä demokratiaan kuuluvan sanan- ja mielipiteen vapauden, mutta toisaalta parantaisi yhtenäisyyttä informaatio sodan narratiiveissa ja diskursseissa. Tehtävä on kiistatta haastava, mutta ilman narratiivien ja diskurssin yhtenäisyyttä informaatio sota ajautuu ristiriitaiseen ja epävakaaseen tilaan. Tästä esimerkkinä suomalaisen uutismedioiden uutisointi siitä, että välillä Ukraina vaikuttaa

voittavan (Gråsten-Lahtinen 2024), Venäjän ammuksien loppuvan (Himanen 2022) ja koko Venäjä näyttää romahtavan (Shepelenko 2024), mutta toisaalta on myös aikoja, jolloin uutisoidaan, että Ukrainan jälkeen Venäjä valloittaa Baltian maat (Nissilä 2024), tuottaa monta kertaa enemmän ammuksia kuin Yhdysvallat ja Eurooppa yhteensä (Nuutinen 2024), ja sen talous kasvaa muuta Eurooppaa nopeammin (Kivisaari 2024).

Toisin sanoen, edellä kerrottu tapahtumaketju havainnollistaa varoittavasti sitä, miten uutismediat voivat menettää narratiivien ja diskurssin hallinnan. Venäjän suurhyökkäyksen alussa 2022 narratiivi oli Suomen uutismediassa yhtenäinen: "Ukraina voi voittaa" (Pohjala 2022) ja "Venäjä häviää" (Kotkavirta 2022). Kuitenkin, Venäjän torjuttua Ukrainan vastahyökkäyksen vuonna 2023 (Kullas 2023), median korostama usko Ukrainan kykyihin ja Venäjän heikkouteen muuttui ensin moniäänisemmäksi ja menetti sitten yhtenäisyytensä. Tämän jälkeen median tarina sodasta muuttui ristiriitaiseksi uusien väitteiden ollessa ristiriidassa aiempien kanssa. (MTV-STT-Reuters 2023; Himanen 2023). Lopulta vuoden 2024 lopussa ja vuoden 2025 alussa, alkuperäinen tilannekuva oli kääntynyt pääläelleen (Sailaranta 2024; Helin 2024; Mulari 2025a). Edellä kuvattu olisi tärkeää tiedostaa, varsinkin Suomen valtionjohdon ja uutistoimistojen taholta, jotta vältettäisiin ristiriitaisen narratiivin tai diskurssin syntyminen, jota Venäjä voi käyttää hyväkseen informaatiotosodassa Suomea vastaan.

Toisaalta, myös tätä lähes kolme vuotta kestänyttä länsimaiden uutismedioiden yhteistä "Ukraina voi voittaa ja Venäjä häviää -narratiivin" ylläpitämisen vaikutuksia Ukrainalle pitäisi tutkia sodan päätyttyä ja tilanteen vakiinnuttua (Murray 2022; Wallace 2023; Nykänen 2024; Abrahams 2022, Le Monde-AFP 2023; Shepelenko 2024a). Tällainen tutkimus voisi keskittyä useisiin kysymyksiin: miksi julkisia lausuntoja antaneet länsimaiden asiantuntijat ja poliitikot kannattivat laajasti sodan jatkamista Ukrainan voittoon asti rauhanneuvottelujen sijaan, ja vetosivat Venäjän haluttomuuteen saada aikaan rauha? (Ash ym. 2023; Odom 2023; Dickinson 2024: Yle news 2025). Liittyikö tämä disinformaation tai propagandan dynamiikkaan, ideologisiin painotuksiin, yhtenäisyyden tavoitteluun vai poliittiseen ja yhteiskunnalliseen paineeseen tutkimus- ja työympäristössä? Lisäksi voitaisiin arvioida, missä määrin lausunnot heijastivat yleisön odotuksia. Näihin kysymyksiin vastaaminen edellyttää laajaa empiiristä aineistoa ja historiallista perspektiiviä, jotka ovat todennäköisesti käytettävissä vasta useita vuosia sodan päättymisen jälkeen.

Tutkimustulosten perusteella voidaan esittää myös kannanottoja ja suosituksia. Kuten luvussa 2 todettiin, informaatiotosodan keinoilla, kuten "disinformaatiolla", "propagandalla" ja

"psykologisilla operaatioilla" Venäjä pyrkii heikentämään, manipuloimaan ja johtamaan ihmisiä harhaan poliittisten ja sotilaallisten tavoitteiden saavuttamiseksi. (Hunter ym. 2024, 255). Lisäksi tutkimukseni tulokset uutiskäännösten uudelleenkehystämisestä vahvistavat näkemystä siitä, että Venäjä pyrkii yhtäältä pitämään yhteiskuntansa yhtenäisyyttä yllä ja heikentämään länsimaiden mainetta kansalaistensa silmissä.

Näiden havaintojen pohjalta ehdotan, että Suomen puolustusvoimien ja merkittävimpien instituutioiden, kuten Ulkopoliittisen instituutin ja Aleksanteri-instituutin, tulisi panostaa entistä enemmän Venäjä-tutkimukseen ja varsinkin sen informaatioiden tutkimiseen. Näin voisimme varautua tulevaisuuden haasteisiin paremmin eikä meitä yllätettäisi valmistautumattomina, kuten Saksalle vaikutti käyneen Venäjän suurhyökkäyksen alkaessa Ukrainaan helmikuussa 2022. Tämä ei ainakaan johtunut siitä, etteikö Saksan hallitus olisi saanut huomattavia varoituksia (Michaels 2024, 434). Tänä poikkeuksellisena aikana Venäjä-tutkimuksesta leikkaaminen ei olisi perusteltua. Päinvastoin, Suomessa tulisi investoida huomattavasti Venäjän informaatioiden tutkimukseen. Jatkotutkimukset, joissa tarkasteltaisiin tarkemmin InoSMI:n Suomi -narratiiveja tai laajemmin Venäjän median Suomi -diskurssia, olisivat kannattavia Suomen kansallisen turvallisuuden varmistamisen kannalta. Ne voisivat paljastaa uusia näkökulmia Venäjä suunnitelmista Suomen varalle.

Kaiken kaikkiaan tämä tutkimus on tuonut esiin useita tärkeitä havaintoja, joista nostan esille neljä olennaisinta:

1. InoSMI uudelleen kehystää otsikoiden, kontekstien valinnan ja suomalaisten lukijakommenttien avulla Venäjälle ja sen kansalaisille suotuisaa maailmankuvaa sekä Suomelle, länsimaille ja Ukrainalle hyvin toivotonta tilannetta.
2. InoSMI:n uudelleenkehystämällä on tavoitteena tukea Venäjän informaatioiden narratiiveja ja luoda mahdollisesti Suomen kansalaisista narratiiveja ja diskursseja, joiden mukaan olemme tyytymättömiä Suomen taloudelliseen tilanteeseen ja hallitukseen.
3. Suomen uutismedioiden ja lukijoiden tunnepitoiset uutistekstit ja kommentit näyttäisivät olevan akilleenkantapää eli heikkous, jota InoSMI hyödyntää Venäjän informaatioiden tukemisessa.
4. Venäjän lähes yhdellä äänellä puhuva media näyttää menestyvän informaatioidessa, ja sen haastaminen asettaa punnittavaksi vaikeita kysymyksiä demokraattiselle, sanan- ja mielipiteen vapautta korostavalle Suomelle.

Tähän tutkimuksen loppuun haluan tuoda esille Suomen päättäjille kaksi kuuluisaa ohjetta heidän valitsemastaan linjasta Venäjän informaatioiden sotaan sekä esittää vielä oman, vähemmän tunnetun ajatukseni. Ensimmäinen on tunnettu: Si vis pacem, para bellum (suom. *Jos haluat rauhaa, valmistaudu sotaan* – Flavius Vegetius Rhenanus v. 390). Näitä sanoja on toistettu useaan otteeseen viimeisen kolmen vuoden aikana, mutta historia on kuitenkin osoittanut meille sen, että sotaan valmistautuminen on johtanut myös sotaan, kuten kävi ensimmäisen

maailmansodan sekä Ukrainan sodan kohdalla. Toista maailmansotaa edeltävänä aikana tätä periaatetta ei kuitenkaan noudatettu, mikä antoi natsi-Saksalle tilaisuuden vallata muita Euroopan valtioita. On selvää, että varustautuminen on tällä hetkellä tärkeää ja välttämätöntä Suomen kansallisen turvallisuuden kannalta varsinkin, kun Yhdysvallat näyttää vähentävän velvoitteitaan Euroopan turvallisuuden takaamisessa.

Toinen kuuluisa sanonta on "Dagli amici mi guardi Iddio, che dai nemici mi guardo io" (*Ystäviltäni minua suojelee jumala, vihollisilta suojaudun itse* – italialainen sanonta 1400-luvulta). Tämän periaatteen mukaisesti kansainvälinen yhteistyö, diplomatia sekä Nato-jäsenyys ovat tärkeitä Suomen turvallisuudelle, kuin myös omasta vahvasta puolustuskyvystä ja varautumisesta huolehtiminen. Koko jatkosodan jälkeisen ajan Suomi säilytti keskusteluyhteyden ja kauppasuhteet silloiseen Neuvostoliittoon ja myöhemmin Venäjään, jotka molemmat olivat Suomelle pelottavia naapureita. Tällöin diplomatian ja kaupan avulla rauha ja turvallisuus säilyi. Lopuksi esitän vielä vähemmän tunnetun ajatukseni: "Si vis pacem, para pacem et eius defensionem" (*Jos haluat rauhaa, valmistaudu rauhaan ja sen puolustamiseen*). Suomen tulisi siis panostaa varustautumisen ja informaatio sodan ohella myös vahvuksiinsa: rauhanvälitykseen, dialogiin ja jännitteitä vähentäviin toimiin, kun pysyvä ja oikeudenmukainen rauha Ukrainassa sen sallii – tai saneltu, epäoikeudenmukainen rauha sitä vaatii.

KIRJALLISUUSLÄHTEET

- Abrahams, Jessica 2022. Russia "losing slowly", Ben Wallace tells troops. *telegraph.co.uk*, 9.11.2022. <https://www.telegraph.co.uk/world-news/2022/11/09/ukraine-news-russia-war-latest-putin-kherson-iran-drone/>
- Ahonen, Hannamari 2024. Suomi on kokoaan suurempi tietyllä alueella maailmassa. *iltalehti.fi*, 21.2.2024. <https://www.iltalehti.fi/politiikka/a/0ee54092-1bb7-4c21-89e0-3eda1eab0969>
- Alenius, Jari 2024. Diktaattori-Putin vannoi virka-valansa jo viidettä kertaa. *is.fi*, 7.5.2024. <https://www.is.fi/ulkomaat/art-2000010409361.html>
- Angwald, Anton & Charlotte Wagnsson 2024. Disinformation and Strategic Frames: Introducing the Concept of a Strategic Epistemology towards Media. *Media, Culture & Society*, 46:7, 1527–1538, <https://doi.org/10.1177/01634437241265045>.
- Ash, Timothy., Bohr, Annette., Busol, Kateryna., Giles, Keir., Lough, John., Lutsevych, Orysia., Nixey, James., Sher, James., Smith, Simon & Kataryna Wolczuk 2023. How to end Russia's war on Ukraine - Safeguarding Europe's future, and the dangers of a false peace. *chathamhouse.org*, 27.6.2023. <https://www.chathamhouse.org/2023/06/how-end-russias-war-ukraine>
- Baker, Mona 2005. Narratives in and of Translation. *SKASE Journal of Translation and Interpretation*, 1:1. http://www.skase.sk/Volumes/JTI01/doc_pdf/01.pdf
- Baker, Paul., Gabrielatos, Costas., Khosravinik, Majid., Krzyżanowski, Michał., McEnery, Tony. and Wodak, Ruth 2008. A useful methodological synergy? Combining critical discourse analysis and corpus linguistics to examine discourses of refugees and asylum seekers in the UK press. *Discourse & Society*, 19:3, 273–306.
- Baker, Paul & McEnery, Tony (toim.) 2015. *Corpora and Discourse Studies: Integrating Discourse and Corpora*. Basingstoke: Palgrave Macmillan.
- Baumann, Mario 2020. Propaganda Fights and Disinformation Campaigns: The Discourse on Information Warfare in Russia-West Relations. *Contemporary Politics*, 26:3, 288–307, <https://doi.org/10.1080/13569775.2020.1728612>.
- Baumgarten, Stefan. & Gagnon, Chantal 2016. *Translating the European House: Discourse, Ideology and Politics - Selected Papers by Christina Schäffner*, (1. ed.). Cambridge Scholars Publishing.
- Bell, Alan 1991. *The Language of News Media*. Oxford: Blackwell.
- Bernardini, Silvia., Ferraresi, Adriano., Garcea, Federico., & Blanco, Natalia. R. 2024. Corpus approaches to news translation: We can do better than comparable! *Across Languages and Cultures*, 25:2, 198–215. <https://doi.org/10.1556/084.2024.00905>
- Bielsa, Esperanca & Susan Bassnett 2008. *Translation in Global News*. Taylor & Francis Group.

- Bolin, Göran & Risto Kunelius 2023. The Return of Propaganda: Historical Legacies and Contemporary Conceptualisations. *Nordic Journal of Media Studies*, 5:1, pp. 1–16, <https://doi.org/10.2478/njms-2023-0001>.
- Bouchard, Ronald 1999. *Information Operations in Iraq*. Defense Technical Information Center.
- Brunnsberg, Magnus 2022. Brittilehti nostaa Suomen esiin analyysissään: käykö Ukrainalle kuin Suomelle talvisodassa? *iltalehti.fi*, 22.3.2022. <https://www.iltalehti.fi/ulkomaat/a/005cb299-d6c8-4d99-95a5-92131c40784f>
- Brunnsberg, Magnus 2023. Huippuasiantuntija listaa kolme syytä: Tämän takia Venäjän hyökkäyssota Ukrainassa on epäonnistunut. *iltalehti.fi*, 17.2.2023. <https://www.iltalehti.fi/ulkomaat/a/63f708dc-e929-45fd-8496-a40404bbd914>
- Bulić, Krešimir 2011. The aesthetic alchemy of sounding impartial: Why Serbs still listen to ‘the BBC conspiracy’. *Journalism*, 12:2, 183–197. <https://doi.org/10.1177/1464884910388587>
- Conway, Kyle 2015. What is the role of culture in news translation? A materialist approach, *Perspectives*, 23:4, 521–535. <https://doi.org/10.1080/0907676X.2015.1026833>
- Dickinson, Peter 2024. Putin’s 2022 "peace proposal" was a blueprint for the destruction of Ukraine. *atlanticcouncil.org*, 5.11.2024. <https://www.atlanticcouncil.org/blogs/ukrainealert/putins-2022-peace-proposal-was-a-blueprint-for-the-destruction-of-ukraine/>
- Dijk, Teun. A. van 1997. What is political discourse analysis? Teoksessa Blommaert, J. & Bulcaen, C. (toim.) *Political Linguistics*, 11–52, Amsterdam: Benjamins.
- Dijk, Teun. A. van 2006b. Discourse and manipulation, *Discourse & Society*, 17:2, 359–383.
- Dor, Daniel 2003. On newspaper headlines as relevance optimizers. *Journal of Pragmatics*, 35:5, 695–721. [https://doi.org/10.1016/S0378-2166\(02\)00134-0](https://doi.org/10.1016/S0378-2166(02)00134-0)
- Erämaa, Ida 2023. Ruplaa uhkaa luhistuminen. *iltalehti.fi*, 14.8.2023. <https://www.iltalehti.fi/talous/a/eaebdeff-5cf6-4871-baff-04eabc8ad04f>
- Etkind, Alexander 2009. Putin’s History Lessons. *Project Syndicate*. <https://www.project-syndicate.org/commentary/putin-s-history-lessons>
- Fairclough, Isabela, & Norman Fairclough 2012. *Political Discourse Analysis: A Method for Advanced Students*, London: Routledge, <https://doi.org/10.4324/9780203137888>.
- Fallis, Don 2015. What Is Disinformation? *Library Trends*, 63:3, 401–26, <https://doi.org/10.1353/lib.2015.0014>.
- Firth, J. R. 1957. A synopsis of linguistic theory, 1930–1955. Teoksessa *Philological Society, ed., Studies in Linguistic Analysis*, 1–32, Oxford: Blackwell.
- Gillings, Mathew, Gerlinde Mautner & Paul Baker 2021. *Corpus-Assisted Discourse Studies*. Cambridge University Press.

- Gråsten-Lahtinen, Hanna 2024. Kimmo Kiljunen: Ukraina on jo voittanut sodan – Esittelee "erikoisen" skenaarion. *iltalehti.fi*, 19.2.2024.
<https://www.iltalehti.fi/politiikka/a/bcc72eab-2182-4886-a5c2-67c553d17d92>
- Hallikainen, Iida 2022. 5 asiaa, joissa Venäjä on epä-onnistunut Ukrainan sodassa – katso lista sodan eri osa-puolten materiaali-menetyksistä. *is.fi*, 16.3.2022.
<https://www.is.fi/ulkomaat/art-2000008682462.html>
- Hannon, Michael 2023. The politics of post-truth. *Critical Review*, 35:1–2, 40–62.
- Helin, John 2024. Ukraina on häviämässä sodan Donald Trumpista huolimatta. *hs.fi*, 6.11.2024. <https://www.hs.fi/maailma/art-2000010812997.html>
- Hermans, Theo 2002. Paradoxes and Aporias in Translation and Translation Studies. Teoksessa Alessandra Riccardi (toim.), *Translation Studies: Perspectives on an Emerging Discipline*, 10–23. Cambridge: Cambridge University Press.
- Himananen, Jari 2022. Ukraina väittää: Venäjän ammuksiset ja ruoka loppuvat pian – myös tankkituotanto keskeytyi. *iltalehti.fi*, 22.3.2022.
<https://www.iltalehti.fi/ulkomaat/a/2cabfecfd-ee02-407e-a516-f2436622d786>
- Himananen, Jari 2023. Tätä Venäjän voitto sodassa tarkoittaisi oikeasti – "Mitään ei olisi jäljellä". *iltalehti.fi*, 10.11.2023. <https://www.iltalehti.fi/ulkomaat/a/b15c9475-720f-4bc1-91bb-52ec2b1771c7>
- Huhtinen, Mauri 2006. Sota on politiikan jatkamista toisin keinoin – tai toisin päin. *Niin ja näin*. <https://netn.fi/wp-content/uploads/2012/06/netn061-24.pdf>
- Hujanen, Miikka 2023. Huippukokouksesta uusi nöyryytys Putinille – asiantuntija: hänen tulisi ottaa se henkilökohtaisesti. *is.fi*, 22.8.2023. <https://www.is.fi/ulkomaat/art-2000009797341.html>
- Hunter, Lance., Craig, Albert., Rutland, Josh., Topping, Kristen., Hennigan, Christoher., 2024. Artificial Intelligence and Information Warfare in Major Power States: How the US, China, and Russia Are Using Artificial Intelligence in Their Information Warfare and Influence Operations. *Defense & Security Analysis*, 40:2, 235–69, Abingdon: Routledge. <https://doi.org/10.1080/14751798.2024.2321736>.
- Iltalehti 2025. Iltalehden linja. *iltalehti.fi*. <https://www.iltalehti.fi/info/iltalehdesta>
- InoSMI 2024. InoSMI:n uutisnäkömä. *inosmi.ru*, 23.4.2025. <https://inosmi.ru>
- Julkunen, Emmi 2023. Ajatushautomon: Venäjä menettänyt lähes puolet tärkeimmistä panssari-vaunuistaan – Ukrainan kalusto kasvanut. *is.fi*, 15.2.2023.
<https://www.is.fi/ulkomaat/art-2000009396503.html>
- Järveläinen, Ville 2025. Elon Muskin tekoälyltä kysyttiin, millä todennäköisyydellä presidentti Trump on Venäjän kätyri. *iltalehti.fi*, 10.3.2025.
<https://www.iltalehti.fi/digi uutiset/a/ccc5c868-5d2c-497d-a4f6-0cb11c1a4916>

- Kaleva, Atte 2023. Suomesta tuli Naton myötä kokoaan suurempi. *verkkouutiset.fi*, 7.4.2023. <https://www.verkkouutiset.fi/a/suomesta-tuli-naton-myota-kokoaan-suurempi/#db4aee21>
- Kalinin, Ilya 2011. Nostalgic modernisation: The Soviet past as "historical horizon". *Slavonica* 17:3, 156–166. <https://doi.org/10.1179/136174211X13122749974366>
- Kamyans, Angela 2022. Ideological Shifts in the BBC Headlines Translated into Ukrainian and Russian. *Perspectives, Studies in Translation*, 30:1, 86–102, <https://doi.org/10.1080/0907676X.2021.1891269>.
- Kamyans, Angela 2023. Determining Ideology through Translation: A Case Study of an 'Oligarchic' News Agency. *Translation in Society*, 2:2, 188–212, <https://doi.org/10.1075/tris.22011.kam>.
- Kanet, Roger 2024. Moscow and the World: From Soviet Active Measures to Russian Information Warfare, *ACIG*, 3:1. University of Miami.
- Kangasniemi, Tuomas 2025. Ukraina alkoi käyttää 112 vuotta vanhaa ilmasodan taktiikkaa: Toimii hämmästyttävän hyvin. *iltalehti.fi*, 6.4.2025. <https://www.iltalehti.fi/ulkomaat/a/75063fd5-944f-49e6-9b56-fa86098f888d>
- Karjalainen, Anssi 2022. Huippupelaajan painajainen – venäläissotilailta raakalaismainen ratkaisu ystävää kohtaan: "Eivät edes luovuttaneet ruumiita". *iltalehti.fi*, 12.4.2022. <https://www.iltalehti.fi/jalkapallo/a/59db2dda-a18f-4a37-abb9-11793ac61b7f>
- Karkkola, Minna 2022. Sotahistorian tuntijan mukaan Venäjän tilanne on nyt harvinaisen heikko – "Sota on siirtynyt uuteen vaiheeseen". *talouselama.fi*, 18.9.2022. <https://www.talouselama.fi/uutiset/sotahistorian-tuntijan-mukaan-venajan-tilanne-on-nyt-harvinaisen-heikko-sota-on-siirtynyt-uuteen-vaiheeseen/fbf5ab0b-330a-4595-9ddf-3ab0dbae33b7>
- Kauppinen, Ina 2022. Ympäri Venäjää osoitettu mieltä Ukrainan sotaa vastaan – yli 1 600 ihmistä otettu kiinni. *is.fi*, 24.2.2022. <https://www.is.fi/ulkomaat/art-2000008640754.html>
- Kirjonen, Leo 2022. Putin yrittää tänään kaapata jopa 15 prosenttia Ukrainan pinta-alasta – näin operaatio alkaa. *iltalehti.fi*, 23.9.2022. <https://www.iltalehti.fi/ulkomaat/a/0139be51-e729-4cb8-b91a-4e9c5b9dd401>
- Kivisaari, Ella 2024. Venäjän talous on yllättävällä tolalla. *verkkouutiset.fi*, 3.2.2024. <https://www.verkkouutiset.fi/a/venajan-talous-on-yllattavalla-tolalla/#db4aee21>
- Kokkonen, Yrjö. Krimin kriisi hetki hetkeltä lauantaina. 1.3.*yle.fi*, 1.3.2014. <https://yle.fi/a/3-7114885>
- Korhonen, Annamari., Pitkäsalo, Eliisa & Sari Hokkanen 2024. *Tutkimusopas: Käännöstiedettä opinnäytteisiin*. Tampereen yliopisto.
- Kotkavirta, Johannes 2022. Sanna Marinilta suoraa puhetta Venäjästä – "Tulee häviämään". *is.fi*, 2.12.2022. <https://www.is.fi/politiikka/art-2000009241915.html>

- Kuivinen, Pauli 2023. *Korpusavusteinen diskurssianalyysi Ukrainan sodan sota- ja hyökkäysdiskurssista*. Tampereen yliopisto, pro gradu -tutkielma.
<https://trepo.tuni.fi/handle/10024/148289>
- Kullas, Joakim 2023. Synkkä arvio sota-asiantuntijalta: Ukrainan vastahyökkäys epäonnistui – "Tilanne näyttää todella ikävältä". *kauppalehti.fi*, 28.10.2023.
<https://www.kauppalehti.fi/uutiset/synkka-arvio-sota-asiantuntijalta-ukrainan-vastahyokkays-epaonnistui-tilanne-nayttaa-todella-ikavalta/0036cbfc-d419-4fcb-b3f9-66b93558d0bc>
- Kunda, Ziva 1990. The case for motivated reasoning. *Psychological Bulletin*, 108:3, 480–498.
- Kuuskoski 2022. Venäjä: "Kansantasavallat" ovat pyytäneet Putinilta apua Ukrainan sotilaallisen aggression pysäyttämiseksi. *is.fi*, 23.2.2022. <https://www.is.fi/ulkomaat/art-2000008637938.html>
- Lauren, Anna-Lena 2020. Varkaita ja vääristelijöitä. *Suomen kuvalehti*. 6.11.2020.
<https://netn.fi/wp-content/uploads/2012/06/netn061-24.pdf>
- Lehtonen, Atte 2024. Venäjällä konkurssiaalto. *iltalehti.fi*, 10.3.2024.
<https://www.iltalehti.fi/ulkomaat/a/1af49bc5-10fc-430f-a442-188fbecca16d>
- Le Monde-AFP 2023. 'Putin's already lost the war,' says Biden. *lemonde.fr*, 14.7.2023.
https://www.lemonde.fr/en/united-states/article/2023/07/14/putin-s-already-lost-the-war-says-biden_6052643_133.html
- Lenin, Vladimir 1920. Puhe 8. yleisvenäläisessä neuvostokongressissa 29.12.1920.
<https://www.marxists.org/archive/lenin/works/1920/8thcong/ch02.htm>
- McCombs, Maxwell 2004. Setting the agenda: The mass media and public opinion. Polity Press.
- Michaels, Eva 2024. Caught off guard? Evaluating how external experts in Germany warned about Russia's war on Ukraine. *Intelligence and National Security*, 39:3, 420–442.
<https://doi.org/10.1080/02684527.2024.2330133>
- MTV-STT-AFP-Reuters 2014. Krimin kriisi: Armeija hälytystilassa maalla ja merellä, ilmatila suljettu. *mtvuutiset.fi*, 1.3.2014.
<https://web.archive.org/web/20160508053002/http://www.mtv.fi/uutiset/ulkomaat/artikkel/ukrainan-armeija-halytystilassa/3007406>
- MTV-STT-Reuters 2023. Ukraina pelkää jäävänsä ilman Yhdysvaltojen tukea: "Voimme hävitä tämän sodan" – MTV seuraa Ukrainan sotaa. *mtvuutiset.fi*, 5.12.2023.
<https://www.mtvuutiset.fi/artikkeli/yhdysvaltain-kansallisen-turvallisuuden-neuvonantajalta-tiukka-vetoamus-kongressin-on-toimittava-nyt-mtv-seuraa-ukrainan-sotaa/8832948>
- Mulari, Heikki 2023. Kiusallinen paljastus: Zelenskiyn lähipiirillä häijy kytkös Venäjään. *iltalehti.fi*, 22.12.2023. <https://www.iltalehti.fi/ulkomaat/a/9d58dd24-fe0f-4f7d-b64e-e98d13755a73>

- Mulari, Heikki 2025a. Kommentti: Putin voitti. *iltalehti.fi*, 13.2.2025. <https://www.iltalehti.fi/ulkomaat/a/9ce0709e-3f0f-49ec-8acf-a0f1e546c8d0>
- Mulari, Heikki 2025b. Venäjän hyökkäyksen hinnasta kalmaiseva arvio. *iltalehti.fi*, 24.2.2025. <https://www.iltalehti.fi/ulkomaat/a/d403028b-3a56-4501-82e3-5018ccd3463b>
- Mulari, Heikki 2025c. Venäjän propagandisteilta järjetön selitys Suomen liittymisestä Natoon. *iltalehti.fi*, 26.1.2025. <https://www.iltalehti.fi/ulkomaat/a/075950af-67e4-4c02-833f-5cab41da125c>
- Murray, Douglas 2022. On a visit to Kherson, I see why the Ukrainians will win — with our support. *nypost.com*, 18.11.2022. <https://nypost.com/2022/11/18/on-a-visit-to-kherson-i-see-why-the-ukrainians-will-win-with-our-support/>
- Nissilä, Alekski 2024. Ukrainan tiedustelukennraali väittää Venäjän valtaavan Baltian viikossa – Viron Suomen-suurlähettiläs jyrähti. *iltalehti.fi*, 5.5.2024. <https://www.iltalehti.fi/ulkomaat/a/8a40925e-f091-4b78-8092-aad274e2c019>
- Nuutinen, Anna 2024. CNN: Näin selkeä on Venäjän ylivoima ammustuotannossa tällä hetkellä. *is.fi*, 11.3.2024. <https://www.is.fi/ulkomaat/art-2000010286475.html>
- Nuutinen, Anna 2025. ISW: Venäjä epäonnistui pää-tavoitteissaan sodassa 2024 – maksoi hirvittävän hinnan jokaisesta neliö-kilometristä. *is.fi*, 2.1.2025. <https://www.is.fi/ulkomaat/art-2000010938699.html>
- Nykänen, Marikki 2024. Ukraina on jo voittanut, sanoo Stubb yhä: "Heistä ei koskaan tule venäläisiä". *mtvuutiset.fi*, 9.2.2024. <https://www.mtvuutiset.fi/artikkeli/ukraina-on-jo-voittanut-sanoo-stubb-yha-heista-ei-koskaan-tule-venalaisia/8875490>
- Nykänen, Marikki 2025. Täyttä roskaa. *iltalehti.fi*, 25.3.2025. <https://www.iltalehti.fi/ulkomaat/a/ae166122-ed6f-4cf4-8f7d-2f5e6d831f39>
- Odarchenko, Kateryna & Elena Davlikanova 2024. Russia's evolving information war poses a growing threat to the West. *atlanticcouncil.org*, 26.11.2024. <https://www.atlanticcouncil.org/blogs/ukrainealert/russias-evolving-information-war-poses-a-growing-threat-to-the-west/>
- Odom, Mark B 2023. Finnish PM: 'We have to make sure the Ukrainians win' *yle.fi*, 17.1.2023. <https://yle.fi/a/74-20013360>
- Paastela, Kaisa 2024. Ukraina keksi keinon: Venäjältä tulevat räjähdelennot ohjataan takaisin. *verkkouutiset.fi*, 29.11.2024. <https://www.verkkouutiset.fi/a/ukraina-keksi-keinon-venajalta-tulevat-rajahdelennot-ohjataan-takaisin/#db4aee21>
- Perttula, Pentti 2025. Koillisväylä rahtireittinä epäonnistui – Vladimir Putin myönsi. *verkkouutiset.fi*, 28.3.2025. <https://www.verkkouutiset.fi/a/koillisvayla-rahtireittina-epaonnistui-vladimir-putin-myonsi/#db4aee21>
- Pohjala, Pauliina 2022. Mika Aaltola IL:ssä: Ukraina voi voittaa – "sodan järjettömyys alkaa selvitä Venäjän johdolle". *suomenmaa.fi*, 13.9.2022.

<https://www.suomenmaa.fi/uutiset/mika-aaltola-ilssa-ukraina-voi-voittaa-sodan-jarjettomyys-alkaa-selvita-venajan-johdolle/>

Price, Brian R 2023. Colonel John Boyd's Thoughts on Disruption, Marine Corps University Press. *MCU Journal JAMS*, 14:1.

https://www.usmceu.edu/Portals/218/JAMS%2014_1_Spring2023_Price.pdf

Pulliainen, Mikko 2022. Analyysi: Venäjän hyökkäys Ukrainaan epäonnistui kolmella tavalla – edessä kuitenkin pitkä kamppailu, sillä Vladimir Putin tuskin luovuttaa lähiaikoina. *tekniikkatalous.fi*, 8.6.2022. <https://www.tekniikkatalous.fi/uutiset/analyysi-venajan-hyokkays-ukrainaan-epaonnistui-kolmella-tavalla-edessa-kuitenkin-pitka-kamppailu-silla-vladimir-putin-tuskin-luovuttaa-lahiaikoina/0c6186d4-cffc-482e-b7ba-b4a96c15bba8>

Pym, Anthony 1998. Lives of Henri Albert, Nietzschean translator. Teoksessa Ann Beylard-Ozeroff, Jana Králová and Barbara Moser-Mercer (toim.), *Translators' Strategies and Creativity — Selected Papers from the 9th International Conference on Translation and Interpreting*, Prague, September 1995, 117–125. Amsterdam; Philadelphia: John Benjamins.

Ristamäki, Juha 2022. Tuomioja vastaa IL:lle: Mikä tässä on peliä suoraan Venäjän pussiin?. *iltalehti.fi*, 9.2.2022. <https://www.iltalehti.fi/politiikka/a/990d3126-928e-4c07-828e-d3d567e4dac4>

Sailaranta, Tatu 2024. Kolumni: Putin on voittamassa sodan – Suomen on syytä katsoa peiliin *talouselama.fi*, 25.11.2024. <https://www.talouselama.fi/uutiset/putin-on-voittamassa-sodan-suomen-on-syyta-katsoa-peiliin/4151e0a1-fdea-48a0-9ed6-ee083fd1f98>

Schäffner, Christina, & Susan Bassnett 2010. *Political Discourse, Media and Translation*. Newcastle upon Tyne: Cambridge Scholars.

Seppä, Petri 2025. Venäjä on Suomelle suurin uhka – viisi keskeisintä viestiä Supon tiedotus-tilaisuudesta. *iltalehti.fi*, 4.3.2025. <https://www.is.fi/kotimaa/art-2000011073632.html>

Shepelenko, Mikael 2024a. Arvostettu historioitsija: Venäjä häviää. *iltalehti.fi*, 11.5.2024. <https://www.iltalehti.fi/ulkomaat/a/92b75d73-2935-4cc6-8ede-d9cf54c72ae2>

Shepelenko, Mikael 2024b. Näin Venäjä voisi romahtaa. *iltalehti.fi*, 9.2.2024. <https://www.iltalehti.fi/ulkomaat/a/f775d815-5a9a-4602-936f-1aadafd6b5d9>

Shovkopliias, Ivan 2022. The invisible war: 8 years of battles in Donbas. *war.ukraine.ua*, 14.6.2022. <https://war.ukraine.ua/articles/8-years-of-war-in-donbas/>

Shultz, Richard & Roy Godson 1984. *Dezinformatsia: Active Measures in Soviet Strategy*. New York, NY: Pergamon-Brassey's, International Defense Publishers.

Silvennoinen, Santtu 2023. Näkökulma: Putinin puudelilta oksettava siirto. *iltalehti.fi*, 8.12.2023. <https://www.iltalehti.fi/muutlajit/a/9a53a6e5-da40-4c68-97e5-8108cac09471>

Simojoki, Niilo STT 2025. Venäjän hyökkäyssodan alkamisesta kolme vuotta – koko EU-komissio Kiovaan. *is.fi*, 24.2.2025. <https://www.is.fi/ulkomaat/art-2000011054083.html>

- Skara, Marija 2022. Suomi on varautunut kriiseihin poikkeuksellisen hyvin – varastoissa on polttoainetta, leipäviljaa ja lääkkeitä. *yle.fi*, 8.3.2022. <https://yle.fi/a/3-12348603>
- Sketch Engine 2025. Word Sketch -toiminnon kuvaus. <https://www.sketchengine.eu/guide/word-sketch-collocations-and-word-combinations/>
- Sonerva, Anniina & Mikael Shepelenko 2024. Ukraina iski Venäjän ydinvaroitustjärjestelmään. *iltalehti.fi*, 27.5.2024. <https://www.iltalehti.fi/ulkomaat/a/100c49da-4933-4d6f-aba0-5c2d84d1018e>
- Spiessens, Anneleen & Piet Van Poucke 2016. Translating News Discourse on the Crimean Crisis: Patterns of Reframing on the Russian Website InoSMI. *Translator*, 22:3, 319–39, <https://doi.org/10.1080/13556509.2016.1180570>.
- Spiessens, Anneleen 2019. Deep Memory during the Crimean Crisis: References to the Great Patriotic War in Russian News Translation. *Target: International Journal of Translation Studies*, 31:3, 398–419. <https://doi.org/10.1075/target.18113.spi>.
- Spiessens, Anneleen, & Piet Van Poucke 2021. Constructing Russian Identity in News Translation: The Case of the Crimean Crisis. *Translation and Interpreting Studies*, 16:3, 368–93, <https://doi.org/10.1075/tis.18037.spi>.
- Stenvall, Niko 2024. Tutkijat: Nyt on ainutlaatuinen sauma kaataa Putin. *iltalehti.fi*, 12.12.2024. <https://www.iltalehti.fi/ulkomaat/a/9960d36c-f736-4762-bcbe-49ae8030e090>
- STT-AFP 2024a. G20-huippukokous alkaa Brasiliassa ilman Putinia. *is.fi*, 17.11.2024. <https://www.is.fi/ulkomaat/art-2000010840342.html>
- STT-AFP 2024b. Zelenskyi kommentoi ensimmäistä kertaa Ukrainan miehistö-tappioita. *is.fi*, 25.2.2024. <https://www.is.fi/ulkomaat/art-2000010252636.html>
- STT-MTV 2015. Nato-jäsenyys maksaisi 40 miljoonaa euroa vuodessa. *mtvuutiset.fi*, 7.4.2015. <https://www.mtvuutiset.fi/artikkeli/nato-jasenyys-maksaisi-40-miljoonaa-euroa-vuodessa/4972786>
- STT & Taloussanommat 2023. Venäjän keskuspankki nosti yllättäen ohjauskorkoa – taustalla Kremlin paine. *is.fi*, 15.8.2023. <https://www.is.fi/taloussanommat/art-2000009784629.html>
- Subtirelu, Nic. C. & Baker, Paul, 2018. Corpus-based approaches. Teoksessa John Flowerdew & John. E. Richardson (toim.), *The Routledge Handbook of Critical Discourse Studies*, 106–19. London: Routledge.
- Taylor, Philip M. 2007. Munitions of the Mind: A Brief History of Military Psychological Operations. *Place Branding and Public Diplomacy*, 3:3, 196–204, <https://doi.org/10.1057/palgrave.pb.6000064>.
- Tankard, James W. 2001. The empirical approach to the study of media framing. Teoksessa Stephen. D. Reese, Oscar. H. Gandy, Jr., & August. E. Grant (toim.), *Framing public life*, 95–106. Lawrence Erlbaum.

- TASS 2022a. Chronicle of Donbass republics, Zaporozhye and Kherson regions' accession to Russia. *tass.com*, 3.10.2022. <https://tass.com/politics/1517241>
- TASS 2022b. NATO to fight Russia "to the last Ukrainian" — deputy chief of Russian presidential staff. *tass.com*, 10.8.2022. <https://tass.com/politics/1491883>
- TASS 2023. 'Beggar' Zelensky heads to US to ask West for money, new weapons — Russian diplomat. *tass.com*, 19.3.2023. <https://tass.com/politics/1676819>
- TASS 2025a. Current Kiev government fails to represent interests of Ukrainian people — Lavrov. *tass.com*, 26.3.2025. <https://tass.com/politics/1934681>
- TASS 2025b. Nearly 70 % of Ukrainians say corruption got worse in 2024 — poll. *tass.com*, 24.1.2025. <https://tass.com/society/1903773>
- TASS 2025c. Russia calls on international community to condemn Kiev's crimes — diplomat. *tass.com*, 15.4.2025. <https://tass.com/politics/1943909>
- TASS 2025d. West betrayed Kiev by pitting Ukrainians against Russians, Moscow diplomat argues. *tass.com*, 13.2.2025. <https://tass.com/politics/1912985>
- Thornton, Rod 2015. The Changing Nature of Modern Warfare: Responding to Russian Information Warfare. *RUSI Journal*, 160: 4, 40–48, <https://doi.org/10.1080/03071847.2015.1079047>.
- Tieteen Termipankki 2015. Parateksti/Kynnysteksti. *tieteentermipankki.fi*, 4.11.2015. <https://tieteentermipankki.fi/wiki/Kirjallisuudentutkimus:parateksti>
- Tuomaala, Erja 2024. Lähes 400 Navalnyia muistanutta mielenosoittajaa otettu kiinni Venäjällä – muistotapahtumia eri puolilla maailmaa. *yle.fi*, 17.2.2024. <https://yle.fi/a/74-20075121>
- U.S. Department of Defence 2022. NATO Unified, Resolute in Face of Russia's 'Illegal' Ukraine Invasion, Austin Says. *defence.gov*, 13.10.2022. <https://www.defense.gov/News/News-Stories/Article/Article/3188194/nato-unified-resolute-in-face-of-russias-illegal-ukraine-invasion-austin-says/>
- Valdeón, Roberto A. 2008. Anomalous News Translation: Selective Appropriation of Themes and Texts in the Internet. *Babel* 54:4, 299–326.
- Valdeón, Roberto A. 2022. Gatekeeping, Ideological Affinity and Journalistic Translation. *Journalism*, 23:1, 117–133.
- Varjus, Seppo 2022. Pääkirjoitus: Venäjää johtaa sotarikollinen – saadaanko Putinia koskaan vastuuseen? *is.fi*, 18.3.2022. <https://www.is.fi/paakirjoitus/art-2000008692235.html>
- Vuorinen, Erkkä 1995. News Translation as Gatekeeping. Teoksessa Mary Snell-Hornby, Zuzana Jettmarova, and Klaus Kaindl (toim.), *Translation as Intercultural Communication. Selected Papers from the EST Congress – Prague 1995*, 161–171. Amsterdam: John Benjamins.

Wallace, Ben 2023. Ukraine is winning. Now let's finish the job. *telegraph.co.uk*, 1.10.2023. <https://www.telegraph.co.uk/news/2023/10/01/ben-wallace-ukraine-counteroffensive-succeeding/>

Whitaker, James 1997. Psychological Warfare in Vietnam, *Political Psychology* 18:1, 165–79. Hoboken, New Jersey.

Yle News 2025. Stubb joins Ukraine summit after Orpo rules out deployment of Finnish troops. *yle.fi*, 15.3.2025. <https://yle.fi/a/74-20149720>

Останній Бастион 2024. Хто дозволив клоуну торгувати Україною. *bastion.tv*, 18.11.2024. https://bastion.tv/hto-dozvoliv-klounu-torguvati-ukrayinoyu_n66615

Бойко, Александр 2025а. Минобороны России подтвердило ликвидацию двумя «Искандерами» шестидесяти командиров ВСУ на совещании в Сумах. *kp.ru*, 14.4.2025. <https://www.kp.ru/daily/27685/5075245/>

Бойко, Александр 2025b. Минобороны России сообщило об уничтожении военного аэродрома и гидропорта ВСУ. *kp.ru*, 12.4.2025. <https://www.kp.ru/daily/27685.5/5074616/>

ComNews 2007. Объявлены лауреаты "Премии Рунета – 2007". *comnews.ru*, 28.11.2007. <https://www.comnews.ru/content/47735>

Ямашева, Елизавета 2024. Спасибо за "внимание": Трудности распознавания манипулятивного использования кавычек на примере анализа новостных текстов портала «ИНОСМИ». Tampereen yliopisto, kandidaatin tutkielma. <https://trepo.tuni.fi/handle/10024/159712>

ИноСМИ 2022. Дети из финско-русской семьи вынуждены слушать жестокие комментарии в свой адрес — "Дети говорили, что не хотят быть русскими". *inosmi.ru*, 20.11.2022ю <https://inosmi.ru/20221120/russkoyazychnye-257937245.html>

ИноСМИ 2023. Профессор: Финляндия излишне нервозно отреагировала на российские провокации. *inosmi.ru*, 21.11.2023. <https://inosmi.ru/20231121/granitsa-266687105.html>

ИноСМИ 2024а. На восточном фронте ВСУ сталкиваются с проблемами набора квалифицированных солдат. *inosmi.ru*, 19.12.2024. <https://inosmi.ru/20241219/vsu-271225005.html>

ИноСМИ 2024б. Путин реализует свой план. Группа стран вокруг России — это уже половина мира. *inosmi.ru*, 28.12.2024. <https://inosmi.ru/20241228/briks-271357756.html>

ИноСМИ 2024с. Россия возвращается к царским и советским корням. *inosmi.ru*, 24.12.2024. <https://inosmi.ru/20241224/rossiya-271299506.html>

- ИноСМИ 2024d. Россия использует грозную ракету и усиливает свой ответ на АТАСМС. "Пораженный объект практически перестает существовать". *inosmi.ru*, 22.11.2024. <https://inosmi.ru/20241122/otvet-270865536.html>
- ИноСМИ 2024e. Жестокое явление изменило центр Хельсинки за короткое время. *inosmi.ru*, 26.7.2024. <https://inosmi.ru/20240726/khelsinki-269641847.html>
- ИноСМИ 2025a. ЕС встревожен: Трамп не дает Украине гарантии безопасности. *inosmi.ru*, 27.2.2025. <https://inosmi.ru/20250227/evrosoyuz-272009142.html>
- ИноСМИ 2025b. Информация о проекте. *inosmi.ru*, <https://inosmi.ru/docs/us.html>
- ИноСМИ 2025c. "Историческое соглашение": США голосуют в ООН вместе с Россией, отказавшись поддержать Украину. *inosmi.ru*, 25.2.2025. <https://inosmi.ru/20250225/oon-271982461.html>
- ИноСМИ 2025d. Провал Зеленского в Вашингтоне. Последствия для Украины. *inosmi.ru*, 28.2.2025. <https://inosmi.ru/20250228/peregovory-272034746.html>
- ИноСМИ 2025e. Путин хорошо понимает, что сейчас он хозяин ситуации, поскольку у Трампа нет действенных средств воздействия на Россию. *inosmi.ru*, 26.2.2025. <https://inosmi.ru/20250226/ukraina-271994485.html>
- ИноСМИ 2025f. "Русские чувствуют себя как в апреле 1945 года: они верят, что победа у них в руках". *inosmi.ru*, 15.4.2025. https://inosmi.ru/20250415/konflikt_ukraina-272621048.html
- ИноСМИ 2025g. Сдача Крыма России равносильна сдаче Евразии. *inosmi.ru*, 23.4.2025. <https://inosmi.ru/20250423/krym-272724178.html>
- ИноСМИ 2025h. Украина в шаге от капитуляции. Киев попал в глобальный "котел". Выход из него зависит только от России с Америкой. *inosmi.ru*, 22.1.2025. <https://inosmi.ru/20250122/ukraina-271575083.html>
- ИноСМИ 2025i. Украина: кто продолжает финансировать войну и вооружать киевский режим? *inosmi.ru*, 11.4.2025. <https://inosmi.ru/20250411/finansirovanie-272584873.html>
- ИноСМИ 2025j. Украина ни за что не вступит в НАТО. *inosmi.ru*, 22.4.2025. <https://inosmi.ru/20250422/nato-272718535.html>
- ИноСМИ 2025k. Экономика России после трех лет СВО. *inosmi.ru*, 14.3.2025. <https://inosmi.ru/20250314/rossiya-272200847.html>
- Копотев, Михаил 2014. Введение в корпусную лингвистику: Учебное пособие для студентов филологических и лингвистических национальных университетов. Прага: Animedia Company.
- Премия Рунета 2024. ФГУП Международное информационное агентство «Россия сегодня» // проект "ИноСМИ". *premiaruneta.ru*, 9.12.2024. <https://premiaruneta.ru/nominant/260>

Риделл, Вили. Явление «Сглаживание» языка в журналистском переводе: на материале финско-русских переводов на интернет- портале ИНОСМИ 2022 г. 2023. Tampereen yliopisto, kandidaatin tutkielma. <https://trepo.tuni.fi/handle/10024/147067>

Русская служба Би-би-си 2013. Агентство РИА Новости ликвидировано указом Путина. *bbc.com*, 9.12.2013. https://www.bbc.com/russian/russia/2013/12/131209_russia_ria_novosti_closed_down

ТАСС 2014. Путин подписал законы о вступлении Крыма и Севастополя в состав Российской Федерации. *tass.ru*, 21.3.2014. <https://tass.ru/politika/1065487>

Yle 2024. MOT: работающие в Финляндии компании экспортируют в Россию продукцию, необходимую для российской военной машины. *yle.fi*, 15.1.2024. <https://yle.fi/a/74-20069462>

LIITTEET

Liite 1. Tutkielmassa viitatu InoSMI-22-24 -korpuksen tekstit

hs_kivinen_2023-02:

Kivinen, Lasse 2023. Yli 100-vuotias venäläis-ravintola Bellevue joutui sulkemaan Kataja-nokalla. *hs.fi*, 17.2.2023. <https://www.hs.fi/helsinki/art-2000009400823.html>
В Хельсинки закрылся ресторан русской кухни со столетней историей. *inosmi.ru*, 21.2.2023. <https://inosmi.ru/20230221/khelsinki-260793252.html>

hs_määttänen_2022-12:

Määttänen, Juuso 2022. Joukko naamioituneita henkilöitä heitti lekoja Suomen Moskovan-suur-lähetystön pihalle. *hs.fi*, 20.12.2022. <https://www.hs.fi/maailma/art-2000009280322.html>
Группа людей в масках забросала кувалдами двор посольства Финляндии в Москве. *inosmi.ru*, 22.12.2022. <https://inosmi.ru/20221222/kuvalda-259083731.html>

iltalehti_henell_2023-12:

Henell, Helmi 2023. Naton härski joulupukkiväite ravisteli suomalaisia: ”Harhainen tilannekuva”. *iltalehti.fi*, 16.12.2023. https://www.iltalehti.fi/kotimaa/a/0752b0c6-0f32-43b7-a84c-3e61ccef1ed8?_gl=1*62hd78*_ga*MTY0ODA3ODE5MS4xNjYzNjU1Mzg2*_ga_3L539PMN3X*MTcwMjk3OTQwOS41Mi4xLjE3MDI5ODEwMTYuMC4wLjA
Рождественское видео НАТО о Йоулупукки потрясло финнов: "Если дело так пойдет, из нашего сотрудничества ничего не выйдет". *inosmi.ru*, 20.12.2023. <https://inosmi.ru/20231220/youlupukki--267158834.html>

iltalehti_himanen&lehtonen_2023-01:

Himanen, Jari & Joonas Lehtonen 2023. ”Venäjä aikoo vahvistaa asevoimiaan Suomen rajalla – Karjalaan uusi armeijakunta. *iltalehti.fi*, 17.1.2023. <https://www.iltalehti.fi/ulkomaat/a/2f3b6d72-0203-4c15-85cc-99dd3aea0c60>
Россия планирует усилить свои вооруженные формирования у границы с Финляндией — в Карелии появится новый армейский корпус. *inosmi.ru*, 21.1.2023. <https://inosmi.ru/20230121/finlyandiya-259876025.html>

iltalehti_kalmari_2023-10:

Kalmari, Viljami 2023. KHL-joukkue julkaisi kokoonpanon täynnä suomalaisia. *iltalehti.fi*, 15.10.2023. <https://www.iltalehti.fi/khl/a/58774ca5-28fe-4a03-a0e9-42fb92fa3b36>
Команда КХЛ опубликовала список финских игроков, когда-либо выступавших в клубе. *inosmi.ru*, 22.10.2023. <https://inosmi.ru/20231022/khokkey-266239220.html>

iltalehti_lehtonen_2024-01:

Lehtonen, Joonas 2024. Zelenskyi varoittaa: ”He ovat alkaneet puhua Suomesta. *iltalehti.fi*, 11.1.2024. <https://www.iltalehti.fi/ulkomaat/a/0261dd8b-dc92-4837-a6d7-426903a5cc17>
Зеленский предупреждает: "Они стали говорить о Финляндии". *inosmi.ru*, 11.1.2024. <https://inosmi.ru/20240111/zelenskiy-267386963.html>

iltalehti_pasanen_2022-06:

Pasanen, Saara 2022. Bensan hinta pilaa kesäloman: "Kesä menee kotona", mikkeliäinen Sonja lataa. *iltalehti.fi*, 16.6.2022.

<https://www.iltalehti.fi/matka jutut/a/cda3b493-117f-4e80-a157-4fa51a859790>

Цены на бензин портят финнам летний отпуск: "Проведу лето дома", — сетует Сонья из Миккели. *inosmi.ru*, 17.6.2022. <https://inosmi.ru/20220617/benzin-254570078.html>

is_hannula_2023-10:

Hannula, Tommi 2023. Venäjä irtisanoo sopimuksen rajat ylittävistä yhteistyöstä Suomen kanssa. *is.fi*, 20.10.2023. <https://www.is.fi/ulkomaat/art-2000009938321.html>

Россия вышла из соглашения о приграничном сотрудничестве с Финляндией. *inosmi.ru*, 23.10.2023. <https://inosmi.ru/20231023/sotrudnichestvo-266273333.html>

is_hallikainen_2023-05:

Hallikainen, Iida 2023. Professori tyytää itärajan aita: Täysi vitsi ja "muistuttaa leikki-puiston aita". *iltalehti.fi*, 13.5.2023. <https://www.is.fi/politiikka/art-2000009583159.html>

Финский профессор раскритиковал тестовый участок забора на границе с Россией: какая-то шутка, напоминает ограждение для детской площадки. *inosmi.ru*, 17.5.2023. <https://inosmi.ru/20230517/finlyandiya-262963424.html>

is_kokko_2023-11:

Kokko, Outi 2023. Yle: Itärajan epäonnista Zsar-ostoskylää ollaan myymässä pilkkahintaan. *is.fi*, 28.11.2023. <https://www.is.fi/taloussanommat/art-2000010023112.html>

Обанкротившийся финский торговый комплекс "Царь", построенный с расчетом на российских шопинг-туристов, продают за бесценок. *inosmi.ru*, 29.11.2023. <https://inosmi.ru/20231129/bankrotstvo-266835298.html>

is_mäkinen_2024-07:

Mäkinen, Jenny 2024. VTV: Näin paljon Nato-jäsenyys maksaa Suomelle. *is.fi*, 9.7.2024. <https://www.is.fi/kotimaa/art-2000010553041.html>

Вот во сколько обходится Финляндии членство в НАТО. *inosmi.ru*, 11.7.2024. <https://inosmi.ru/20240711/finlyandiya-269497183.html>

is_oivio_2023-04:

Oivio, Janne 2023. "Venäläinen joukkuekaveri suitsuttaa Teemu Pulkkinen: "Täysin venäläistynyt" ". *is.fi*, 15.4.2023. <https://www.is.fi/khl/art-2000009520335.html>

«Русский хоккеист хвалит Теэму Пулккинена: он уже полностью русифицирован». *inosmi.ru*, 18.4.2023. <https://inosmi.ru/20230418/pulkkinen-262283732.html>

is_paananen&alenius_2023-10:

Paananen, Arja & Jari Alenius 2023. Izvestija: Venäjä aikoo vastata Suomelle Laatokan vesiltä – testejä tehty jo Bujan-M ja Karakurt -ohjus-korveteilla. *is.fi*, 23.10.2023. <https://www.is.fi/ulkomaat/art-2000009940682.html>

Россия собирается ответить Финляндии из акватории Ладоги— проведены испытания малых ракетных кораблей проектов "Буян-М" и "Каракурт". *inosmi.ru*, 24.10.2023. https://inosmi.ru/20231024/ladozhskoe_ozero-266292153.html

is_stt_2024-06:

STT 2024. Venäjä ja Valko-Venäjä ilmaantuivat kabinettipöytään Islannissa – suomalaispomolta tiukka reaktio: ”Emme missään muodossa. *is.fi*, 5.6.2024.

<https://www.is.fi/maastohiihto/art-2000010479020.html>

Россия и Белоруссия появились на конгрессе Международной федерации лыжного спорта в Исландии— жесткая реакция Финляндии: "Ни в какой форме".

inosmi.ru, 7.6.2024. <https://inosmi.ru/20240607/sport-269119044.html>

is_tarkkala_2023-12:

Tarkkala, Katri 2023. IL: Suomi alkaa valmistaa tykistö-ammuksia Ukrainalle – laajentaa tuotantoa. *is.fi*, 5.12.2023. <https://www.is.fi/kotimaa/art-2000010036311.html>

Финляндия планирует начать изготавливать артиллерийские боеприпасы для Украины— производство увеличится. *inosmi.ru*, 6.12.2023.

<https://inosmi.ru/20231206/finlyandiya-266940284.html>

verkkouutiset_ahtokivi_2023-05:

Ahtokivi, Ilkka 2023. Venäjä irtisanoi sotilaallisen sopimuksen Suomen kanssa.

verkkouutiset.fi, 24.5.2023. <https://www.verkkouutiset.fi/a/venaja-irtisanoi-sotilaallisen-sopimuksen-suomen-kanssa/#db4aee21>

Россия выходит из соглашения с Финляндией о военных инспекциях. *inosmi.ru*, 25.5.2023. <https://inosmi.ru/20230525/finlyandiya-263164893.html>

verkkouutiset_mäkilä_2023-05:

Mäkilä, Ville 2023. Kuvio havainnollistaa: Näin huonossa tilassa talous on.

verkkouutiset.fi, 10.5.2023. <https://www.verkkouutiset.fi/a/kuvio-havainnollistaa-nain-huonossa-tilassa-suomen-talous-on/#db4aee21>

Вот в каком плачевном состоянии экономика Финляндии находится на самом деле. *inosmi.ru*, 11.5.2023. <https://inosmi.ru/20230511/finlyandiya-262822530.html>

verkkouutiset_paastela_2024-04:

Paastela, Kaisa 2024. HS: Tullin uusi pääjohtaja kääntäisi pakoteajattelun päällelleen.

verkkouutiset.fi, 23.4.2024. <https://www.verkkouutiset.fi/a/hs-tullin-uusi-paajohtaja-kaantaisi-pakoteajattelun-paalaelleen/#db4aee21>

Новый глава таможни Финляндии предложил кардинально изменить отношение к санкциям. *inosmi.ru*, 25.4.2024. <https://inosmi.ru/20240425/sanktsii-268713108.html>

verkkouutiset_summanen_2023-10:

Summanen, Kasper 2023. Venäjän lähetystö jakoi kuvan Suomenlahdesta – "Hyvää huomenta". *verkkouutiset.fi*, 13.10.2023. <https://www.verkkouutiset.fi/a/venajan-lahetysto-jakoi-kuvan-suomenlahdesta-hyvaa-huomenta/#db4aee21>

Посольство России в Великобритании опубликовало в соцсети X фотографию Финского залива: "Доброе утро!". *inosmi.ru*, 17.10.2023.

<https://inosmi.ru/20231017/fotografiya-266170459.html>

yle_martikainen_2022-06:

Martikainen, Annika 2022. Ei vain ruusuilla tanssimista. *yle.fi*, 6.6.2022.

<https://yle.fi/a/3-12470551>

Не только райские кущи. *inosmi.ru*, 9.6.2022.

<https://inosmi.ru/20220609/russkoyazychnye-254486978.html>

VENÄJÄNKIELINEN LYHENNELMÄ

Рефрейминг новостных переводов как часть информационной войны России против Запада: корпус-ориентированный дискурс-анализ переводов с финского на русский на портале ИноСМИ за 2022–2024 годы

1 Введение

Темой настоящей магистерской диссертации является исследование процесса рефрейминга новостных переводов как части информационной войны России против западных стран. Настоящее исследование посвящено дискурс-анализу переводов с финского языка на русский, опубликованных на портале ИноСМИ в период с 2022 по 2024 годы. Актуальность данной темы обусловлена возрастающей ролью медийных переводов в формировании общественного мнения и их использованием в качестве инструмента информационного воздействия. Мы исходим из предположения, что переводы новостей на портале ИноСМИ подвергаются целенаправленному рефреймингу, что позволяет манипулировать восприятием западных событий в российском информационном пространстве.

Целью данного исследования является выявление механизмов рефрейминга в переводах новостей и их роли в контексте информационной войны. Для достижения этой цели мы ставим следующие задачи: рассмотреть теоретические основы рефрейминга и дискурса в медийных переводах, проанализировать корпус переводов с использованием методов корпусной лингвистики, установить стратегии рефрейминга, применяемые в текстах ИноСМИ, и оценить их влияние на восприятие событий. Основным предметом анализа является параллельный русско-финский корпус текстов, который позволяет выявить специфику рефрейминга в контексте российско-финских медийных отношений.

Как нами было отмечено выше, новостные переводы играют ключевую роль в передаче информации и формировании общественного мнения. В Финляндии и России перевод новостей осуществляется ежедневно из международных источников, таких как Reuters,

AFP, AP, а также западных СМИ, включая CNN и BBC. В России значительную роль в переводе новостей играет портал ИноСМИ, начавший свою деятельность в 2000 году как интернет-проект. С 2013 года, после перехода под контроль государственной структуры «Россия сегодня», ИноСМИ утратил свою независимость, что, по нашему мнению, усилило его роль как инструмента государственной пропаганды.

Предметом нашего исследования является процесс рефрейминга, который, согласно работам А. Списсенс и П. Ван Поуке, предполагает выбор и акцентирование определенных аспектов событий для продвижения конкретной интерпретации. Мы сосредоточились на двух стратегиях рефрейминга: выборе переводимых текстов (особенно заголовков) и переводческих решениях, включая добавление комментариев финских читателей. В данном исследовании мы рассматриваем два основных вопроса: как рефрейминг используется в рамках информационной войны России против Запада и какие нарративы формируются для российской аудитории. Анализ включает три компонента: изучение выбора финских новостей для перевода, сравнение контекстов слов «Украина» и «Россия» в корпусе и анализ переводческих решений, связанных с комментариями.

Актуальность исследования обусловлена контекстом войны России против Украины и связанной с ней информационной войны. Мы полагаем, что изучение рефрейминга позволяет прогнозировать действия России, что особенно важно для Финляндии как нового члена НАТО. Материалом исследования служит параллельный корпус ИноСМИ-22-24, включающий 426 финских новостных текстов и их переводы на русский язык, опубликованных ИноСМИ. Методология базируется на корпусном дискурс-анализе с использованием инструментов Sketch Engine. Структура работы включает введение, теоретическую базу, анализ материала и выводы.

2 Теоретическая база

Настоящее исследование посвящено анализу рефрейминга новостных переводов на портале ИноСМИ как инструмента информационной войны России против Запада. Мы рассматриваем ключевые аспекты: пропаганду, дезинформацию, информационную войну, переводческую деятельность в политическом дискурсе, роль ИноСМИ и рефрейминга, а также корпусные методы анализа политического дискурса. Целью

является раскрытие механизмов формирования нарративов и дискурсов, служащих политическим интересам России.

2.1 Пропаганда, дезинформация и информационная война

Пропаганда, согласно Болину и Кунелиусу, представляет собой целенаправленное воздействие на сознание для формирования установок в интересах инициатора (Bolin & Kunelius 2023, с. 4). Дезинформация, как отмечает Фаллис, включает ложные или выборочно представленные данные, наносящие вред аудитории (Fallis 2015, с. 422). Эти инструменты используются в информационной войне, где, по Торнтону, человеческое сознание становится главным полем битвы, а Россия манипулирует информацией через СМИ и социальные сети (Thornton 2015 с. 43). Бауманн подчёркивает, что российская стратегия включает, например нарративы о «враждебном Другом» и поддержке «союзников на Западе» (Baumann 2020 с. 288, 296). Мы полагаем, что такая тактика направлена на усиление поляризации и дестабилизацию общественного мнения, что делает её особенно эффективной в условиях конфликта.

2.2 Переводческая деятельность в политическом дискурсе

Перевод новостей в политическом дискурсе, как отмечает Херманс, не является нейтральным, а участвует в конструировании политической реальности (Hermans 2002, с. 11). В русских переводах, например, слово *война* заменяется на *специальная военная операция* или *ситуация на Украине* (Ridell 2023, с. 24). По Конвею, журналисты-переводчики вносят изменения в тексты, перестраивают абзацы и выборочно цитируют, чтобы соответствовать идеологии СМИ (Conway 2015, с. 525). Камьянец указывает, что эти изменения обусловлены ожиданиями аудитории и экономическими факторами (Kamyanets, 2022, с. 86). Бейкер подчёркивает, что переводчики активно формируют нарративы, поддерживающие или подрывающие конфликты (Baker 2005, с. 12). СМИ, по Вуоринену (1995), выполняют роль «привратника», контролируя информационный поток на макро- и микроуровнях (Vuorinen 1995, с. 161). Мы считаем, что перевод становится мощным инструментом манипуляции, особенно когда он подчинён идеологическим целям, как в случае конфликта в Украине.

2.3 Портал ИноСМИ и рефрейминг как инструмент пропаганды

ИноСМИ, основанный в 2000 году и перешедший под контроль «Россия сегодня» в 2013 году, стал инструментом информационной войны (Русская служба Би-би-си 2013). По данным «Премия Рунета», портал противостоит западной пропаганде, используя сатиру и разоблачение (Премия Рунета 2024). Рефрейминг, как объясняют Списсенс и Ван Поук (2021), заключается в акцентировании аспектов событий для продвижения определённой интерпретации через выбор текстов, удаления, добавления и паратекст (Spiessens & Van Poucke 2021, с. 371). Например, в переводах ИноСМИ смягчаются термины, такие как «война» (Ridell 2023, с. 24). Анализ кейса Крыма 2014 года показывает, что портал использовал этнические и имперские нарративы, представляя аннексию как «воссоединение» (Spiessens & Van Poucke 2021, с. 378–382). Мы заключаем, что рефрейминг на ИноСМИ легитимирует действия России, представляя их исторически обоснованными, что усиливает пропагандистский эффект.

2.4 Корпусный анализ политического дискурса

Дискурс-анализ, по Гиллингсу и др., изучает тексты в социальном контексте, акцентируя их функции (Gillings et al. 2023, с. 1). Политический дискурс-анализ (PDA), согласно Фэрклаф и Фэрклаф, фокусируется на конкуренции за власть через аргументацию и манипуляцию (Fairclough & Fairclough 2012, с. 17). Корпус-ориентированный дискурс-анализ (CADS) анализирует большие текстовые корпуса, минимизируя субъективность через методы частотности, ключевых слов, коллокаций и конкордансов (Gillings et al. 2023, с. 14–33). Многоязычный дискурс, по Баумгартену и Ганьону, подчёркивает роль перевода как связующего звена, хотя он может усиливать культурные разногласия (Baumgarten & Gagnon 2016, с. 174–175). Бернардینی и др. предлагают использовать сравнительные-корпусы для анализа переводов (Bernardini et al. 2024, с. 208). Мы полагаем, что эти методы идеально подходят для изучения рефрейминга на ИноСМИ, так как позволяют выявить языковые паттерны и манипуляции в новостных переводах.

2.5 Заключение

Теория и ранние исследование показывают, что рефрейминг на ИноСМИ является стратегическим инструментом информационной войны, использующим пропаганду и дезинформацию для легитимизации действий России в Украине. Переводческая деятельность подчинена идеологическим целям, а корпусные методы позволяют раскрыть механизмы формирования нарративов и дискурсов. Эти выводы создают основу для дальнейшего эмпирического анализа роли ИноСМИ в конструировании политической реальности.

3 Материал и методы

Материалом настоящего исследования является параллельный корпус «ИноСМИ-22-24», созданный нами в сотрудничестве с профессором Михаилом Михайловым и студентами Паулем Куйвином и Елизаветой Ямашевой. Данный корпус представляет собой обширную электронную коллекцию текстов, включающую финноязычные новостные тексты и их русскоязычные переводы с портала ИноСМИ за 2022–2024 годы, образующие параллельный корпус для языковой пары финский-русский. Критериями отбора текстов служила их связь с войной в Украине, Россией или сопутствующими темами, такими как экономика, кризис на финской восточной границе, положение лиц с двойным гражданством, отношения Финляндии с США и НАТО, санкции, культура, язык, спорт, политика и энергетика. На наш взгляд, широкий охват тем необходим, поскольку в условиях войны практически все аспекты жизни политизируются, а борьба ведется не только на поле боя, но и за умы людей.

Процесс формирования корпуса включал использование различных инструментов. На основе нашей кандидатской работы о смягчении языка в переводах ИноСМИ (Ridell, 2023) у нас уже имелся один параллельный корпус. Мы расширили его, присоединив корпуса, собранные П. Куйвином и Е. Ямашевой (Kuivinen 2023; Iamasheva 2024). Кроме того, осенью 2024 года нами был создан дополнительный корпус, включенный в начале 2025 года в итоговый параллельный корпус ИноСМИ-22-24. Новостные тексты за 2023–2024 годы были обработаны в Microsoft Word, после чего выровнены с помощью инструмента LF Aligner, преобразовавшего их в табличный формат для Microsoft Excel. В таблицах слева отображался исходный финский текст, справа — перевод ИноСМИ.

После проверки сегментов нами было подготовлено 127 новостных текстов, которые затем были загружены в программу управления корпусами и анализа текстов Sketch Engine, где они дополнили корпус ИноСМИ-22-24, включающий в итоге 426 текстов.

Состав корпуса включает финноязычные тексты и их переводы с ИноСМИ за 2022–2024 годы: 30,8% текстов относятся к 2022 году, 54,9% — к 2023 году, 14,3% — к 2024 году. Основная часть финских текстов (89,2%) собрана из пяти источников: Italehti (23,2%), Iltasanomat (20,7%), Yle (17,6%), MTV (14,3%) и Verkkouutiset (13,4%). Оставшиеся 10,8% собраны из других СМИ, включая Helsingin Sanomat (4,7%). Все переводы взяты с портала ИноСМИ.

В качестве метода исследования нами был применен корпусный дискурс-анализ, ориентированный на изучение многоязычного политического дискурса. Данный метод был выбран ввиду двуязычности материала и его связи с политическим дискурсом. Для анализа использовались Sketch Engine и Microsoft Excel, что облегчило изучение заголовков, контекстов слов «Украина» и «Россия», а также переведенных комментариев. Результаты анализа были представлены в виде таблиц и графиков.

4 Главные результаты

Настоящее исследование посвящено анализу рефрейминга новостных переводов на портале ИноСМИ как части информационной войны России против западных стран. В данном разделе мы представляем основные результаты анализа заголовков, контекстов слов «Украина» и «Россия», а также переведенных комментариев финских читателей, выявляя, как эти элементы способствуют формированию нарративов и дискурсов для российской аудитории.

4.1 Анализ заголовков

Как нами было установлено, заголовки новостей на портале ИноСМИ играют ключевую роль в рефрейминге. Анализ показал, что заголовки, касающиеся России, распределяются относительно равномерно между позитивными, негативными и нейтральными (38,65% негативных). По нашему мнению, такая сбалансированность

отражает стремление ИноСМИ поддерживать общественную стабильность в России, избегая чрезмерно позитивного изображения, которое могло бы подорвать доверие читателей. Как отмечалось выше, чрезмерно одностороннее освещение, например, исключительно позитивное о военных успехах Украины в 2022–2023 годах или негативное о России в западных СМИ, могло бы вызвать сомнения в достоверности портала. Мы полагаем, что ИноСМИ стремится позиционировать себя как более реалистичный и заслуживающий доверия источник по сравнению с европейскими СМИ, что является типичной стратегией новостных платформ для удержания аудитории.

В отличие от этого, заголовки о Финляндии, западных странах и Украине отличаются ярко выраженной негативной направленностью (58,33–76% негативных). На наш взгляд, это свидетельствует о намеренном использовании дезинформации, основанной на выборочном представлении фактов (Fallis 2015). Целью такого рефрейминга является создание образа неблагополучных обществ на Западе и в Украине, что способствует формированию у русских читателей чувства удовлетворенности собственной ситуацией. Как нами было отмечено, подобная стратегия напоминает подход финских таблоидов, которые часто изображают Россию в негативном свете, что указывает на взаимное влияние медийных практик. Кроме того, использование негативных заголовков о Западе может быть связано с нарративом «друзья России на Западе», где ИноСМИ усиливает свои идеологические позиции, опираясь на западные источники (Baumann 2020).

4.2 Контекстный анализ слов «Украина» и «Россия»

Для изучения контекстов слов *Украина* и *Россия* нами был применен корпусный анализ с использованием инструмента Word Sketch программы Sketch Engine. Мы сравнивали параллельный корпус ИноСМИ-22-24 с более крупными корпусами fiTenTen24 (финский) и Russian Trends (русский). В финноязычной части корпуса ИноСМИ-22-24 слово *Украина* сопровождается военной риторикой, включая коллокации *война*, *наступательная война* и *крупное наступление*, подчеркивающие агрессивный характер конфликта. В русскоязычной части преобладают термины *конфликт*, *спецоперация* и *ситуация*, отражающие официальную риторику Кремля, смягчающую восприятие войны. Примечательно, что в 396 из 398 случаев слово *Украина* употребляется с предлогом «на», что, по нашему мнению, подчеркивает восприятие Украины как

региона, а не суверенного государства, и соответствует нарративу «русского мира» (Списсенс и Ван Поук 2021). В корпусе Russian Trends предлоги *в* и *на* используются более равномерно (37 % и 63%), что указывает на более разнообразное языковое употребление в российском обществе.

Контекст слова *Россия* также демонстрирует различия. В финноязычных корпусах доминируют негативные коллокации, такие как «*наступательная война*», «*нападение*» и имя президента Владимира Путина, акцентирующие роль России как агрессора. В русскоязычной части ИноСМИ используются нейтральные термины, такие как *спецоперация* и *действие*, соответствующие официальной позиции. В корпусе Russian Trends слово *Россия* связано и с институциональными терминами и имена высокопоставленных чиновников, такими как *МВД*, *МЧС* и *МИД* и *Мария*, *Сергей* и *Дмитрий*, что отражает более широкий контекст, не ограниченный войной и только президентом России. Эти различия подчеркивают роль языка в формировании идеологических нарративов и дискурсов.

4.3 Анализ переведенных комментариев

Анализ комментариев выявил, что ИноСМИ избирательно включает переведенные комментарии финских читателей, которые присутствуют лишь в 4,7 % новостных переводов. В среднем только 4,3 % комментариев из исходных текстов попадают в переводы, что указывает на целенаправленный отбор. Более половины переводов с комментариями касаются внешней политики Финляндии, остальные — культуры, экономики и внутренней политики. Как нами было установлено, около 59 % комментариев поддерживают один из девяти нарративов информационной войны России, таких как недовольство финнов экономической ситуацией и правительством (16 %). Комментарии, связанные с войной в Украине, составляют лишь 0,5 %, что может объясняться ограниченной возможностью комментировать чувствительные темы в финских таблоидах (Mulari 2023).

На наш взгляд, ИноСМИ использует комментарии для продвижения нарративов информационной войны, включая дискурс о недовольстве финнов своим правительством и экономикой. Это способствует созданию образа нестабильной Финляндии, контрастирующего с относительно стабильным образом России. Таким

образом, комментарии становятся инструментом рефрейминга, усиливающим идеологические позиции портала.

4.4 Заключение

Итоги анализа подтверждают, что ИноСМИ посредством рефрейминга заголовков, контекстов и комментариев формирует нарративы и дискурсы, представляющие Россию в умеренно стабильном свете, тогда как Финляндия, Запад и Украина изображаются как проблемные регионы. Эти стратегии поддерживают цели информационной войны, усиливая сплоченность российского общества и подрывая репутацию «недружественных стран». Результаты подчеркивают важность изучения языковых механизмов в медийных переводах для понимания информационного противостояния.

5 Выводы

Целью настоящего исследования было изучение рефрейминга новостных переводов на портале ИноСМИ как части информационной войны России против западных стран. Мы ставили задачу ответить на вопросы: как ИноСМ использует рефрейминг в информационной войне и какие нарративы и дискурсы формируются для российской аудитории, включающей студентов, исследователей и политически активных граждан. В результате анализа нами были получены следующие выводы.

Как было установлено, ИноСМИ эффективно использует заголовки финских СМИ и переведенные комментарии финских читателей для продвижения нарративов, поддерживающих позицию Кремля и дискредитирующих «недружественные страны». Финляндия, западные страны и Украина представлены в безнадежном положении, тогда как ситуация в России изображается умеренно стабильной. Стратегия рефрейминга опирается на эксплуатацию эмоций финских СМИ и комментаторов — агрессии, русофобии, страха и недовольства, которые ИноСМИ преобразует в инструмент формирования дискурса, укрепляющего российские нарративы.

Контекстный анализ слов *Украина* и *Россия* показал, что ИноСМИ следует официальной линии, используя термины *специальная операция* и *ситуация* для войны в Украине. В 396 из 398

случаев слово *Украина* сопровождается предлогом *на*, что подчеркивает восприятие Украины как абстрактного региона, а не суверенного государства. Наша гипотеза о создании исключительно позитивного образа России оказалась ошибочной: анализ заголовков выявил сбалансированное освещение России (38,65 % негативных новостей), тогда как о Финляндии, Западе и Украине публикуются преимущественно негативные материалы (58,33 % – 76 %).

К сильным сторонам исследования относятся его актуальность в условиях угрозы со стороны России, новизна анализа заголовков, контекстов и комментариев, а также прочная теоретическая база. Мы полагаем, что результаты могут способствовать разработке стратегий противодействия информационной войне. Среди ограничений следует отметить недостаточную широту корпуса и отсутствие финских исследований по теме, что подчеркивает новаторский характер работы.

На наш взгляд, ИноСМИ стремится поддерживать сплоченность российского общества, представляя «недружественные страны» как хаотичные. Успех России в информационной войне обусловлен жестким медиаконтролем, что требует от Финляндии разработки стратегий, сочетающих свободу слова с единством дискурсов. Мы предлагаем усилить исследования информационной войны России, особенно финских нарративов, для обеспечения национальной безопасности. В заключение, Финляндии следует сочетать подготовку к обороне с миротворчеством, как отражено в принципе: «*Si vis pacem, para pacem et eius defensionem*» (Если хочешь мира, готовься к миру и его защите).